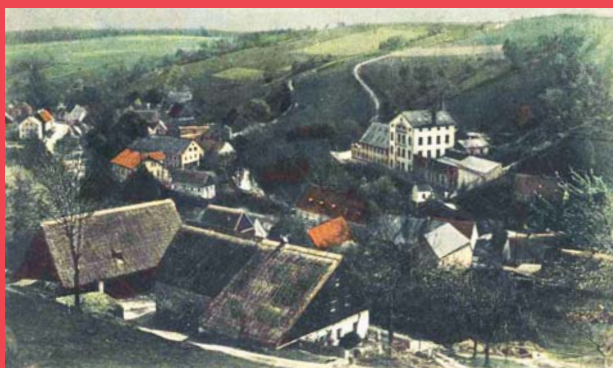

PETROVICE Peterswald

Historie obce od roku 1352

Ing. Jana Jirásková

Ing. Jana Jirásková

PETROVICE Peterswald

Historie obce od roku 1352

Petrovice 2007

© 2007 Ing. Jana Jirásková
Grafická úprava a sazba Petra Zavadilová

Vydala obec Petrovice v roce 2007
ISBN 978-80-254-0371-6

Vážení a milí čtenáři,

knížka, která se vám dostává do rukou, vznikla jako připomínka historie obce Petrovice (Peterswald) od první dochované písemné zmínky až po současnost. Neklade si za cíl zmapovat a zaznamenat historii a vývoj obce přesně rok po roce a událost po události. Chce jen podle dostupných a dohledatelných pramenů poukázat na některé zajímavé a mnohdy rozhodné skutečnosti z její historie.

Autorka, paní Ing. Jana Jirásková, není profesionální historičkou a není ani petrovickou rodačkou. O to větší jí patří poděkování jak za elán, nadšení a zodpovědnost, se kterými se tohoto úkolu ujala, tak za výsledek, kterým je tato kniha, vypovídající o bohaté a pohnuté historii naší obce.

Se studiem historických materiálů v archivech autorce pomáhali: slečna Radka Wolfová a pan Petr Doležal za pomoci pracovníků archivu v Ústí nad Labem.

Novodobou historii autorka konzultovala s pamětníky: paní Ingeborg Kutinovou, Danou Wolfovou, Zdeňkou Doležalovou a paní Kalabiškovou, dále s panem Walterem Wolfem st., Vítězslavem Pelikánem a Petrem Doležalem. Překlady z německého jazyka jsou dílem slečny Lucie Glodové.

Mnoho materiálů, zejména fotografických, poskytla řada spoluobčanů a rodáků, a to i ze strany odsunutých Němců a jejich potomků.

Všem, kteří se na vzniku této knížky podíleli, náleží upřímný dík za to, že přispěli k poznání historie naší obce, na kterou bychom neměli zapomínat!

Zdeněk Kutina
starosta

P. S.: Všichni výše jmenovaní, včetně autorky, se na vzniku této knížky podíleli bez nároku na jakoukoliv odměnu.

ÚVOD

Česká země byla v prvním tisíciletí našeho letopočtu obklopena nepřístupným hraničním hvozdem, který tvořil její přirozenou hranici a který zároveň chránil české vnitrozemí před nepřáteli. V rodícím se českém státě bylo celé území zeměpanským majetkem, kde vládnoucí kníže plnil roli správce rodového vlastnictví. Praktickou správu tzv. „hradských obvodů“ přenechával významným členům své panské družiny, kteří byli touto formou odměňováni za své zásluhy, a jako „výsluhu“ propůjčoval svým družiníkům v léno pozemky, lesy a vsi. Časem se z těchto dočasných správ hradských obvodů a propůjčených lén staly trvalé rodové majetky, ze kterých šlechta začala vytvářet svá vlastní dominia. Postupně se upevňovalo i postavení církve, která zakládala nové kostely a kláštery. Majetek církev získávala darem od světských donátorů, kterými byli panovník a šlechta a časem i měšťané. Její pozemková dominia si v ničem nezařadila se statky světských feudálů. Z církevních institucí zaujímal přední místo v majetkovém vybavení především kláštery. Zvláštní skupinu tvořily v církvi řády rytířské, zakládáné hlavně v souvislosti s křížovými výpravami do Palestiny. Nejvýznamnějšími z nich byly Řád německých rytířů a Řád sv. Jana Jeruzalémského – tak zvaní johanité. Tento řád měl svou komendu (klášter) i na severu Čech.

Osídlení středověkých Čech se soustřeďovalo do úrodného Polabí, Poohří, dolního Povltaví a moravských úvalů. Jelikož úrodné nížinné kraje se zalidnily nejdříve a silná domácí kolonizace ve 12. století obsadila většinu vnitrozemských pahorkatin, nezbývaly pozdějším osadníkům velké možnosti výběru. Zakládání nových vesnic se mohlo intenzivně rozvíjet pouze v zalesněných podhůřích hraničních hvozdů. Jak nesmírně veliký hospodářský potenciál leží doslova ladem a bez užitku, pochopil král Přemysl Otakar I., který jako první začal zvat do Čech a na Mora-

vu německé osadníky. Ti přicházeli z bližších i vzdálenějších míst – usazovali se zde lidé ze Saska, Duryňska, ze vzdáleného Porýní a Švábska. Založením nových vesnic v méně úrodném a výše položeném pohraničí docházelo, za použití výkonnějších pracovních nástrojů, k rozšiřování kulturní půdy a kolonizovaná místa získávala samostatnější osobní a hospodářské postavení. Výhodnost kolonizačního ruchu byla oboustranná: kolonisté opouštěli německé země s vírou v lepší budoucnost, přemyslovští vládci si zvyšovali finanční příjmy a zároveň zvětšovali zasídlené oblasti svých dědičných zemí. Vykloučení lesa a založení vesnice znamenalo nové dávky a platby jako další významný přínos královské pokladně. Panovníka v kolonizaci svých území brzy následovala šlechta i církve. Na Ústecku a Litoměřicku kolonizovali rozsáhlá území johanité. Mezi jejich državy jsou k roku 1169 jmenovány obce Böhmisch-Khan (Malé Chvojno), Deutsch-Khan (Velké Chvojno), München (Mnichov), Leukersdorf a Königswald (Libouchec). Kolonizace Krušnohoří dosáhla svého vrcholu za panování krále Václava I. (1230–1253).

I. ČÁST: PETROVICE V OBDOBÍ 1352–1945

Název a poloha obce

Petrovice (Peterswald) – 1352 – se rozprostírají mezi nejvýchodnějším okrajem Krušných hor a Labskými pís-kovci. Obec vznikla při zemské bráně, kterou se z němec-kého Halle/Saale dovážela do českého vnitrozemí důležitá surovina – sůl, a rozkládá se v údolí potoka, dnešní název Petrovický potok, v délce 6 km se značným výškovým roz-dílem. Dolní část obce u státní hranice se nachází ve výš-ce 433 metrů nad mořem, horní část je v nadmořské výšce 633 metrů. Svým řazením budov podél obou stran cesty a s rozšířeným prostorem ve středu obce je typickou osa-dou založenou německými kolonisty.

Pod správu úřadu Petrovice spadají osady Nakléřov, Adolfov, Panenská, Nové Dvory a Větrov a od roku 1980 obec Krásný Les. V roce 1910 byl částí obce Antonínov (Anthonstal), který v roce 1970 přešel pod správu obce Tisá. Před třicetiletou válkou stával na hranici s Němec-kem v části obce zvané Hladov (Hungertuch) zámek s hospodářskými budovami. Tento majetek rytířů z Býno-va (Bünau) byl po vpádu Sasů do Čech v roce 1631 zničen a nebyl již nikdy obnoven.

Historický půdorys obce zůstal zachován do dnešní doby, ale celková podoba vesnice se změnila v důsledku vysokého úbytku domů a továren a devastací zeměděl-ských objektů po roce 1945.

V současné době tvoří Petrovický potok v celé délce obce rozhraní mezi Národním parkem Východní Krušné hory a Národním parkem České Švýcarsko.

Historie obce

Jedním z německých osadníků, který na pozvání pře-myslovského krále přišel z rodného Duryňska a usídlil se ve zdejší pohraničí, byl jakýsi Peter. Byl to lokátor, kte-rý obdržel od krále „dědickým“ či „německým“ právem na zdejší potoce lesní půdu, aby ji vyklučil a zkulturnil. Zároveň se králi zavázal, že oblast osídlí. Za odmě-nu obdržel volné lány a určité pravomoci, např. obecné soudní právo, právo čepovat pivo a prodávat sůl. Počátek osídlení lze s největší pravděpodobností situovat do roku 1240, kdy byl ve výšce 551 m n. m. položen první kámen do základu kostela. V německém názvu obce Peterswald se tedy odráží celá historie jejího vzniku – křestní jméno lokátora ve spojení s místem, na kterém v pohraničním hvozdu založil novou osadu.

Pro dějiny českých vesnic i mnohých měst platí obecně skutečnost, že se jen zřídka dochovala taková písemná informace, která by hovořila o samotném založení obce. Dokladem její existence je údaj, kdy je ves poprvé písemně zmíněna. Tato „první“ zpráva zpravidla nahrazuje chybějící informaci o založení, přičemž mezi vznikem a první písemnou zmínkou může být odstup i mnoha desítek let. Torzovitě zachované písemnosti jsou prakticky (s výjimkou existence archeologických pramenů) jedinými zdroji poznání historie středověké obce.

Počátkem 14. století vstoupil do dějin zdejšího kraje mocný rod pánů z Wartenberga (Vartemberkové), který dokázal soustředit do svých rukou jeden z největších majetkových komplexů v severních Čechách. Prvním nám známým držitelem Petrovic byl Benesch von Wartenberg u. Tetschen (Beneš z Vartemberka a na Děčíně), který se v rámci převzetí patronátu nad vesnickým kostelem zasadil o přijetí nového faráře. Tato událost byla zaznamenána v roce **1352**, a jedná se tak o nejstarší písemný doklad, ve kterém je poprvé zmiňováno německé jméno obce – Peterswald. V dobových pramenech je uvedeno, že po jeho smrti (1372) držba Petrovic nepřešla na přirozené dědice, ale získal je do svého majetku rod, který od počátku 14. století odvozoval své jméno od hradu Kamai (Kamýk). V listinách z roku 1375 je jako vlastník Petrovic uváděn rytíř Litold von Kamenik nebo Tamník – syn Heinricha von Kamaik u. Saubernitz (Jindřicha z Kamýku a Podražic). V roce 1383 je majitelem Petrovic Heinrich von Kamyk nebo Kamnyk, syn nebo bratr Litolda. Od počátku roku 1400, přesněji od roku 1406, se již rod pánů z Kamýku jako vlastník Petrovic neuvádí. V roce 1406 je již držitelem vesnice Beneš z Vartemberka, pravděpodob-

ně syn Johanna von Wartenberg (Jana z Vartemberka) a bratr Wenzela von Wartenberg (Václava z Vartemberka). Václav z Vartemberka je prvním známým držitelem hradu Blankenstein (Blansko). Ani Beneš nezůstal majitelem vesnice dlouho a od roku 1413 je v majetku jakéhosi Johanna Karatze von Peterswald (Jan Karas z Petrovic). Rodina, od které rod Karasů odvozoval svůj původ, byla v roce 1311 usazena v místě zvaném Grotzcotta. Z výše uvedeného je zřejmé, že vesnice počátkem 15. století vystřídala několik majitelů. V roce 1426 je obec opět v rukách Vartemberků. Je zaznamenána v soupisu majetku hradu Blansko, který byl sídlem Sigmunda von Wartenberg (Zikmunda z Vartemberka). Když přešel hrad Blansko do rukou Johanna von Wartenberg (Jana z Vartemberka), Zikmundova příbuzného, přešla do jeho držení roku 1452 i ves Petrovice. Jan byl až do roku 1451 ve službách saského kurfiřta Fridricha. Přesto vedl s kurfiřtem spor o petrovický majetek. Příčinou sporu byla nejasněná hranice mezi Českým královstvím a sousedním Saskem, kdy si obě strany nárokovaly majetek ležící v protilehlém území. Hranice se Saskem, která je součástí severní hranice obce, byla pevně stanovena až ujednáním v Chebu (Eger) v roce 1459.

Dalších padesát let nejsou o majitelích Petrovic k dispozici žádné zprávy. Víme pouze, že v roce 1506 jsou Petrovice součástí majetku panství Graupen (Krupka). O bližších vztazích vlastníků panství k Petrovicím nevíme téměř nic. V dobových pramenech se uvádí, že 24. února 1513 prodali bratři Johann (Jan) a Bernhard von Waldstein (Valdštejnové) svůj roční úrok z pěti set kop grošů, který jim plynul z vesnic Karbitz (Chabařovice) a Petrovice, panu Adamu Berkovi z Dubé. Pro svou potřebu si ale ponechali ostatní peněžní dávky, naturálie, robotníky a tak podobně. Když Joachim von Maltzan, následný držitel Krupky, připsal 14. června 1525 na svém majetku tři tisíce kop grošů své manželce Bernhardině, rozené Valdštejnové, byl k této částce připočítán i výnos z Petro-

vic. Úpis bratří Valdštejnů získal od nejvyššího zemského sudího Zdislava Berky z Dubé, bratra Adama Berky z Dubé, až nástupce Maltzana na panství Krupka, Zdenko Leo von Rosenthal.

Panství Krupka kupuje 24. dubna 1537 Wacław (Václav) z Vartemberka. Protože se Vartemberk zúčastnil v letech 1546–1547 odboje české šlechty proti českému králi Ferdinandovi I., je mu panství zkonfiskováno a král ho zastavuje Volfu z Vřesovic, majiteli teplického panství. V roce 1579 se teplické panství, včetně vesnice Petrovice, vrací do korunního majetku. Od císaře Rudolfa II. kupuje 18. ledna 1580 vesnice Krásný Les (Schönwald), Nakléřov (Nollendorf) a Petrovice saský šlechtic Damian (Tham) von Sebottendorf-Rottwerndorf. Damian (Tham) se narodil ve šlechtické rodině ve městě Kunern v Sasku roku 1519. Ve svých dvaceti dvou letech (roku 1541) se stal posluchačem univerzity v Lipsku a po ukončení studií přijal místo sekretáře v kurfiřtské komoře (vládním úřadu). Ještě téhož roku (11. srpna) se žení s Annou Komerstadt, dcerou kurfiřtského radního. Když v roce 1554 získává výnosný úřad rychtáře v Rottwerndorfu u Pirny, staví si zde zámek a ke svému jménu přidává přívlastek Rottwerndorf. U soudního dvora v Lipsku v roce 1556 povýšil z pozice kurfiřtského tajného rady na post vrchního soudního rady a v roce 1563 již zastává úřad nejvyššího komořího (výběrčího daní). Jako člen delegace se zúčastnil roku 1578 v Praze jednání saského kurfiřta s císařem Rudolfem II. Během svého pražského pobytu získal přehled o možnostech k získání majetku v Českém království, a tak roku 1580 velmi výhodně kupuje výše uvedené vesnice. V den, kdy se stal jejich držitelem, složil českému králi poddanský slib a byl přijat za obyvatele Čech. Z nově nabytých vesnic vytvořil nový šlechtický statek s centrem v Krásném Lese, kde pro jeho správu nechal vystavět zámek a hospodářské budovy. On i jeho nástupci se psali s přídomkem „von Schönwald“. Tham byl velmi zámožný, roku 1578 si od něho město Ústí (Aussig) dokonce půjčilo pět set tola-

rů na koupi tří vesnic. Damian (Tham) umírá roku 1585, jeho kamenný náhrobek se nachází v kostele Panny Marie v Pirně. Dědicem se stává jeho žena Dorothea, rozená z Hermsdorfu, která se krátce po smrti manžela (roku 1612) provdala za Antona von Salhausen. Majetek zůstává pod její poručenskou správou a byla to ona, která roku 1615 přiznávala velikost majetku k berním účelům. Podle „register“ byla povinna platit „berni“ ze dvou set osmi „osedlých“, ovčáckého mistra se dvěma pacholky a dvaceti mlýnských kol. Někdy po roce 1615 předala majetek svému synovi z prvního manželství, Johannu Damianovi. Johann Damian, jako správný hospodář, neustále rozšiřoval svůj majetek o další polnosti a nemovitosti. Například v Petrovích zakoupil selský statek, ke kterému přináležela „Untere Schenke – Spodní hospoda“. Sebottendorfové, šlechtický

Náhrobek Damiana von Sebottendorf v kostele Panny Marie v Pirně

rod pocházející ze Saska, byli protestantského vyznání. Když v roce 1618 vypuklo povstání českých stavů proti habsburské moci, Johann Damian se ho rovněž zúčastnil. Po bitvě na Bílé hoře před konfiskační komisí prokázal, že k odboji byl přinucen pohrůzkami, a tak byl výrokem komise z 13. června 1623 odsouzen ke ztrátě pouze poloviny majetku. Umírá 23. března 1623 v Drážďanech (Dresden) a zkonfiskovaný majetek kupuje za 28 968 kop míšeňských grošů Franz svobodný pán de Couriers (Franz Freiherr von Couriers). V Čechách se ocitl jako voják – v pramenech z roku 1624 je zmiňován jako důstojník Collatova regimentu. K panství záhy připojuje statek Böhmisch Kahn (Velké Chvojno) a Klein Kahn (Malé Chvojno), které koupil jako konfiskáty. Von Couriers pravděpodobně padl v roce 1632 v bitvě se Švédy u Lützena a panství přechází na jeho ženu Josefínu, rozenou von Heede, s níž měl dva syny – Ferdinanda a Emanuela. Vdova se však záhy dostala kvůli dělení majetku do sporu s oběma syny. Roku 1638 byli úředně stanoveni komisaři, kteří měli dohlédnout na spravedlivé rozdělení pozůstalosti. Ještě téhož roku došlo k dohodě, na jejímž základě bratři postoupili matce statky Krásný Les, Předlice a Malé Chvojno. Josefína v roce 1644 přenesla svým novým sňatkem majetek na Mikuláše svobodného pána ze Schönfeldu (Nikolaus Freiherr von Schönfeld) a zanedlouho po jeho smrti – 31. srpna 1663 – sepsala závěť, kterou rozdělila veškerý majetek mezi dědice. Jím byli Emanuel František de Couriers z prvního manželství a děti z druhého manželství: Rudolf Wenzel (Rudolf Václav), Marie Polyxena, Ludmila Terezie a Anna Františka. Oba synové měli získat dvě třetiny majetku, dcery pak třetinu zbylou. Jelikož Emanuel František byl jako duševně postižený („blödsinnig“) pod kuratelou mladšího bratra, podstatná část majetku měla připadnout Rudolfu Václavovi, který musel vyplatit sestry. Závěť Josefíny vstoupila v platnost 14. března 1667, kdy zemřela. Krásný Les přešel do Rudolfova držení, ovšem ten měl součas-

ně povinnost vyplatit sestry. To se mu nepodařilo, takže mezi sourozenci povstaly spory. Ty vyvrcholily ještě téhož roku, kdy jeho sestra Anna Františka, provdána za Adolfa Viléma Haranta z Polžic, „se uvázala v držení Krásného Lesa pro nevyplacené dědictví ve výši deset tisíc zlatých rýnských“. Rudolf Václav spor urovnal a opět se ujal statku, který spravoval spolu s manželkou Magdalenou Viktorií, rozenou hraběnkou z Valdštejnů, až do své smrti. Umírá 5. srpna 1684 ve věku třicet devět let. Zásluhou Rudolfa Václava získal rod Schönfeldů v roce 1678 hraběcí titul. Své poddané, kteří zchudli za třicetileté války, a pozůstalé po padlých vojácích, osvobodil Rudolf Václav v roce 1673 od placení dluhů, úroků a kostelních poplatků. Jeho synové Josef Rudolf a Josef Franz, hrabata ze Schönfeldu, byli podle písemných zpráv velkou část života nemocní, a proto zůstali svobodní. Se svou sestrou Marií Viktorií uzavřeli smlouvu, podle které veškerý majetek po jejich smrti připadne jí a jejím dětem. Když Josef Rudolf roku 1704 umírá, přechází podle smlouvy jeho polovina panství na Marii Viktorii. Ve své závěti, sepsané 1. října 1704, v bodě č. 18 ukládá: „aby co nejdříve po jeho smrti byl v Krásném Lese vybudován útulek pro chudé“, kterému zanechal pět tisíc říšských tolarů. Dalších čtyři sta florinů určil na výstavbu špitální budovy. Krásnolesenskému kostelu odkázal tisíc říšských tolarů na zřízení místa pro jednoho kaplana. V bodě č. 17 uložil: „aby na Zelený čtvrtek

bylo bohatě pohoštěno dvanáct chudáků, kteří zároveň obdrží peněžní dárek“. Opakovaným prosbám sedláků z Petrovic a Krásného Lesa, kteří ho žádali o osvobození od roboty, ale nevyhověl. Roku 1706 se Marie Viktorie provdává za Franze Ignaze Wratislava von Mitrowitz (Františka Ignáce Vratislava z Mitrovic) a oba manželé téhož roku vy-

platili nároky druhého bratra a Krásný Les převzali jako právoplatní majitelé. Když hrabě Mitrovic převzal zděděné panství, nechal na předním kamenném štítu zámku v Krásném Lese zhotovit rodový znak – dva erby pod hraběcí korunkou **s nápisem: Franz Ignaz Wratislaw, posvěcený říšský hrabě Mitrowitz, pán na Schönwaldu, římský a říšský majestát skutečný ..., komoří a místodržící v královském a říšském ... a Maria Victoria hraběnka Wratislaw von Mittrowitz, rozená hraběnka ze Schönfeldu**

**(FRANH IGNA
WRATISLAW DES H ROM REICH
GRAF V. MITROWIZ HERR ZV SCHON
WALD ROM RM W GEHEIMB
CAMP V. STADHALTER IN KONIG
REICH BOHEM. MATIA VICTOR
GRAF WRATISLAWIN GEBORNE
GEAFFIN VON SCHOPNFELD 1708)**

Po smrti svého manžela (1715) spravuje Marie Viktorie majetek ještě tři roky a poté předává správu synům Johannu Josefovi a Franzi Karlovi. Ti spravují panství do roku 1732 nejprve společně a po rozdělení majetku přechází držení panství na Franze Karla a jeho ženu Marii Annu, rozenou hraběnku Kinskou. V jejich držení zůstává majetek až do roku 1759, kdy Franz Karl umírá a majetek získává syn Franz Karl ml., nejvyšší dědičný stolník v Českém království. Je známo, že manželka Franze Karla ml., Marie Anna rozená hraběnka Des Fours de Mond, byla velmi rozhazovačná. Dobové prameny uvádějí, že její dluhy zatížily hospodářství takovým způsobem, že roku 1792 byla na jeho majetek uvalena tzv. „crida“ a Krásný Les s příslušenstvím se ocitl pod nucenou správou. Veřejná dražba se konala 30. ledna 1793 a statek, na němž vázlo za 135 600 zlatých dukátů dluhů, byl – „**vysoce urozenému H. H. Josefu Rudolfovi, posvěcenému římskému**

a říšskému svobodnému pánu a praporečníku von Hackelberg-Landau, jejímu c. k. apostol. Majestátu a nejvyššímu komořímu a radovi apelačního soudu v říšském království Českém“ – prodán za 140 900 zlatých. Von Hackelberg-Landau předložil v roce 1795 všem svým poddaným neobvyklý návrh. Veškeré polnosti, které mají v dědičném nájmu, jim převede do jejich vlastnictví. Z přebytků, které jim z hospodaření zůstanou, se mohou vyplatit z roboty. Tento na svou dobu neobvykle pokrokový návrh ale nebyl přijat. Mezi lidmi se začaly šířit myšlenky francouzské revoluce a vyslanci poddaných tento návrh odmítli. Věřili, že revoluce se rozšíří i do Čech a veškerý panský majetek připadne těm, kteří se svou prací na něm podílejí. Von Hackelberg-Landau byl posledním majitelem panství Krásný Les šlechtického původu. Po něm se v jeho držení střídají majitelé „neurozeného“ měšťanského původu.

Od svobodného pána von Hackelberg-Landau kupují 26. září 1801 za sto osmdesát tisíc zlatých krásnolesenské panství bratři Franz a Anton Waagnerovi z Knínic. Stává se z nich „**vysoceurozená a vysokopanská zákonná vrchnost na Schönwaldu**“. Franz byl velkoobchodník s vínem a Anton velkoobchodník s kožešinami. Když se 24. prosince 1802 bratři podělili o majetek a Anton krátce na to zemřel, zůstal jediným držitelem panství Franz, jehož manželka Elizabeth, rozená Burkhard, pocházela z Nakléřova. Syn Franze a Elizabethy – Franz Xaver – byl v listinných dokumentech od roku 1814 do října 1816 veden jako administrátor (správce) panství. Později byl spolu se svou ženou, Josefou Klarou, rozenou Sonnewend z Ústí, uváděn jako jediný vlastník. Byl velmi lehkomyšlný a špatným hospodařením se dostal do dluhů. Když roku 1828 veškeré zdroje pomoci vyschly, byla císařským povolením vyhlášena loterie, ve které bylo hlavní cenou panství Krásný Les. Bylo vytištěno celkem 185 tisíc losů, všechny se ale nepodařilo během roku prodat. Při tahu, který se uskutečnil 28. října 1828, se podařilo samotné-

mu F. Xaverovi část panství se statkem Böhmsche-Khan zachránit. Zcela nečekaně, po záchvatu mrtvice, ve věku čtyřicet devět let umírá (5. února 1829). Vdova se vlivem nešťastné spekulace a neznalosti vedení hospodářství do té míry zadlužila, že je panství 20. ledna 1836 nabízeno na Zemském sněmu v Praze k prodeji za 139 101 guldenů v konvertibilní měně. Panství kupuje pražský zemský advokát dr. Likowetz a na zámku v Krásném Lese se usazuje 13. června 1836. O rok později, 16. prosince 1837 v Praze umírá. Protože dědicové odmítli správu majetku převzít, je panství Krásný Les opět nabídnuto k prodeji. Za 270 000 florinů konvertibilní měny ho kupuje obchodník s textilem a majitel barvírny Anton Ball z Zwickau (Cvikov u Nového Boru). Svůj příchod do Krásného Lesa 2. srpna 1843 oslavil výstřelem z děla, střela bohužel smrtelně zasáhla místního sedmnáctiletého mladíka. Majitel bydlel nadále ve Cvikově a panství spravovali dosazení úředníci. Když zemřel, začal jeho syn zděděný majetek po částech rozprodávat. V bouřlivých revolučních letech 1848–1849 došlo ke zrušení roboty a vrchnostenské pravomoci, Petrovice se vymanily z poddanství Krásného Lesa a získaly samostatnost. Zbytek panství Krásný Les kupuje v prosinci 1893 Friedrich hrabě von Westphallen-Fürstenberg a připojuje ho k chlumeckému panství.

Rozvoj obce, obyvatelstvo

Vývoj zástavby vsí ve středověku souvisel s rozvojem sociálně-ekonomické struktury. Základ osídlení představovaly selské grunty či statky, jejichž počet a rozsah se stabilizoval v 16. století, aby se napříště téměř neměnil (pokud, tak nepatrně). Vedle selských statků existovaly menší chalupnické grunty, na nichž nebyl potažní dobytek, a hospodářství zahradnická, jimž zpravidla chyběla orná půda. Vymezení kategorie chalupník a zahradník nebylo uplatňováno důsledně a v průběhu doby se měni-

lo, protože variabilita jejich ekonomických poměrů byla velmi široká. Někdy se hospodářská situace zahradníků přibližovala úrovni domkářů.

Celkový obraz hospodářských poměrů poskytují především prameny katastrálního charakteru. V roce 1654 byl v Čechách proveden první soupis poddanské půdy, a to k účelům zjištění stavu země po třicetileté válce a k získání podkladů k vyměření daní. Takovému soupisu půdy se říká berní rula. Podle ruly byly Petrovice typickou zemědělskou vesnicí. Z celkem 91 osadníků bylo 60 sedláků, 19 chalupníků a 12 domkářů. Z plodin se pěstovalo především žito a oves a obiloviny se sice vysévaly dvakrát ročně, ale pouze na části orné půdy, zhruba asi na třech čtvrtinách její rozlohy. V petrovickém katastru bylo celkem 568 strychů (stará polní míra) orné půdy, 143 strychů leželo úhorem. Ozimem bylo oseto 73 strychů a 208 strychů bylo oseto jarními obilovinami. Nepochybně důležitou roli v poddanském hospodářství hrálo dobytčářství, lze však předpokládat, že v roce 1654 byly stavy dobytka v důsledku válečných úbytků ještě nízké. Z 224 kusů krav po válce v hospodářstvích zůstalo jen 132 kusů, dále zbylo 92 kusů jalovic, k tomu zůstala jedna ovce, pět prasat a 21 koz. Z původních 105 kusů tažných zvířat k potřebě

Původní zástavba v Petrovících

bám jednotlivých statků zůstalo jen 61 kusů. Když byla v roce 1679 nově založena pozemková kniha Petrovic (31 let po ukončení třicetileté války), dalo se z ní vyčíst o utrpeních, která musely vesnice v okolí panství Krásného Lesa po léta snášet. Statky byly zpustošeny, hospodářství opuštěna, domy zchátralé nebo vyhořelé. Ve vesnicích zůstali jen nemocní, válečné vdovy a sirotci. Domů vhodných k bydlení zůstalo po třicetileté válce pouhých 63 a ze zbývajících 28 domů zbyly pouhé ruiny.

Postupem času nestačily v zemědělství „otcovské“ statky pokrýt potřebu všech členů rodiny, a tak stále více vesnických obyvatel hledalo zdroj příjmů mimo své bydliště. Stávali se z nich sloužící nebo čeledínové a děvečky na jiných, bohatších statcích. Koncem 17. století se v Petrovicích začínají profilovat různá řemesla a živnosti. Nalezneme zde prvního krejčího, ševce, truhláře, tkalce, kováře, mlynáře a pekaře, řezníka, ale také povozníka a podomního obchodníka. Až s postupným rozvojem řemesel, zejména pak s průmyslovou výrobou knoflíků a spon, dochází k nárůstu počtu obyvatel a územnímu a stavebnímu rozmachu. V dolní části obce, mezi Petrovicemi a Hladovem, bylo například postaveno 13 domů, známých pod jménem „Messedörfel“, a další domy byly postaveny pod názvem „Natzseffdörfel“. Jestliže v roce 1787 stálo podle dobových pramenů ve vsi 267 domů s asi 1 600 obyvateli, tak roce 1832 to bylo již 375 domů s 2 242 obyvateli a Petrovice byly větší než Ústí, kde v 321 domech žilo 1 759 obyvatel. Co do velikosti a počtu obyvatel byly Petrovice po dlouhou dobu vůbec největší obcí regionu.

Podle údajů ze sčítání lidu, které se uskutečnilo 12. února 1921 v nově vzniklé Československé republice, stálo na území obce 512 budov, ve kterých žilo 691 rodin, což představovalo celkem 2 560 obyvatel, z toho bylo 1 172 mužů a 1 388 žen. Zástavba obce byla prakticky ukončena v roce 1932, kdy zde stálo 555 domů s 2 559 obyvateli, a při sčítání lidu v roce 1939 žilo v 883 domácnostech a 521 domech celkem 2 429 obyvatel. V posledních před-

válečných letech přicházeli do Petrovic za prací dělníci i z jiných vesnic, takže obec se rozrostla až na tři tisíce obyvatel.

V Petrovicích žili, až na nepatrné výjimky, pouze německy mluvící obyvatelé. Češi se zde usadili po vzniku Československé republiky v roce 1918 a byli to převážně státní úředníci – četníci a příslušníci finanční stráže, kteří konali službu na státní hranici. Při prvním sčítání lidu se k německé národnosti hlásilo 2 509 obyvatel, Čechů bylo 26 a obyvatel jiné národnosti 25.

Oslava šedesátého výročí svatby

Zkoumání výskytu krajových příjmení bývá předmětem odborných prací. Může ale být i výrazem úcty k životu a práci dávných generací. Proto si připomeňme, která rodová jména byla v průběhu staletí v Petrovicích nejrozšířenější. Pramenem byl podrobný jmenný seznam obyvatel do roku 1945, který sestavili bývalí němečtí občané Petrovic. Do seznamu jsou zahrnuta i příjmení ženská, která v německém jazyce nemají příponu -ová.

příjmení	celkem se v seznamu vyskytovalo (x)
Wolf	126
Schönbach	84
Ritschel	69
Kühnel	50
Bernhard	30
Bail	15
Gütler	13

Dále následují jména – Püschel (12x), Frietsche (11x), Grohmann a Ruprecht (10x).

Aby při takové záplavě stejných jmen bylo zřejmé, o kterého konkrétního jednotlivce se jedná, měl v podstatě každý z petrovických obyvatel svoji přezdívku, z nichž některé jsou do českého jazyka přímo nepřeložitelné. Skládají se, např. ze zkratky jména příbuzného, který v domě kdysi žil, nebo zkratky řemesla, které bylo v domě provozováno buď současným, nebo bývalým vlastníkem domu a tak podobně. Jako příklad jejich složitosti některé přezdívky uvádíme:

- v č. p. 15 bydlel Franz Wolf, který měl přezdívku **Mut-tergotteswalter**, což v přibližném překladu znamená Walter od Matky Boží
- v č. p. 12 bydlel Josef Schönbach, jehož přezdívali **Mär-chenschuster Pepp**
- v č. p. 25 Albin Berhard byl známý pod přezdívkou **Banatalbin**
- v č. p. 38 Franz Höhne měl přezdívku **Rupachawa**; tato přezdívka je originální v tom, že je v ní obsaženo slovo Weber (tkadlec) v petrovickém žargonu – Wawa.
- v č. p. 178 bydlel Anton Wolf, kterého všichni znali jako **Schimibauer Russin** – další rozlišení Russin upozorňuje na skutečnost, že manželka tohoto pana Wolfa byla Ruska
- v č. p. 77 Rudolf Püschel byl prostě **Hassenmüller**

Pak jsou zde přezdívky, např.:

Jogelnatz Bauer – což byl pan Kühnel
 Stockjogelgust – byl pan Hitschel, koncovka -gust je zkratkou jména August
 Viehhändler – byla přezdívka pana Emila Güttlera, sedláka, který vykupoval a prodával prasata
 Schoffaseff byl Josef Ritschel
 Büchsenmacher Emma byla paní Schönbachová

Všední den v Petrovících

Správa obce a následná politická a soudní příslušnost

Ve středověku stál v čele obce rychtář s obecními staršími. Rychtáře jmenovala vždy vrchnost, byl jejím zástupcem a dohlížel na plnění poddanských povinností. Rychtáři také vykonávali nejnižší soudní pravomoc a spolu s přísedními, kteří byli ustanovováni na výročních soudech, řídili vesnický soud. Velmi často rychtář svědčil při koupích a prodejích, činil majetkové odhady, dohlížel na dlužníky, zúčastňoval se kontrol a vytyčování či přeměřování hranic

pozemků a prováděl zápisy do gruntovní nebo pozemkové knihy. Pozemková kniha Petrovic byla založena roku 1577 a je dokumentem dokládajícím historicky prvního známého dědičného rychtáře, kterým byl až do roku 1584 Paul Focke. Jeho nástupcem se stal Lorenz Jentsch, který úřad zastával do roku 1589.

Některé rychty byly původně svobodnými statky, které si uchovávaly určitá výsadní práva, jako právo vařit a čepovat pivo, provozovat pekařství a řeznictví a vykonávat řemeslo. Tato práva nebyla spojena s osobou rychtáře, ale vztahovala se pouze na statek, nemovitost. Již v předbělohorské době byla zahájena přeměna svobodných dědičných rycht na rychty poddanské, které vrchnost mohla prodávat. A tak prodal majitel krásnolesenského panství Johann Georg von Sebottendorf dne 21. dubna 1589 za tisíc sedm set tolarů úřad rychtáře se všemi právy Matzu Scherberovi. Rychtář Scherber obdržel zároveň povolení k prodeji soli a k výčepu vína a kořalky. V roce 1596 (27. května) získává post rychtáře i s majetkem, který k úřadu náležel, za dva tisíce tolarů Georg Püschel a v této rodině zůstal rychtářský úřad až do roku 1745. Dne 26. prosince 1666 získal rychtářský úřad za osm set kop a sedmdesát krejcarů Christian Friedrich Püschel. Jeho syn Johann Heinrich Püschel převzal úřad 9. ledna 1710 a připojil k němu i úřad poštmistra. Po jeho smrti prodala vdova 2. května 1745 úřad rychtáře s majetkem a dalšími třemi statky za tisíc sto padesát zlatých Hansi Georgu Zechelovi z Krásného Lesa, který ho kupuje pro svého zetě Hanse Georga Bayla. Po smrti Bayla v roce 1758 přechází dědičný úřad rychtáře s celým majetkem i s úřadem poštmistra na Johanna Wenzela Fingera, který se oženil s vdovou po Baylovi. Když v roce 1778 přebírá J. W. Finger poštovní stanici v Königrätzu (Hradec Králové), převádí veškeré úřady na svého syna. Ten je pro neshody s nevlastními sourozenci nucen majetek spojený s úřadem rychtáře na ně převést za částku 2 342 guldenů a 40 a tři čtvrtě krejcaru. V provedeném zápise v pozemkové knize se

o této transakci mimo jiné praví, že: „**úřad rychtáře se nemůže samostatně spravovat bez tohoto majetkového držení (majetek patřící pod úřad). Tento nebo jiný rychtář musí mít k ruce poslíčka, kterému náleží odměna dvanáct guldenů**“.

K majetku petrovického rychtáře náležela i obecní hospoda, která stávala v místech, kde byl v pozdějších letech vybudován hostinec s názvem „Radnice“. V „rychtářském“ šenku se odehrávaly všechny důležité události, které se týkaly obyvatel obce. Vedla se zde evidence sirotčího majetku, zasedal zde soud, který projednával spory, probíhala zde pozůstalostní řízení, sjednávaly se tu sňatky. V šenku také rychtář vyhlašoval obecní a vrchnostenská nařízení, jako vykonávání robotných prací a služeb, placení daní a různých kontribucí, např. v dobách válečných.

V roce 1848, kdy došlo ke zrušení roboty a vrchnostenské správy, zanikly rychtářské úřady a vznikl systém státní správy na úrovni okresů. Obec Petrovice tímto aktem získala politickou samostatnost a hlavně nezávislost na panství Krásný Les. V čele samosprávy stanul volený starosta s voleným obecním zastupitelstvem. Starosta byl podřízen pouze okresnímu hejtmanovi v Ústí. Jméno prvního petrovického starosty ale bohužel neznáme!

Razítko úřadu obce Peterswald platné do roku 1945, razítko úřadu města Hainburg v SRN (místo setkávání bývalých obyvatel Petrovic)

Obce, které původně patřily pod vrchnostenskou správu panství Krásný Les, byly přiřazeny pod politický okres Ústí a soudní dvůr Chabařovice. V letech 1855–1868 došlo ke sloučení politické a správní pravomoci a vznikl Okresní úřad Chabařovice, pod který obec spadala. V roce 1868 došlo k opětovnému rozdělení pravomocí mezi politický okres Ústí a soudní dvůr Chabařovice a toto uspořádání přetrvávalo až do roku 1939. V době předmnichovské republiky se Petrovice snažily o vytvoření vlastního politického a soudního okresu, který by spravoval všechny krušnohorské obce v oblasti Sudet. Tato snaha ale představitelům Petrovic nevyšla.

Až do roku 1945 měl obecní úřad svou kancelář v jedné části budovy restaurace „Radnice“, a to v té, kde je v současné době kadeřnictví a směnárna. V přední místnosti byla vlastní kancelář starosty, v zadní místnosti pak měl úřad celou pro zadržené.

Seznam rychtářů a starostů obce od roku 1577 do roku 1945 z dostupných pramenů:

Paul Focke	1577–1583
Lorenz Jensch	1584–1589
Matz Scherber	1589–1596
Georg Püschel	1596–1666
Christian Friedrich Püschel	1666–1710
Johann Heinrich Püschel	1710–1745
Hans Georg Bayl	1745–1758
Johann Wenzel Finger	1758–1788
Josef Karger	1919–1923
Anton Kühnel z č. p. 174	1923–1931
Josef Körtel z č. p. 213	1931–1938
Max Wolf	1938–1945

Škola a vzdělání

Začátky školství v Petrovicích sahají hluboko do historie, což svědčí o skutečnosti, že zdejší obyvatelé kladli na vzdělání velký důraz. První psaná zmínka o zdejší škole je z roku 1577. Jedná se tedy o jednu z nejstarších škol. Podle citací z dědické koupě zde škola skutečně mohla být již před rokem 1608, kdy za ni vrchní obecní starší rady zaplatili 225 tolarů. Tento záznam v písemnostech můžeme považovat za nejstarší zmínku o škole. Řídící této školy byl až do roku 1586 jakýsi Georg Pretschendorf, který údajně pocházel z Krásného Lesa. Jeho nástupcem byl Johann Grahl (1594), než se stal hostinským v dolní šenkovně, která stávala při zemské hranici se Saskem. Z písemných dokumentů se dozvídáme, že dalším novým učitelem byl roku 1598 jmenován Kašpar Heide. Že kantorské řemeslo nebyl žádný „med“, dosvědčuje zápis v pozemkové knize, kde se uvádí, že 30. srpna 1607 zakoupila obec od Melchiora Pergelta za 225 tolarů pozemky, které mají zajistit obživu kantora i chod školy. Polnosti se nacházely mezi pozemky, které patřily faře, a pozemky sedláka Hanse Rautenstraucha. Tehdejší dědická kupní smlouva zněla takto:

Dědická kupní smlouva mezi obcí Petrovice a Melchiorem Pergeltem, vztahující se ke školnímu pozemku.

Dne 30. srpna 1607 se na soudem zmocněném místě a při plném vědomí obou stran uskutečnil právoplatný a neodvolatelný prodej mezi Radou starších (Lorenz Werner, Jakob Klement, Jakob Hofer, Nickel Heine) jako stranou kupující a Melchiorem Pergeltem jako stranou prodávající.

Prodávající Melchior Pergelt prodává svůj pozemek nacházející se mezi farou a statkem Hanze Rautenstraucha o rozloze čtvrt akru. Rada starších prohlašuje, že veškeré pozemky a statky budou sloužit pro školní účely,

složí hotovost 225 tolarů a vedle toho, aby mohli býti staří dědicové řádně vyplaceni, jim bude, jak je zákonem stanoveno, ročně odváděno 6 tolarů, počínajíc na Dušičky roku 1608 až do úplného zaplacení dědického dluhu.

Nutno poznamenat, protože veškeré úroky ze statku, jak peněžní, tak hmotné (slepice atd.), nenáleží panstvu, ale farářů, zůstává tedy u toho a škola se zbavuje veškerých úroků. Prodej se uskutečnil za účasti rychtáře a přisedících stejného dne a roku, jako je uvedeno výše.

Zaplacení toho statku

Dle zákona byla složena hotovost 225 tolarů výše uvedenou Radou starších za účelem koupě pozemků školy, a ta byla převzata prodávajícím Melchiorem Pergeltem na Dušičky roku 1608.

Zřeknutí se

Melchior Pergelt převzal hotovost 225 tolarů a písemně se zřekl veškerých dědických práv jak pro sebe, tak pro své potomky. To vše za přítomnosti rychtáře a přítomných přisedících (8. července 1616).

Dovětek

Co se týče ostatních dědiců, musí jim býti vyplaceno stejným dílem.

Vidi supra Folio 397.

Další zmínka o škole je až z roku 1656, kdy zdejším kantorem byl Jakob Püschel, syn petrovického rychtáře Martina Püschela. O Jakubovi se v kronice píše, že si roku 1652 vzal za ženu „ctnou pannu“ Annu, dceru celníka Michla Streita a že zemřel v letech 1671 nebo 1672. Dalším známým kantorem je Wenzel Kralup, který navíc hrával v Krásném Lese na varhany, za což dostával z kostelní pokladny ročně tři kopy grošů. Na konci roku 1690 nastoupil do školy Elias Sigmund Michel, který si kro-

mě vyučování přivydělával jako písař a vedl účetnictví naklérovského kostela. V roce 1731 je v kronice uváděn jako kantor Johann Georg Ritschel, rodák z Böhmisch-Kahn (Velkého Chvojna), a od roku 1767 začal na škole působit Johann Michel Hampe. O místo řídícího se roku 1771 ucházel jeho syn Johann Georg Hampe. Kantorem se stal až v roce 1785 a učil do roku 1802, kdy na místo řídícího nastoupil jeho syn Augustin Hampe. Jeho pracovní dekret zněl takto: **„Na základě žádosti petrovického učitele, tamního soudu a zastoupení obce, po té co půl druhého roku se souhlasem a ke spokojenosti litoměřického krajského inspektora zastupoval Augustin Hampe svého otce, mu byl krajským úřadem udělen učitelský titul, kterým se zavázal řídit se nejvyššími předpisy a své žáky k náboženství vésti a všechny znalosti jim vštěpovati, aby z nich vyrostli plnohodnotní lidé“.**

Místní škola byla až do roku 1784, kdy v Petrovicích vznikla samostatná farnost, farní školou spadající pod kostel v Krásném Lese. V horské oblasti, jakou jsou Petrovice, se musel učitel často potýkat s více než stem dětí. V roce 1790 bylo ve škole sto padesát pět žáků, a proto dostal kantor pomocného učitele. V té době chodila do školy jen třetina školou povinných dětí. Ostatní nemohly zaplatit školné, které činilo týdně jeden krejcar pro nižší stupeň, jeden a půl krejcaru pro střední stupeň a dva krejcarů pro vyšší stupeň. Na konci týdne měl stejně kantor velké problémy peníze od školáků vybrat. Raritou je skutečnost, že za časů císaře Josefa II. patřilo k povinnostem kantora zvonit při bouři na kostelní zvon.

V letech 1804–1806 učil na zdejší škole Franz Josef Klaus, rodák z Krásného Lesa, a jeho nástupce Josef Mirsch ve škole působil až do svého penzionování v roce 1834. Řízení školy převzal dosavadní pomocný učitel Augustin Michel. V té době byla škola již dvoutrídí – obec zřídila druhou místnost a zajistila pro ni i topení. Původní školní budova byla jednoduchá hlině-

ná stavba s doškovou střechou, která musela být po třech stoletích užívání v roce 1844 stržena. V tomtéž roce se představitelé obce zasadili o vybudování nové, již kamenné školní budovy, kterou dne 15. října 1844 vysvětil biskupský vikář pan Kaufold z Velkého Šenova. V prvním patře nové budovy byly dvě velké učebny a v přízemí pak byl pro pomocného učitele.

V květnu roku 1852 nastoupil jako učitel a zároveň řídící farní školy Franz Tischer, který se stal pro obec velkým přínosem. Nevěnoval se pouze svým školním povinnostem, ale zajímaly ho i problémy zdejších obyvatel. V roce 1868 se dokonce zúčastnil kurzu zaměřeného na zemědělství při Vysoké škole zemědělské ve Vídni a pro petrovické rolníky zpracoval konkrétní příklady na praktické využití nových metod, zvláště v sadářství a včelařství. Až do své smrti 31. srpna 1886 vedl pěvecký kroužek „Lider-tafl“ (ve volném překladu mužský pěvecký sbor) a kostelní sbor v místním kostele. Pro potřebu školy postavila obec v roce 1861 i novou stodolu.

S postupným rozvojem obce docházelo k růstu počtu obyvatel, a tím se zvyšoval i počet školou povinných dětí. Začal se projevovat nedostatek místa a dvě učebny, které měla škola k dispozici, již kapacitně nestačily. Proto se obecní radní rozhodli v letech 1862/63 zařídit v domě č. p. 1, v prostorách šatny místního starého hostince „U Pošty“ (dnes zde stojí restaurace „Radnice“), třetí učebnu. Protože místnost byla malá, s nedostatkem světla, byla učebna po dvou letech výuky přemístěna do domu č. p. 7, zvaného „kasárna“ (to proto, že zde byla v dřívější době ubytovna finanční stráže). Respicientský byt byl předělán na jednu velkou místnost a přetvořen na učebnu.

Zákon o národních školách z roku 1869 nařídil zvýšit roky povinné školní docházky z šesti let na let osm, a obec tím byla nucena otevřít další, čtvrtou třídu. Ve čtvrté třídě, údajně bez nároku na jakoukoli odměnu, vyučovali všichni tři učitelé – Tischer, Warta a Kolouch. V roce 1877 byla ke stávající budově přistavena přístavba, do

kteří byla přemístěna třetí a čtvrtá třída. Tento stav však netrval dlouho, protože v roce 1879 měla škola již pět tříd. Ve staré části budovy se nacházela první a druhá třída a v části přistavěné z roku 1877 byla třetí až pátá třída.

O několik let později bylo do čtvrté třídy zapsáno devadesát dětí, a tak výnosem Zemské rady z 21. září 1886 byla zřízena paralelní čtvrtá třída s přiřazením učitelského místa. Tato paralelka byla otevřena 1. září 1887, a protože nový učitel nastoupil až 9. ledna 1888, byla výuka v těchto dvou čtvrtých třídách rozdělena na půldenní vyučování. Pátá třída se 9. ledna 1888 přestěhovala do úřadovny obecního úřadu v domě č. p. 7 a úřad se provizorně přemístil do prostor spořitelny. (Od doby existence spořitelny v domě č. p. 7 se tomuto domu neříkalo jen „kasárna“, ale i „stará spořitelna“). Do konce prázdnin roku 1888 z dolní učebny ve škole a ze stáje ve staré části budovy vznikla sborovna. Organizace, tj. pět postupných ročníků s paralelou ke čtvrté třídě, vydržela až do roku 1898.

Foto z roku 1898

Začátkem školního roku 1898/99 byla Zemskou radou vytvořena provizorní paralelní pátá třída. Druhá pátá třída byla umístěna v přízemí domu č. p. 7, ovšem místnost

byla jako učebna zcela nevyhovující. Byla moc malá, temná a vlhká. Jako nevyhovující byla shledána i učebna v prvním patře školní budovy – byla nízká a nerovnoměrně osvětlená, kdy světlo sem pronikalo čtyřmi zadními okny a dvěma okny zleva. Z těchto důvodů byl Oblastní školskou radou podán návrh na vybudování nových, školním potřebám lépe vyhovujících prostor. Realizace těchto plánů nebyla možná ve stávající budově, a tak zastupitelé obce začali pomýšlet na výstavbu nové školní budovy. Spolu s místní školskou radou výstavbu nové školy schválili, ovšem pod podmínkou, že bude Okresní školskou radou povoleno zřízení chlapecké měšťanky. Jejich žádost Zemská školská rada zamítla, a tak dva postupné ročníky chlapců – třetí a čtvrtý – byly spojeny do jedné třídy. Místnost nebyla moc prostorná a muselo být zavedeno střídavé vyučování. Vyučovalo se od 8 do 10, od 10 do 13, od 13 do 15 hodin a poslední vyučování jednoho postupného ročníku začínalo ve 14.30 a končilo v 16 hodin. Obě páté třídy měly vyučování nepřerušené. Tímto systémem nepřetržitého vyučování od 8 hodin ráno do 16 hodin odpoledne nemohly být učebny dostatečně větrány, což se nepříznivě odráželo na kvalitě výuky i zdraví žáků a učitelů.

Budova školy v roce 1928

Otázka výstavby nové školy byla tedy stále aktuálnější. Všem došlo, že výstavba je nezbytná. Neshoda panovala v otázce, zda přistavit na stávající budovu patro, nebo stávající školu zbourat a postavit budovu zcela novou. Jedním z návrhů byla přestavba školy na obytný dům a školní budovu postavit na parcele příslušející k domu č. p. 7 nebo na náměstí. Protože úřady požadovaly rychlé rozhodnutí, zvítězil v roce 1904 návrh stávající školní budovu zbořit a na jejím místě postavit novou, moderní školu. Vypracováním stavebních plánů byl pověřen ústecký stavitel Beneš, který je neodkladně předložil ke schválení Oblastní školské radě. I když byly předloženy včas, s výstavbou se nezačalo ani začátkem roku 1905. Teprve po rázné urgenci obecní rady bylo výnosem Oblastní školské rady z 18. února 1905 vedení školy pověřeno vyklizením učeben a jejich přestěhování do náhradních prostor, které škole přidělil obecní úřad. Výnosem byla škole dána, v případě nutnosti, i povinnost zavést vyučování na směny. Po vyklizení prostor obdržela obec okamžité povolení ke zbourání budovy. Přemístění učeben se uskutečnilo ve dnech 18. a 21. března 1905 a 21. března odpoledne se začalo s odstraňováním střechy na školní budově. Vyučování probíhalo jednak ve čtyřech nevyhovujících místnostech v domě č. p. 7 (obecní úřad a spořitelna) a dále ve dvou místnostech v domě č. p. 1 (šatna bývalého hostince „U Pošty“). Pro sedm tříd bylo zavedeno vyučování na směny – od 8 do 12.30 a od 13 do 17 hodin.

Dne 29. dubna 1905 v sedm hodin ráno byl položen za účasti obecního zástupce Antona Kühnela, prvního radního Antona Wolfa, faráře Aloise Skliby a vrchního učitele Franze Fejfara první stavební kámen. Stavitelem byl Karl Grohmann, stavebním dozorem byl pověřen Pless z Chabařovic. Dne 12. prosince 1905 mohla být nová školní budova za hojné účasti obyvatel obce i škol z okolních vesnic vysvěcena. Na vybavení školy přispěla Spořitelna a záložna částkou čtyři tisíce osm set korun.

Výstavbou této nové a po všech stránkách moderní budovy (měla ústřední topení a aktivní větrání) byl položen základní kámen k dalšímu rozvoji školy. Na podnět obecní rady bylo Výnosem Oblastního školského úřadu z 15. ledna 1906 vydáno povolení zřídit v Petrovicích chlapeckou měšťanku. Předpokladem pro schválení bylo spojení národní školy se školou měšťanskou, zrušení pěti chlapeckých tříd (6., 7. a 8. třída) a také přijetí žáků z okolních škol do této měšťanky. V září roku 1906 bylo otevřením první třídy chlapecké měšťanské školy zahájeno kompletní vyučování v moderní budově.

Vedení „**Volks- und Bürgerschule**“ převzal tehdejší řídící učitel Franz Fejfar, který jako jediný zdejší učitel měl oprávnění na měšťance vyučovat. Ve školním roce 1907/08 byla měšťanka rozšířena o druhou, následně třetí třídu a podle nových předpisů mohla v omezeném počtu nastoupit do měšťanky i děvčata.

V přízemí nové školy se nacházel byt ředitele a školníka, dvě sborovny, jeden kabinet a tělocvična s malou nářadovnou. V prvním patře byly čtyři učebny, ředitelna a dva kabinety, ve druhém patře byly čtyři učebny, konferenční místnost, jeden kabinet a učebna pro výtvarnou výchovu s malou vedlejší místností. Jedna z učeben ve druhém patře byla časem přestavěna na učební kabinet (sborovna?) a v letech 1926/27 byla z jedné třídy v přízemí zbudována školní jídelna.

Ředitel Franz Fejfar působil na zdejší škole celých čtyřicet jedna let. Po svém odchodu do důchodu se důkladně věnoval dějepisu Petrovic, mimo jiné pracoval na obsáhlé pozemkové knize obce pro léta 1577–1678, ve které přehledně zpracoval majetkové poměry každého domu. Některé jeho vlastivědné články byly dokonce publikovány v Ústeckých listech.

V roce 1918 měla škola v Petrovicích deset tříd, v roce 1925 tříd devět. Při škole bylo v roce 1902 zřízeno doškolovací vyučování pro různá řemesla, což byla v regionu v této době novinka. Výuka předmětů byla na úrovni

dnešní učňovské školy. Vyučování probíhalo ve večerních hodinách třikrát týdně a nebylo přerušeno ani za druhé světové války.

Žáci druhé třídy v roce 1939

Žáci třetí třídy v roce 1940

S nástupem Adolfa Hitlera k moci došlo k radikální změně v psané formě německého jazyka. Vydal nařízení, kterým zakázal používat písmo stylu „kurrent“ a přikázal

při psaní používat klasickou latinku. Zároveň byla od roku 1941 na měšťanských školách v oblasti Sudet zavedena výuka češtiny jako dalšího povinného předmětu. Český jazyk byl ve školských osnovách až do roku 1945.

Posledním ředitelem německé národnosti se stal v roce 1924 Josef Korger, který zde působil až do roku 1945.

Učitelé a později ředitelé, kteří působili na škole od roku 1577 do roku 1945

Jméno a příjmení	Rok působení
Georg Pretschendorf	1577
Johann Grahl	1594
Kaspar Heidl	1598
Jakob Püschel	1656
Wenzel Kralup	? (v roce 1672 zmiňován i jako písař v kostele)
Elias Sigmund Michel	1690
Johann Georg Ritschel	1731
Johann Michel Hampe	1767
Johann Georg Hampe	1785–1802
Augustin Hampe	1802
Franz Josef Klaus	1804–1806
Josef Mirsch	1806–1834
Augustin Michel	1834
Franz Tischer	1852
A. Kruhan, A. Klepsch	?
Tischer, Warta, Kolouch	?
Franz Fejfar	1897–1924 (od roku 1907 první ředitel nově zřízené měšťanské školy v Petrovicích)
Josef Korger, ředitel	1924–1945

Petrovický kostel a náboženský život obce

První zmínka o petrovickém kostelu, který stával uprostřed hřbitova, je datována do druhé poloviny 14. století. Patronátní vrchností, která se podílela na ročních příspěvcích duchovnímu a na zajišťování oprav kostela, byli páni z Vartemberka. Až do začátku husitských válek se v Petrovicích vystříдалo několik farářů, jejichž jména jsou údajně zapsána v knihách pražského arcibiskupství. Jako každá válka, tak i tato husitská se nepříznivě odrazila v životě obce. V červnu roku 1426 při pronásledování Míšeňských se dostali husité až do Petrovic, které stačili vydrancovat. Kostel kupodivu tomuto husitskému nájezdu odolal a po roce 1429 se obec dočkala nového faráře. Pak jakékoliv církevní záznamy chybí, a to až do roku 1489, kdy je do zdejší farnosti jmenován farář Michael. Za jeho působení byl kostel opraven a 8. srpna 1495 vysvěcen míšeňským biskupem Johannem ze Salhausenu. Tuto významnou událost, ke které došlo jen tři roky po objevení Ameriky, zaznamenali místní obyvatelé v roce 1657 na velkém kostelním zvon.

Z první poloviny 16. století opět chybí o vesnici jakékoliv dokumenty. Je to doba, kdy roku 1526 padl v bitvě u Moháče český a uherský král Ludvík Jagellonský a k moci přicházejí Habsburkové. O farním životě se dozvídáme až z roku 1564, kdy byl do farnosti ustanoven farář Peter Hübner, který zde působil do roku 1570. Byl to na dlouhou dobu poslední katolický farář v obci. Jeho nástupce páter Martin Prätorius složil sice v roce 1570 slib poslušnosti ústeckému děkanovi, přesto změnil v roce 1578 své náboženské přesvědčení a konvertoval k protestantům. Během třicetileté války, pravděpodobně 1. října roku 1636, kdy táhlo Petrovicemi 9 tisíc švédských vojáků na Pirnu, byl petrovický kostel vypálen. Jelikož od poloviny 16. století do dvacátých let 17. století byli obyvatelé krásnolesenského panství luterského vyznání, nebyla v Petrovicích ani v Krásném Lese obsazena fara. Násled-

ná pobělohorská rekatolizace českých zemí se dotkla i všech obyvatel panství Krásný Les. Rekatolizační komise ve zprávě uvádí, že na zdejším panství se 328 lidí vrátilo ke katolické víře, 146 je nekatolíků (protestantů) a 393 obyvatel panství pro svou víru emigrovalo.

V roce 1657 se podílel Mikuláš ze Schönfeldu, jako patronátní vrchnost, na celkové opravě kostela a zároveň mu se svou ženou Josefinou věnoval tři zvony. Na jednom velkém zvonu byl následující nápis: „**Hrabě Mikuláš, svobodný pán z Schönfeldu, římského a císařského, též Českého a Uherského majestátu válečný rada, generální komisař plukovník Léhn, přísedící komorní rady, český komorní rada v Království českém, a Josifina, svobodná paní z Schönfeldu, rozená van de Heeden, purkraběnka z Fine ve Flandřích, pán a paní na Saulny, Lombringen, Setck, Schönwald, Prödl, Netluk. Oba manželé Bohu všemohoucímu a jeho požehnané Panně Marii a všem svatým k chvále, obzvláště však svatému Mikuláši, patronu, jemuž ke cti tento chrám a oltář v Petrovicích léta páně MCCCCXCV (1495) dne VIII. října Janem, biskupem z Míšně, dle jeho vlastnoručního přípisu byly vysvěceny a konsekrovány, nám tři zvony ulíti a pokřtiti dali**“.

Po třicetileté válce byly Petrovice ještě krátký čas samostatnou farností s vlastním farářem. Protože země Koruny české byly do té doby převážně protestantského vyznání, začal se po Bílé hoře projevovat nedostatek katolických duchovních. A tak bylo k zajištění důsledné rekatolizace spojováno více míst a kostelů do jednoho farního obvodu. I když Petrovice měly více obyvatel než Krásný Les, byl farní obvod utvořen v Krásném Lese jakožto sídlo panství. Duchovní správou nad petrovickými věřícími byl pověřen farář z krásnolesenského kostela, který také o nedělích a svátečních dnech sloužil v místním kostele bohoslužby. Jak postupem času narůstal počet obyvatel a obec se rozvíjela, stala se otázka vytvoření vlastní farnosti stále aktuálnější. Tím, že vesnice ležela na důležité

poštovní cestě, zastávala význačné postavení v regionu a získání vlastní farnosti by posílilo její prestiž. Důstojně by se postavila po boku ostatních, plnohodnotných obcí, to je obcí s vlastní farností. Když v roce 1779 navštívil císař Josef II. na inspekční cestě Petrovice, obrátili se na něho obecní radní s prosbou o pomoc při zřízení samostatné farnosti se samostatným duchovním. Dne

Pohled na kostel se hřbitovem

Interiér kostela

13. října 1781 vydává císař Josef II. „toleranční patent“, který znamenal počátek zrovnoprávnění náboženských vyznání v Rakousku. Tento akt tolerance byl okamžitě doprovázen aktem netolerance. Josef II. nařídil uzavření všech klášterů, které se nezabývaly vyučováním či péčí o nemocné. Z bohatství zrušených klášterů, jež bylo ohodnoceno na šedesát milionů zlatých, byl vytvořen církevní fond, jenž mimo jiné sloužil k financování potřeb církve. Jedním z hlavních předpokladů, aby došlo ke zřízení samostatné farnosti, byl i počet obyvatel. Tím, že v roce 1782 měly Petrovice asi šestnáct set obyvatel, byl tento předpoklad splněn. V roce 1783 bylo tedy rozhodnuto, že budou konečně odděleny od duchovní správy Krásného Lesa a opět pozdviženy na farnost s jedním kaplanským místem. Zřízení vlastní duchovní správy bylo financováno právě z církevního fondu. V roce 1785 byl jako nový farář v Petrovicích ustanoven Adrian Strohbach s kooperátorem Michaellem Polzem, oba příslušníci zrušeného řádu kapucínů. Jejich nástup si také vyžádal opravu stávající staré fary (na kterou bylo v roce 1834 přistaveno jedno poschodí) a pro farní hospodářství byla nedaleko fary postavena kůlna. V roce 1790 byly Petrovice, dosud patřící k ústeckému vikariátu, včleněny do nově vytvořeného vikariátu teplického.

Protože starý kostel byl pro rozrůstající se farnost malý, byl v roce 1793 na vyvýšenině ve středu obce postaven kostel nový, zasvěcený sv. Mikuláši. Na místě zbořeného starého kostela nechal v roce 1796 petrovický občan Josef Peilbauer z č. p. 192 postavit kamenný kříž. Nový barokní kostel byla podélná stavba se zaoblenými nárožími a zaobleným presbytářem, který byl sklenut plackou a konchou s lunetami. V kostelní lodi byla plochostropá tříramenná kruchta svedena na pilíře stlačenými oblouky. Hlavní kamenný oltář měl po stranách dva sloupy, mezi kterými se nacházely sochy sv. Petra a sv. Pavla. Střed oltáře vyplňoval obraz sv. Mikuláše, nad ním byla nástavba s obrazem Nejsvětější Trojice s latinským nápisem: **Sit jugiterlaus**

virtusque De Trino, Christque et sancto Sacramento (chvála a sláva buď v moudrý Bože Trojjedinný, Kriste a ...), zcela nahoře pak byly umístěny sochy sv. Michaela, sv. Barbory a sv. Kateřiny. Tabernákl (místo pro uložení hostií) byl rovněž z kamene a teprve v roce 1896 byl zhotoven ze dřeva. Kazatelna, kterou na objednávku Josefa Peilbauera zhotovil ústecký kameník Johann Schuster za pomoci Josefa Kühnela z Petrovic, byla nahrazena novou v roce 1894. Klasicistní křtitelnice pocházela z konce 18. století. Střecha byla pokryta šindelem, nahoře na patce byl devět stop vysoký kamenný kříž. Kostelní věž s cibulovitou střechou byla k štítové stěně přistavena až v roce 1904.

Během napoleonských válek sloužil kostel jako skladiště i jako lazaret. Vše, co nebylo pevně přibité, posloužilo vojákům k postavení provizorních chatrčí, a tak použili nejen lavice, skříňe a dveře, ale dokonce i obrazy a varhany. Na poválečné obnově kostela se podílela široká veřejnost, včetně okolních vesnic. Varhanářští mistři bratři Feller-

Petrovický zvon

vé z Königswaldu (Libouchce) postavili v roce 1818 nové varhany. Továrníci Franz Kreische, Josef Löbel, Wenzel Schönbach a obchodník Anton Streit z Litomyšle, petrovický rodák, opatřili nové ciborium – kalich pro sváté přijímání. Věžní hodiny zakoupila obec, která také po celá léta platila ze svého rozpočtu jejich natahování. Jistý Josef Schneider zakoupil obraz sv. Fabiana a sv. Sebastiana, který býval v zaslíbený den, tj. 20. ledna, vystavován na hlavním oltáři. Ze zrušeného kapucínského kláštera Mnichovo Hradiště obdržel kostel lampy, svícny, obrazy, mešní roucha a velkou dubovou skříň pro sakristii.

Ve válečné vřavě vzala za své i polní kaplička zasvěcená Nejsvětější Trojici, kterou nechal v roce 1757 postavit výrobce přezek Christian Hieke. Na jejím místě byl za finanční pomoci Bernharda Hieke postaven v roce 1839 kříž s obrazem Nejsvětější Trojice, ke kterému se každoročně konalo procesí. Rovněž budova fary neušla válečné zkáze, během bojů sloužila jako ošetrovna a lazaret zraněných vojáků a ubytovna a stanoviště velitelů nepřátelských vojsk.

Za 1. světové války (v roce 1917) byly dva kostelní zvony ze zvonice sundány a jako roztavený materiál byly použity pro válečné potřeby. Za působení faráře Johanna Stiela byla vyhlášena sbírka na zakoupení nových zvonů a 23. května 1933 byly tři nové zvony, které vyrobila firma Herold z Chomutova, vysvěceny. Jejich cena byla kolem 30 tis. Kčs, a protože sbírka mezi občany vynesla více, zbylo ještě na pořízení elektrického motoru k varhanám. Pan farář Stiel měl podíl na osazení barevných oken v kostele a vybudování přístřešku u boční strany kostela.

V roce 1942 se opakovala situace z 1. světové války. Dva zvony byly opět roztaveny a na kostelní zvonici zůstal jen malý zvon.

Při sčítání lidu v roce 1921 se ke katolické víře hlásilo 2 526 obyvatel Petrovic, třicet tři z nich uvádělo víru protestantskou a jeden občan byl jiného vyznání.

Pan farář Alois Skliba je jediným farářem pochovaným na místním hřbitově.

Svěcení zvonů v roce 1933

Zimní pohled na Petrovice s kostelem v pozadí

První přijímání v roce 1940

První přijímání v roce 1946

Seznam farářů, kteří působili v Petrovicích dle dobových pramenů

Jméno a příjmení	Rok působení
?	
Michael	1429
Peter Hübner	1489–?
Martin Prätorius – katolík, který v roce 1578 konvertoval k luteránství	1568–1574
	1574–?
V letech 1623–1624 zůstala fara v Petrovicích neobsazená, protože protestantští kněží opustili české království. V době rekatolizace byla přiřazena pod farnost kostela v Krásném Lese, pod kterou zůstala až do roku 1783.	
Páter Adrian Strobach (ze zrušeného řádu kapucínů), první katolický kněz v nově zřízené petrovické farnosti	1783–1791
Anton Gabler	
Josef Zuhr	1791–1793
Bernhard Grühner	1804–1821
Josef Franzel	1821–1825
Josef Hille	1825–1856
Jakob Knecht	1856–1878
Johann Pleschke	1878–1882
Josef Hille	1882–1888
Alois Skliba	1889–1896
Johann Stiel – od dubna 1942 arciděkan v Ústí nad Labem	1896–1932
Roman Endrich	1932–1942
	1942–1945

Po neodborném stavebním zásahu ve vnitřním prostoru lodě kostela se 11. července 1988 v půl sedmé večer propadla střecha a kostel přestal sloužit svému účelu.

Cesty a silnice

V počátcích českého státu bylo v zájmu obrany země, aby pohraniční hvozdy byly co nejméně propustné. Na „zemských cestách“, které byly jedinými průchody do vnitrozemí, byla budována soustava obranných opatření sestávající ze sítě strážných bodů a hlásek a tento stav se uchoval až do kolonizačního období za králů Václava I. a Přemysla Otakara II.

Jednou z nejstarších zemských cest v zemi byla **Srbská cesta**, která vystupovala ze starého Srbska (Lužice) od Míšně přes Perno (dnešní Pirna) původně mezi Habarticiemi a Adolfovem, později od Petrovic přes Nakléřovský průsmyk a vedla do celní stanice Chlumeck. Odtud pokračovala ve směru podkrušnohorské silnice na Chabařovice, Řehlovice, Žim, Paškapolským sedlem na Velemín, Lovosice a dále přes Budyni na Prahu. Druhá nejstarší cesta, **Solná cesta**, po níž se do Čech přivážela především sůl z Halle/Saale, vedla od hraničního přechodu Petrovice na Knínice (Kninitz), Božtěšice a Strážky na Kočkov. Dále pokračovala přes Skřivánčí vrch do Ústí, Hostovic, Stebna, Prackovic a v Lovosicích se spojila se Srbskou cestou. Postupem času, v podstatě za vlády císaře Karla IV., mizí z dobových pramenů pojem „zemská stezka“ a s rozšiřováním a úpravou cest se objevuje označení „zemská silnice“. První zmínka o hlavní zemské silnici vedoucí Petrovicemi je zaznamenána již v roce 1425. Síť silnic upravených ve 14. století zůstala v podstatě nezměněna až do století šestnáctého.

Při stále se zvyšujícím provozu na poštovních a obchodních zemských silnicích docházelo k jejich postupnému poškozování. O odborné úpravě podkladu a povrchu silnic, jaké známe dnes, se nedalo mluvit, a tak dopravci často místo po silnici, která byla rozbitá, jezdili mimo ni po přilehlých polích a lukách. Stížnosti majitelů a nájemců těchto pozemků u vrchnostenských úřadů narůstaly

a zároveň přicházely stížnosti na stav cest i od dopravců a od cestujících. Ti si stěžovali nejen u příslušných vrchnostenských úřadů, ale i přímo u vídeňského dvora. Z tohoto důvodu císař Karel VI. Habsburský požádal komisaře v Českých zemích, aby předložili návrhy na řešení otázky zlepšení stavu zemských a hlavních cest současně s finančním rozpočtem. Zároveň požadoval zjistit, kdo je zodpovědný za údržbu jednotlivých úseků těchto silnic. A tak v císařském nařízení z 10. dubna 1725 určeném pro starostu a radu města Ústí stálo, že hlavní obchodní cesta z Drážďan do Prahy zcela nevyhovuje, a proto musí být podle jednotlivých úseků opravena. Podle tohoto nařízení: „**musí město odstranit menší nedostatky zjištěné na Skřivánčím vrchu u Krainskyho vinohradu. Protože původní poštovní cesta u lesíka Mathesa Püschela ve Spiegelsbergu (dnešní ulice Na Kabátě – Bukov) je poničena denním používáním a následky mokrého počasí, dopravci ji nepoužívají, ale odbočují na stezku, která vede přes Püschelovo pole (vlevo od poštovní cesty), které je tím pádem poničené. K tomu, aby voda nestékala přímo po poštovní cestě, by stačilo jen vyčistit přilehlý příkop**“. O těchto poštovních a obchodních cestách se bohužel nedochovalo mnoho dokumentace, ale přesto se dá hodně o jejich stavu vytušit z některých článků uvedených v tehdejších novinách, jako například: „**cesta z Ústí do Petrovic je v hrozném stavu, ale mohla by být díky místnímu stavebnímu materiálu (kameny) levně opravena. Ještě horší však je spojení přes Bokau (Bukov), bylo zde plno děr a nedalo se tudy projet bez sebemenších škod**“. Z pozdějších listin je patrné, že jednotlivé úseky poštovní stezky byly podle nejvyššího nařízení opraveny až v letech 1754–1755.

Stav zemských silnic, ale i to, že dosavadní údržba a všemožná opatření, která měla vést ke zlepšení stavu důležitých cest, již nevyhovují, donutilo v polovině 18. století rakouskou vládu zabývat se myšlenkou na výstavbu státních, takzvaných „**císařských silnic**“, vedou-

cích z hlavního města přes důležitá obchodní a dopravní místa až do zahraničí. Císařskými patenty z let 1751 až 1760 byla v Čechách stanovena síť hlavních, povinných silnic, z nichž pro Petrovice měla význam především drážďanská silnice, která vedla z Prahy přes Velvary, Budyni, Lovosice, Ústí, Petrovice do Drážďan a dále do Lipska a která kopírovala nejstarší poštovní trasu, zaznamenanou již v roce 1454. Podle plánů z roku 1784 měla být celá silnice nově vystavěna do roku 1813. Soupis hlavních cest v roce 1791 však ukazuje, že na ní byly hotovy jen malé úseky. Při nedokončené stavbě drážďanské silnice neslo hlavní zátěž mezi Prahou a Drážďany staré obchodní a poštovní spojení teplické, později velvarsko-teplické silnice. Tato trasa vedla z Prahy do Drážďan přes Lovosice a Teplice a odtud na hraniční přechod Petrovice.

Neudržitelné stavy, kterými trpěl i provoz na poštovní silnici Ústí – Petrovice, donutily vládu ve Vídni roku 1801 jednat, a tak předložila magistrátu města Ústí návrh na vybudování nových silnic, především spojky mezi Ústím a Lovosicemi. Není známo, jaký rozpočet předložili ústečtí radní krajskému úřadu v Litoměřicích, ale protože se vídeňská vláda rozhodla pro přestavbu staré teplické silnice, byl tento rozpočet s největší pravděpodobností nereálný. Ústečtí se cítili velmi dotčeni, když zjistili, že nová silnice bude jejich město míjet. Okamžitě se zvedla vlna odporu a město Ústí napsalo stížnost na c. k. kancelář v Praze, ve které se mimo jiné zmiňovalo, že díky odklonění poštovní silnice mimo město přijde Ústí o značný příjem. Nová poštovní silnice vedla i přes všechny protesty ústeckých přes Teplice a byla roku 1808 hotová až do Arbesau (Varvažova). Po přestavbě, která probíhala v letech 1806 až 1848, se teplická silnice nově nazývala pražsko-velvarsko-teplickou nebo také novoteplickou silnicí.

S rozvíjející se přepravou zboží, kdy se po cestě v obou směrech pohybovaly těžké formanské povozy, které na hranicích vytvářely často dlouhé kolony, měla místní

kovárna dostatek práce a značně prosperovala. Tvrdí se, že získané stříbrňáky se daly vážit v mísách po metrácích.

Hlavní stará zemská silnice vedoucí obcí, tak zvaná císařská silnice, tvoří zhruba hranici mezi Krušnými horami a Labskými pískovci. Při sestupu od Nakléřovské výšiny povlnně klesá, u horní vsi zahýbá doprava a ústí u domu č. 221, kde se dnes od přímého směru k hraničnímu přechodu dělí na dvě odbočky. Vpravo vede silnice na Tisou a Libouchec a vlevo odbočuje na Krásný Les. Silnice na Krásný Les prochází horní částí obce až k rybníku, kde se rozdvouje. Vpravo pokračuje jako hlavní silnice do Krásného Lesa a vlevo odbočuje krátkou spojnici a napojuje se na starou císařskou silnici.

Vzhledem ke značné vzdálenosti železnice – nejbližšími zastávkami jsou Libouchec a Telnice – byla obec spojena s okolím omnibusovou a později autobusovou dopravou. První omnibusová linka byla zprovozněna v roce 1921,

Návrh na výstavbu železnice z roku 1893

a to mezi Petrovicemi a Gottleubou, později přibyla trať Chabařovice – Libouchec – Petrovice. Další tratě byly Ústí – Petrovice – Drážďany a Chabařovice – Telnice – Nakléřov – Petrovice – Königstein.

V roce 1891 se v Ústí ustanovil společný výbor pro železniční spojení mezi Ústím a Krušnými horami. Projekt na železnici, která by prodloužila trať přes Petrovice do Gottleuby, byl Vídní roku 1893 schválen, ale jednání ztroskotala na nesouhlasu saské vlády.

1. Kletovice 2. Soutice 3. Tarnowitz 4. Bělouh 5. Bulov 6. Petrovice

1. Kletovice
2. Soutice
3. Tarnowitz
4. Bělouh
5. Bulov
6. Petrovice

Statistik.

15

Name der Gemeinde	Zahl der		Grund- Area	Steuer		Betriebe		Direkte Steuer		Frachten in q		Anmerkung
	Männer	Ein- wohner		fl.	kr.	Handl.	Gr. weite	fl.	kr.	Diverse	Kohle	
Peterswald	456	2656	3460 J. 600	4136	77	94	136	18223	65	16720	39640	Nach Eröffnung der Strecke können die Ver- rechnung Station um beurteilten Zustande.
Nollendorf	96	432	861 J. 1577	718	15	9	14	18163	56	880	900	
Schönbald	314	1562	4117 J. 594	4259	30	27	71	19293	96	18000	7500	Nach Herstellung der Bahn würde nach der Ausfuhr gelangen. Die Ausbeute an Kohle kann erst nach Eröff- nung der Bahn eintreten.
Sachsenwald	101	566	965 J. 781	552	15	25	24	2432	38	8200	800	
Kleinitz	47	299	872 J. 284	834	91	1	9	3766	11	450	1200	
Tysa	404	2178	1978 J. 104	1167	92	27	49	6468	36	24000	20800	
Kahn	164	590	3181 J. 785	3553	72	10	30	2574	06	270	700	
Elland	29	190	651 J. 310	960	12	6	10	1296	—	—	—	
Tillisch	85	540	1040 J. 1004	1757	21	6	21	2746	—	—	750000	
Arbeits	110	668	729 J. 491	1748	73	6	31	2705	—	—	—	
Gartitz mit Postitz	75	510	322 J. 889	884	53	9	15	1748	37	—	—	
Schönbald	186	1620	251 J. 1281	664	69	25	40	8219	01	—	—	
Pockau	1490	22000	1785 J. 828	5622	59	539	825	282573	84	—	—	
Aussig	3467	37483	19601 J. 78	25980	59	721	1265	800112	78	—	—	

Zusammenstellung des Frachten-Ergebnisses.

Strecke	Kilometer	Personen		Eilgut		Diverse Frachttüter		Kohle		Summa
		Zahl	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.		
Aussig-Tillisch	8	6000	10 600	—	—	—	—	1000	64 640	—
Tillisch-Kl.-Kahn	9	5000	10 500	—	—	—	—	600	72 432	—
Kl.-Kahn-Tysa	6	15000	10 1500	—	200 120	240	—	11000	48 4800	—
Tysa-Schönbald	4	12000	10 1200	—	100 088	88	—	6000	32 1920	—
Schönbald-Peterswald	5	10000	30 3000	—	50 600	300	—	9000	256 23040	—
Aussig-Peterswald	22	10000	30 3000	—	50 600	300	—	9000	160 14400	—
Tillisch-Peterswald	24	5000	30 1500	—	—	—	—	—	80000	120 72000
Kl.-Kahn-Peterswald	15	4000	20 800	—	200 300	600	—	—	30000	75 67500
Zusammen	9100	—	—	—	—	1228	—	31632	—	318000

Rozpočet na výstavbu železnice – 1. část

Pošta

V souvislosti s Petrovicemi jako hraniční a přechodovou obcí se silnice vedoucí z vnitrozemí do sousedního Saska uvádí v roce 1625 jako stará poštovní cesta, kterou používala pěší kurýrní pošta. Ta byla vypravována každé pondělí a pátek z Drážďan a každou neděli a středu z Prahy. Pěší pošta byla od prosince roku 1631 nahrazena rychlejším spojením, které zajišťovali jezdci na koni. Poštovní jezdci, kteří sloužili celých dvacet čtyři hodin, byli umístěni vždy po třech ve stanicích Velvary, Ústí a Petrovice. Petrovický poštovní mistr byl povinen zajistit úsek Petrovice – Drážďany přes vesnici Zehistu. V roce 1633 vydal saský kurfiřt Johann Georg von Sachsen vlastní „Reglement pro poštu“ mezi Drážďany a Prahou. Jízdní pošta byla provozována až do roku 1752, kdy vyjela poprvé takzvaná pošta „po nápravě“. Dne 31. července 1752 uzavřela Rakouská a Saská poštovní společnost smlouvu na dvacet pět let, podle které měl jezdit jedenkrát týdně oběma směry drážďansko-pražský kočár, přičemž nákla-

Kresba staré petrovické pošty

dy na provoz měly být hrazeny společně. Poplatek za použití tohoto spojení z Drážďan do Petrovic činil 21,5 groše. Do Prahy byl poplatek 91 grošů. Pošta se vyplatila natolik, že začátkem ledna 1754 vznikl mezi hlavními městy obou zemí další týdenní spoj.

Roku 1777 uzavřel Rakouský a Saský poštovní úřad dohodu o nahrazení stávajících poštovních vozů lehčími kočáry vhodnými i pro přepravu osob, přičemž každý stát převzal náklady na provoz ve své zemi. Doprava osob, provozovaná takzvanými „diligencemi“, byla nákladná a zdoluhavá a i na kratších úsecích trvala několik dnů. Cestující se v určených poštovních stanicích stravovali a někdy i přespávali. Petrovická poštovní stanice, jako hraniční, hrála pak mezi ostatními velkou roli a s rozrůstajícím se provozem vládl v tehdy známém hostinci „U Pošty“ čilý ruch.

V této době byly poštovní stanice obsazovány nájemníky, přičemž většina z poštmistrovských úřadů a poštovních stanic byla v dědičné správě. Když odešel petrovický poštovní mistr Jakob Thienel do důchodu, převzal poštovní stanici Johann Wenzel Finger a přiřadil ji k úřadu dědičného rychtáře. V letech 1772 až 1778 byl ale oficiálně jmenován přednostou v Kridě, ležící u Hradce Králové, a poštovní úřad předal svému synovi Johannu Wenzelovi Fingerovi, který ho na Štědrý den roku 1808 od c. k. státního úřadu odkoupil. V kupní smlouvě je uvedeno, že **„konírny, ležící při silnici naproti obytnému domu, mají dvě oddělení s dvanácti a šesti stáními pro koně a kolna pro kočáry je pod tou samou střechou“**. K poštovnímu úřadu dále patřilo padesát dva jiter půdy, čtrnáct poštovních koní, dvacet jedna tažných volů, šest dojných krav, tři kočáry a další zboží.

Podle dobových zpráv bylo možno překonat cestu z Prahy do Petrovic přes Ústí za deset až dvanáct hodin. Když se počátkem 19. století odchýlila poštovní trasa po císařské silnici směrem na Teplice a odtud do Petrovic, trvala cesta z Prahy na hraniční přechod čtrnáct až pat-

náct hodin. Z Prahy do Drážďan trvala cesta čtyřicet jedna hodin. V roce 1827 se dohodlo Rakousko se Saskem na vzniku „spěšné pošty“ provozované dvakrát týdně mezi Prahou a Drážďany přes Teplice. Tato „spěšná pošta“ trasu urazila nevídanou rychlostí, a to za dvacet hodin! V Petrovicích měl údajně tehdejší poštministr k dispozici přes třicet koní a zaměstnával sedm úředníků a čeledínů. Sedláci, kteří bydleli v okolí, byli povinni v případě potřeby dát poštmistrovi k dispozici i svoje koně.

Vrchnostenským úřadem v Krásném Lese, kde byl v letech 1821 až 1849 posledním správcem Franz Xaver Ulrich, bylo vydáno petrovickému poštmistrovi Wilhelmu Scheibnerovi s platností od 1. května 1849 povolení ke zřízení dostavníku pro přepravu osob mezi Pirnou a lázeňskými Teplicemi. Odjezd dostavníku byl každý den v 7 hodin ráno a přepřahání koní probíhalo výhradně v Petrovicích. Zdejší poštministr byl také zodpovědný za to, že dostavníkem nebyly přes hranice přepravovány „**osoby podezřelé nebo dokonce hledané**“!

Po otevření státní železnice z Prahy do Drážďan (6. dubna 1851) ztratila silnice vedoucí přes Petrovice, která byla do té doby nejkratší cestou z Drážďan do Prahy a Vídně, svůj význam. Dokud vedla železnice pouze do Ústí, museli cestující stále ještě využívat dostavníku z Ústí přes Varvažov a dále do Petrovic a Pirny. Po zprovoznění celé železniční trati začala toto spojení zcela využívat i pošta, a tak byl provoz na „velké silnici“ stále menší a menší. Následkem toho byly maštale a kolny patřící poštovní stanici jako nepotřebné zbourány a pod „poštovní lípou“, kde stávaly stoly a lavice pro osvěžení cestujících, se lidé na cestách již nepotkávali. Dne 31. března 1860 prodal c. a k. Poštovní úřad hospodářství patřící k poště za 10 347 guldenů a 26 krejcarů rakouské měny obci i s expediční budovou č. p. 2. Od obce koupil 16. února 1883 dům č. p. 2 tehdejší poštministr Ignatz Meinl a po jeho smrti se v této budově vystřídalo několik majitelů. Poslední z nich, Mgr. Stolz, postavil na jejím místě nový dům, do kterého

přenesl svoji lékárnu. V roce 1868 pak byl zbořen i zchátralý obecní hostinec – dřívější pošta – a na jeho místě byl v pozdějších letech postaven hostinec „Radnice“.

Jednou z nových služeb, kterou začala c. k. pošta koncem 19. století svým klientům nabízet, byla možnost použít k přenosu důležitých zpráv telegrafického spojení. Protože v Petrovicích, známých prudkým rozvojem průmyslu, byl předpoklad jeho ekonomického využití, byl telegraf zřízen již v roce 1894.

V období první republiky byli do úřadu pošty a telegrafu dosazeni čeští úředníci. K poštovnímu obvodu Petrovice patřily osady Panenská, Nové Dvory, Hladov, obec Nakléřov a Oberwald.

Po obsazení Sudet přešla pošta pod vedení poštovního úředníka Meiera v Pirně. Důvodem byla obava, aby nedošlo z české strany k přerušení telefonického a telegrafického spojení s říší.

Čas zmaru a umírání

Petrovice, vzhledem k silnici vedoucí ze sousedního Saska do českého vnitrozemí, vždy hrály důležitou roli ve válečných konfliktech. Zdejší silnice totiž představovala pohodlnou cestu při přesunech velkých vojenských formací a ve válečných popisech byla nazývána „velkou silnicí petrovickou“ nebo také „petrovická silnice“. Obec byla na severozápadu Českého království nejdůležitějším místem na zemské hranici, a proto dějiny tohoto kousku země byly poznamenány častými válkami a nepokoji.

V roce 1423 zastavil císař Zikmund (ta „liška ryšavá“) město Ústí saskému kurfiřtovi Fridrichovi Bojovnému, který do města umístil vojenskou posádku. Saská enkláva v Čechách však byla pro husity nepřijatelná, a tak roku 1426 oblehl Ústí Jakoubek z Vřesovic. Na pomoc obleženému městu táhlo v červnu Petrovicemi vojsko Míšeňských, které spolu se střelci z Lipska mělo za úkol

město osvobodit. Míšeňští byli poraženi (slavná bitva na Běhání) a při jejich pronásledování vstoupili husité do Petrovic, které stačili vyplenit.

Obrovský evropský konflikt z let 1618 až 1648, známý jako válka třicetiletá, zastavil na dlouhou dobu rozvoj obce. České stavovské povstání skončilo tragicky na Bílé hoře a mělo svoji dohru v popravách dvaceti sedmi českých pánů na Staroměstském náměstí, následné rekatolizaci Čech a emigraci mnoha obyvatel Českého království. Do začátku tohoto konfliktu Petrovice poprvé vstupují tím, že zde 13. května roku 1621 předává saský kurfiřt do rukou kapitána císařského vojska Alexandra Regmiera císařského dvorního radu Joachima Andrease hraběte Šlika, kterého zval spolu s dvaceti knechty a pěti koňmi. O měsíc později byl hrabě Šlik mezi prvními popravenými českými pány na Staroměstském náměstí. (Kapitán Alexander Regmier z Bleilebenu byl majitelem všebořického statku a v roce 1640 přikupuje panství bukovské.) V roce 1631 začíná pro obec dlouhá série střídavých okupačních tažení různých válečných armád. Saský kurfiřt Jan Jiří, který bojoval na straně Švédů, obsadil 13. listopadu 1631 se dvěma regimenty vojáků Petrovice a zůstal zde na noc. Druhý den vstoupili Sasové do Ústí a usazení zde byli až do června roku 1632. Ale už koncem února 1632 dochází vojsku zásoby potravin i píce pro koně, a tak vojáci v širokém okolí loupi a rabují. Na pomoc městu přišel s mohutnou armádou Albrecht z Valdštejna a 7. června Ústí osvobozuje. Saský velitel Jiří z Arnheimu byl nucen ustoupit a svůj ústup do Pirny vedl přes Petrovice. I přesto, že Sasové byli z Čech vyhnáni, podnikají opakovaně nájezdy do pohraničí, včetně Petrovic, kde zapalují a boří domy, ničí úrodu a odhánějí dobytek. Když se Valdštejn po své porážce Švédy v bitvě u Lützen 16. listopadu 1632 vracel do Čech, nebyli jeho ustupující vojáci v rabování o nic lepší než saská vojska. Obyvatelé hraničních obcí z obav o své životy neustále utíkali do lesů, kde žili v úkrytech, a zpět do svých domovů se natrvalo vrátili až

v červnu roku 1634, kdy došlo k jednání o uzavření míru mezi rakouským císařem a saským kurfiřtem. Jednání o míru se vedlo v Litoměřicích a za císaře vyjednával podmínky Nikolaus Gebhard von Miltitz a Dr. Johann Georg Oppel za ochranného doprovodu padesáti rejtářů z petrovické posádky. Mír mezi císařem a kurfiřtem byl podepsán 30. května 1635 v Praze a vyhlášen v Ústí dne 3. června téhož roku. Po Sasech vtáhla roku 1634 do Čech zemskou petrovickou cestou švédská armáda, která na čas obsadila i město Ústí. Po porážce u Nördlingenu se Švédové ze země stáhli, aby se v roce 1639 opět vrátili. Dne 26. dubna posílá švédský polní maršál Banér generálmajoru Torstenu Stolhanskemu, který velí ústecké posádce, devět jízdních pluků a pět set ozbrojenců, kteří se valí přes Petrovice, a sám Banér po dobytí Pirny ke svému pochodu na Prahu použil petrovickou cestu. I když se Švédové dostávají na svém tažení až ku Praze, místo jejího obléhání se zaměřují na loupení v severních a východních Čechách. Při svém ústupu si budují na Nakléřovské výšině tábor a celé okolí je nuceno obstarávat proviant pro vojáky a krmení pro koně. Švédská vojska opouštějí České království v zimě roku 1640. V roce 1643 se známou petrovickou cestou vrací ze Saska do Čech rakouská císařská armáda pod vedením generálmajora Hofkirchera. Švédské nájezdy do pohraničí neustávají, dokonce 18. června 1646 přijíždí do Petrovic 26 švédských rejtářů, kteří zajali zdejšího poštmistra, sebrali mu veškerý nábytek a i se všemi poštovními koňmi uprchli zpět do Saska. Poštmistr byl sice osvobozen, ale z majetku mu nic nezůstalo! Až do podepsání vestfálského míru se na petrovické silnici střídají švédská a rakouská vojska, a tak rabování a znásilňování, vypalování obydlí, kradení úrody včetně nedozrálého obilí na polích nebralo konce.

V roce 1680 propuklo na panstvích Březnice (dnes Krásné Březno), Všebořice a Krásný Les nevolnické povstání, které bylo krvavě potlačeno vojskem generála hraběte Harranta. Ve dnech 25. a 26. května zasedal

v Ústí zvláštní soudní tribunál, který vynesl nad povstalci rozsudky smrti. Na ústeckém popravišti mezi čtyřmi oběšenými skončil svůj život i petrovický rolník Lorenz Kliem.

V letech 1740–1744 následuje série válek mezi Rakouskem a Pruskem o dědictví rakouské, jehož součástí byly i země Koruny české. V tak zvané 1. slezské válce táhlo zemskou petrovickou cestou směrem na Varvažov dvacet tisíc mužů hraběte Rutkowského, nevlastního bratra pruského krále. Nepřátelské vojsko bylo zastaveno 25. června 1741 a při zpáteční cestě do Saska překračovalo hranice opět v Petrovicích. Ve druhé slezské válce se pruský král Fridrich II. na svém novém tažení do Čech utábořil 23. srpna 1744 s 27 633 ozbrojenci a 14 437 jízdními vojáky mezi Petrovicemi a Krásným Lesem a celé okolí muselo jeho vojsko zásobovat potravinami a pící pro koně. Pruská armáda se z ležení zvedla až koncem srpna a pokračovala v pochodu dál do českého vnitrozemí. Ve druhé polovině roku 1745 vypověděl pruský král Fridrich II. válku saskému kurfiřtovi, který byl doposud v tomto konfliktu neutrální. Proto počátkem prosince vyrazilo Sasku na pomoc 19 tisíc vojáků rakouské armády. Na tomto tažení rakouský princ Karl von Lothringen rozbil svůj hlavní stan v Petrovicích a vojsko tábořilo v okolí vesnice až do 25. prosince, kdy byl v Drážďanech uzavřen mír. K otevřeným bojům sice nedošlo, ale válečné následky nesla vesnice a její okolí dlouhou dobu. Zbídačené obyvatelstvo muselo poskytovat „kvartýry“ a živit vojáky i jejich koně. Armády rekvírovaly, co se dalo.

Po několika málo mírových letech začala tajná vojenská jednání mezi Rakouskem a Pruskem, která se přeměnila ve třetí válku o Slezsko. Tak nazvaná „válka sedmiletá“ začala 25. srpna 1756 vpádem pruské armády do Saska. Dne 13. září armáda pruského prince von Braunschweig prošla ze Saska Petrovicemi a na Nakléřově se jí podařilo obrátit k útěku rakouské vojsko. Po pruském princovi projíždí 28. září Petrovicemi osobně pruský král

Fridrich se svým bratrem, princem Heinrichem, kteří se utábořili u Johnsborfu (Habrovič). Po bitvě u Lovosic se pruský král 1. října 1756 vrací s celou armádou petrovickou silnicí zpátky do Saska, ale již příští rok 25. dubna 1757 vpadá znova do Čech přes Krušné hory s vojskem o síle třicet až pětatřicet tisíc mužů. U Nakléřova svedl vítěznou bitvu s praporem císařských chorvatských pandurů a přes Chabařovice pokračoval dále do českého vnitrozemí. Po bitvě u Kolína 18. června 1757, kde byl poražen, použil při útěku ze země známou cestu přes Středohoří a Krušné hory. Cestou stačili Prusové vypálit Knínice a Žďárek (Zuckmantel). Rok 1758 byl poměrně klidný. V petrovickém okolí se utábořila rakouská vojska se spřátelenými armádami. Během 4. a 5. března si v obci vyměnili Prusové a Rakušané zajatce. České hranice v té době byly obsazeny praporem císařských chorvatských pandurů. Dne 16. listopadu 1759 opustil rakouský generál Daun svoji pozici u Drážďan a 21. prosince se přes petrovickou hranici vrátil do Čech. O velikonoční sobotě 15. dubna 1760 vpadl do Čech pruský princ Heinrich. V českém pohraničí se mu podařilo zničit utajený vojenský sklad císařských vojsk a do vnitrozemí postupoval přes Krásný Les, Lovosice a Litoměřice až k Budyni, odkud se 20. dubna vrátilo jeho vojsko zpět do Saska. Uzavřením a vyhlášením míru na loveckém záměčku Hubertusburg nedaleko Grimmy v Sasku 15. února 1763 „slezské“ války konečně skončily.

Když se země poněkud vzpamatovala z válečných ran, začala 3. července 1778 vpádem Prusů do Čech rakousko-pruská válka pro změnu o dědictví bavorské. Když roku 1777 vymřela bavorská kurfiřtská linie, uplatňoval nárok na Dolní Bavorsy rakouský císař Josef II. Proti tomu se postavil pruský král Fridrich, který našel spojence v saském kurfiřtovi. K ochraně hranic se Saskem byla do Petrovic vyslána jízda rakouského plukovníka Weinberga, kterého brzy doplnily předsunuté hlídky rakouského vojska od Ústí. Jejich úkolem bylo vybudovat zátarasy, které by zabránily Prusům a Sasům proniknout do vesnice.

Prusové, pod velením generálporučíka von Platena, se na svém tažení zastavili pod Berggiesshüblem a vyčkávali na příležitost k přepadení vesnice. Mezi rakouskými hlídkami a pruskými vojáky docházelo často k přeshraničním potyčkám. Tak například třicet rakouských husarů napadlo 28. července pruské přední hlídky, zajalo pět a usmrtilo tři muže. Rakouský generálmajor von Sauer podnikl 30. července z Petrovic výpad k Berggiesshübelu, kde napadl pruské vojsko. V této potyčce se podařilo Chorvatu Tomáši von Oreskovič zajmout saského plukovníka, hraběte Bellegarda. Začátkem srpna je von Sauer z Petrovic odvolán, a vzápětí – 6. srpna – obsazují vesnici Prusové, 9. srpna pak Nakléřov. Uprostřed září se začala pruská vojska z Českého království postupně stahovat. Jako první projel 21. září Petrovicemi zpět do Saska velký oddíl pruského těžkého dělostřelectva, o dva dny později přešel s vojskem hranice hrabě z Anhaltu a následující den generál Solins se saskými vojáky. Nelehký ústup čekal na generála von Karlsburga, který byl na ústupu k hranicím v Petrovicích tvrdě stíhán chorvatskými pandury a který na cestě ztratil velkou část svých zavazadel. Koncem září dorazil na Nakléřov pruský princ Heinrich, který zde nechal vojáky jeden den odpočívat. Na druhý den pak vojsko rozdělil do dvou proudů. Jeden proud pochodoval směrem na Krásný Les a kolem Špičáku na saské území. Větší kolona s dělostřelectvem pochodovala pod jeho velením do Saska přes Petrovice. Tato válečná vřava zanechala svou obětí i přímo ve vesnici. Pruským vojákem byl raněn petrovický občan Christian Janke, který na zranění umírá a je 28. září pohřben. Po odchodu pruských a saských vojsk ze země se do Petrovic vrací rakouští vojáci pod velením polního maršála Reiseho. Po určitých bezradnostech se věci časem dořešily samy od sebe a spor skončil 13. května 1779 smírně mírovým jednáním v Děčíně. Protože se proslychalo, že Prusové útočili především na stodoly, sýpky, vinné sklepy a zahrady, dostala válka hanlivé označení „švestková“ nebo také „bramborová“. Jednání

o míru se účastnil osobně rakouský císař Josef II., který po skončení rozhovorů provedl inspekční cestu po severu Čech. Z Děčína vyjel na koni 23. září směrem na Sněžník, Tisou, Nakléřov a do Petrovic, kde poobědval v hostinci „U Pošty“. Po obědě pokračoval na Špičák u Krásného Lesa, dále na Hellendorf, Berggiesshübel a další místa a pak zpět do Petrovic, kde v hostinci „U Pošty“ přenocoval. Císař si rovněž prohlédl školu a kostel. V pozdějších letech byl v horní části obce vysazen na památku císařského pobytu „Dub císaře Josefa“. Tahle válka naštěstí neměla dlouhého trvání a ani nebyla velkého rozsahu.

Mírový život v zemích Koruny české neměl po ukončení války o „dědictví bavorské“ dlouhého trvání. Z Velké francouzské revoluce se zrodil novodobý dobyvatel světa – císař a generál Napoleon Bonaparte. První svazky dobrovolníků odhodlaných bojovat proti Napoleonovi se začaly objevovat již v roce 1809, kdy se v Petrovicích na krátký čas utábořilo vojsko vévody z Braunschweigu, tzv. „černá legie“. Protože sousední Sasko bylo v té době spojencem Napoleona, vnikli Sasové podle dobových pramenů 25. května 1809 do Petrovic, kde přemohli patrolu dobrovolníků rakouského rytmistra Katteho. Protože nebyla saskému kurfiřtovi zaplacená požadovaná válečná daň, vojáci vesnici vyrabovali a odnesli vše, co se dalo. Mimo jiné zajali a oloupili nadporučíka Castiglioneho, který na hranici velel rakouským kordonistům. Peter Castiglione nakonec v Petrovicích 19. září 1812 zemřel. Saská vláda později uznala nesmyslnost drancování a nabídla petrovickým občanům odškodnění. Brzy na to postoupili Rakušané pod velením generála Am-Ende spolu s brunšvicou „černou legií“ do Drážďan. Protože Napoleonovo vojsko spolu s vojskem saského kurfiřta táhlo Drážďany osvobodit, dostal Am-Ende rozkaz k ústupu a rakouská vojska se vrátila 28. června 1809 zpět do Čech. Po porážce Napoleona v roce 1812 v Rusku vznikla na jaře roku 1813 rusko-prusko-švédská protifrancouzská koalice, k níž se po krátkém příměří připojilo

v létě téhož roku i Rakousko. Na základě spojeneckých dohod přichází 11. srpna 1813 do Čech 70 tisíc ruských vojáků, kteří se spolu s pruským sborem generála Friedricha von Kleista připojili k rakouským vojenským silám. Tak byla v srpnu 1813 vytvořena v Čechách více než dvěstětisícová spojenecká armáda, nazvaná „Česká armáda“, pod velením rakouského polního maršála Karla Filipa knížete Schwarzenberga. „Česká armáda“ byla vyslána na provádění válečných operací v prostoru Drážďan, které se staly opevněným centrem napoleonských vojsk ve střední Evropě. Přes Krušnohoří byla armáda vedena čtyřmi úseky, přičemž petrovická silnice byla určena pro přesun ruských vojsk. Do Petrovic jako první přišly oddíly hraběte Wittgensteina, které pochodovaly od Chlumce. Jako podpůrné jednotky je následovali ruští a pruští vojáci a divize Moritze Liechtensteina a ruský generál Roth dosáhl Petrovic již 22. srpna. Před útokem na Drážďany se ruské vojsko shromáždilo u pošty, kde dostalo od ruského pravoslavného duchovního požehnání. Příštího dne v 5 hodin ráno překročilo vojsko hranice a ihned zaujalo bojové postavení proti útočícím Francouzům. Wittgensteinovy oddíly postupovaly pomalu, silné francouzské jednotky chránící Drážďany jim kladly silný odpor. Mezitím ruský generál Roth postupoval Petrovicemi s regimenty myslivců č. 24, 25, 26 a 37 a s jízdní baterií č. 6, dále se dvěma kozáckými regimenty Howai a Radjosky-nof a s husarským regimentem Grodnosch. Sotva překročil hranice, byl napaden francouzskými vojáky. Roth ihned zaujal bojové uskupení a své jednotky posiloval postupně docházejícím vojskem a dvěma eskadrami husarů a kozáků. Když zpozoroval úmysl Francouzů napadnout jeho předvoj, rozkázal Lützowovi stojícímu ve středu vesnice odbočit směrem na Mordgrund a táhnout k Hellendorfu přes Bienhoff. Třetí kolona pod velením plukovníka Weroschkina dostala rozkaz obejít Špičák a pokračovat přes Oelsen do Gottleuby. Tímto seskupením byla francouzská armáda směrem od Petrovic sevřena ze tří

stran a stáhla se zpět do Berggiesshüblu. Průchody vojsk na saské území trvaly ještě 23. a 24. srpna. Mezitím došlo 26. až 27. srpna k bitvě u Drážďan, kde spojenecká armáda utrpěla drtivou porážku. Když Schwarzenberg zhodnotil situaci, vydal 27. srpna v pět hodin ráno následující rozkaz k ústupu: **„Armádní útvary pod vrchním velením generála Barklaye a Wittgensteina, jako též druhý pruský a všechny ruské a pruské rezervy se stáhnou zpět z bojiště přes Dohnu, Berggiesshübel do Petrovic a odtud do Teplic.“** Nyní bylo nejdůležitější ovládnout silnici vedoucí do Petrovic, jež měla svrchovaný význam pro ustupující vojsko. Ruský generál Alexander Ivanovič Ostermann-Tolstoj obdržel rozkaz ustoupit do Čech přes Dipoldiswalde, ale princ Eugen z Württembergu upozornil na nebezpečí, které by hrozilo v případě, že by se nepříteli uvolnila „velká cesta“ přes Petrovice. Generál Osterman-Tolstoj po krátkém zaváhání na návrh vést ústup směrem na Petrovice přistoupil. Za těchto okolností vyslal Napoleon svůj 1. armádní sbor pod velením generála Dominika René Vandamma, aby se svými 42 tisíci vojáky pronikl Petrovicemi do teplické kotliny a obsadil Nakléřovský průsmyk a Kyšperk (zřícenina hradu nad Krupkou) dříve než ustupující „Česká armáda“, které tak hrozilo nebezpečí obklíčení. Další vývoj situace závisel proto do velké míry na tom, zda se francouzskému sboru generála Vandamma podaří obchvatný manévra. Za svého postupu do Čech narazili však Francouzi 27. srpna na dvě oslabené ruské pěší divize generála Ostermanna-Tolstého. Téhož dne se k nim připojila i 1. ruská gardová divize generála A. P. Jermolova, kterou tvořily známé ruské gardové pluky Semenovský, Preobraženecký a Izmailovský. Ruské pluky ustupující v nerovném boji k české hranici měly asi 15 tisíc mužů a čelily tak téměř trojnásobné přesile. Přesto se jim podařilo probít se přes hranice středem francouzského uskupení v Hellendorfu, zatímco generál Knorring u Berggiesshübelu odbočil a do Petrovic přišel postranní cestou. Na svém ústupu se ruský sbor

utábořil po celé délce Petrovic a jeho okolí. Ruské gardy Ostermanna a Jermolova v horní vsi, kyrysníci prince von Sachsen-Coburg uprostřed vesnice, jednotky Hälfreichovy částečně ve středu obce a část v dolní vsi, Schafkofského vojáci v dolní části vesnice a Knorringovi huláni na hranicích. Francouzi postupovali od Hellendorfu přes Kleppisch, Fichte na Hundertuch (Hladov) a pravděpodobně se snažili obejít ruské jednotky na východní hraniční planině. Takové bylo postavení všech vojsk večer 28. srpna. Mezitím dorazil Napoleon do Pirny, odkud poslal generálu Vandammovi, který již stál u Hellendorfu, rozkaz k útoku. Vandamm obdržel od prince z Neuschatelu dopis následujícího znění: **„Pane generále, císař Vám vzkazuje, abyste zamířil na Petrovice s celým tělesem armády, divizí Korbineau, 42. divizí a brigádou druhého tělesa, již velí kníže Reus, čímž Vaše bojové síly vzrostou o 18 batalionů. Císař žádá, abyste sebral dohromady všechny jednotky a přemohl prince z Württembergu, kdyby se odvážil Vám postavit na odpor. Jeho výsost Napoleon míní, že Vy ještě před tím se dostanete na princovu ústupovou linii od Děčína do Ústí a Teplic a budete moci zajímat jeho vozy, opozdilce, zavazadla a všechno, co následuje za vojskem“.** Ve dvě hodiny ráno 29. srpna zaútočil Vandamm na ruské pozice v Petrovicích. Na příkaz Ostermanna zapálily ruské gardy velké ohně, které měly dýmem oklamat Vandammovi vojáky, přesto se mezi vojsky rozpoutal boj na linii od obecního lesa až k Hladovu. Kolem půl šesté ráno pronikly na ruské pozice od severu a východu další sledy postupujících Francouzů. V této druhé bitvě se vyznamenal pluk kyrysníků prince Leopolda von Sachsen-Coburg, který chránil zadní voj pěchoty, když se mu s podporou Knorringových hulánů podařilo zatlačit útočící Francouze. Za tento bojový čin obdržel pluk „Stříbrné trumpety“. Ruským gardám chráněným mlhou se podařilo ustoupit do teplické kotliny a během dne pronikli Francouzi až do Chlumce. Zbytku „České armády“, kte-

rému velel generál Kleist, zbýval k ústupu ze Saska Krušnými horami již jen průsmyk přes Kyšperk. Za této situace rozhodl generál Ostermann-Tolstoj zastavit další postup Francouzů i za cenu nejtěžších ztrát. Na poradě velitelů ruských sil bylo rozhodnuto vytvořit napříč tzv. nové teplické silnice, několik kroků za Přestanovem, souvislou obrannou linii. Generál Vandamm, který se domníval, že pronásleduje poraženého nepřítele, nečekal na posily a napadl ruské vojsko v místech, kde se ruský sbor opíral o krušnohorské úpatí. K večeru 29. srpna, kdy se opět zmocnil Strádova a Přestanova, Vandamm celou bitvu ztratil. „České armádě“ se ústup z hor podařil a k bojišti se blížilo vojsko spojenců. Boj se znova rozpoutal 30. srpna, kdy Francouzi byli postupně obklíčováni a volná cesta k ústupu jim zůstávala jen Nakléřovským průsmykem. Kolem poledne se ale v průsmyku náhle objevilo dvacet tisíc mužů pruského sboru generála Kleista, který se zdržel v horách při ústupu od Drážďan, a tak uzavřel obklíčení francouzské armády. Prudkým útokem na Kleistův sbor u Telnice se ještě podařilo části francouzské jízdy probít cestu do hor, ale Vandamm byl se zbytky svého sboru čítajícími přes deset tisíc mužů zajat ruskými kozáky. Napoleon se nedokázal s tímto neúspěchem smířit a pokusil se obejít vojska soustředěná kolem Petrovic a proniknout do teplické kotliny přes saský Ebersdorf a Geiersberg. Tento obchvat se mu nepodařil, ale přesto se 11. září znova o průnik pokusil, tentokrát přes Nakléřovský průsmyk. Z věže nakléřovského kostela sv. Josefa měl dobrý rozhled na postavení nepřátelských vojsk v celé teplické kotlině. Na večer zůstal v Petrovicích, kde přenocoval na faře, a 12. září se vrátil do Drážďan. Když spojenecká vojska vytlačila Francouze z Petrovic, Napoleon urychleně opustil Drážďany a hraběti von Lobau poslal posily s rozkazem Petrovice znovu získat. Francouzská armáda se do Čech vrátila 15. září a po urputných bojích v Petrovicích a jejich okolí se jí podařilo zatlačit spojenecké vojsko Rusů a Prusů až do Přední Tel-

nice. Sám Napoleon dorazil večer na Nakléřov zhodnotit situaci a v Petrovicích strávil noc v domě č. p. 7. Dům byl údajně postaven v roce 1794 a nad jeho dveřmi byl téměř nečitelný latinský nápis: „**Haeo DoMVa a VXILlo patris aeterni AxstruCtVr**“ („**Tento dům byl vystavěn s pomocí věčného otce**“). V nápisu byl ukryt kryptogram letopočtu, což jsou velká písmena. Ráno 17. září se Napoleon vrátil na Nakléřov a opět z věže kostela sledoval pohyb vojsk. Když se o Napoleonově přenocování v Petrovicích dozvěděl vrchní velitel spojeneckých vojsk kníže Schwarzenberg, neváhal a 17. září zaútočil na francouzský sbor u Varvažova. V bitvě, která skončila vítězstvím spojenců, zahynuly přibližně dva tisíce francouzských vojáků a do zajetí padly údajně další dva. Pod Napoleonovým vedením zaútočili Francouzi ještě ze své základny nad Knínicemi, ale to se již dala jeho vojska na ústup. Napoleon ještě jednou přenocoval v Petrovicích z 18. na 19. září a pak se přes Pirnu vydal do Drážďan. Vítězný Schwarzenberg táhl proti Petrovicím, odkud vytěsnil ustupující francouzská vojska. Hlavní těleso spojenců zůstalo v obci a Schwarzenberg odtud vedl své jednotky na Drážďany. Petrovicemi nyní procházely vlastní rakouské jednotky a jednotky spojenců, jako byl oddíl Collaredovy armády, jednotky prince Hessen-Homburg, Schnellerova divize a spojenecké vojsko Poláků. U Petrovic, Hellendorfu a Habartic byl 5. října postaven nově utvořený rakousko-ruský předvoj a 8. října dorazil do Petrovic pruský král Friedrich Vilém II., který zde řídil bitvu u Berggiesshübellu a večer, po ukončení boje, se vrátil zpět do Teplic.

Bitvou u Chlumce začala série válečných úspěchů spojeneckých vojsk, jejichž výsledkem byla porážka napoleonské armády u Lipska ve dnech 16. až 18. října 1818. Následky války byly pro Petrovice tragické. I v tomto střetnutí hrála vesnice tradiční roli místa, které musí živit střídající se armády a jako již tolikrát, zůstal po odchodu vojsk v petrovickém údolí hlad, zmatek a nemoci.

V následujících letech 1814 a 1815 postihla kraj neúroda, která zvětšila utrpení zdejších obyvatel. V krásnolesenské farní pamětní knize se uvádí: „**Tato bída byla ještě velice zvětšena následujícími dvěma roky neúrody, kdy strych zrní byl placen nějakých 40 zlatých v bankocetlích, kteréžto bankocetle finančním patentem z 1811 velice poklesly v hodnotě. Touto válkou a dvěma roky neúrody jsou chudí obyvatelé pohoří tak zchátralí, že se více než dvacet roků vůbec nevzchopí a nevzpamatují.**“

Mor v Petrovicích

Po osvobozujících bojích proti Napoleonovi se i obyvatelům krušnohorské oblasti Petrovic potvrdilo, že každé válečné tažení v blízkosti domova znamená neštěstí a že samotné pochody a ubytování vojsk, ať se jedná o nepřítel či přítele, zanechávají po sobě chudobu, nemoci a často smrt. Tak se i v pozdním podzimu roku 1813 nacházela obec Petrovice v zoufalém a smutném stavu. Ke všemu válečnému utrpení a starostem obyvatel o holé živobytí se ve vesnici objevila epidemie horečnatého onemocnění, kterou nazvali mor. Lze se domnívat, že příčinou byli ranění francouzští vojáci, kteří se v září a prosinci roku 1813 při své cestě do zajateckých táborů několik dní zdržovali v obci. Na rychlém šíření nemoci měla hlavní podíl nedostatečná lékařská péče a hygiena a nedostatek jídla. Prameny uvádějí, že v Petrovicích zemřelo mnoho francouzských vojáků a že „černé smrti“ začalo podléhat i místní obyvatelstvo. V dobových zprávách se uvádí, že 9. října 1813 zemřelo osm osob, rovněž tak 20. října. Dne 21. února roku 1814 zemřelo devět a 21. března třináct lidí. Vzhledem k nebezpečí rychlého rozšíření nemoci bylo nutné oběti pohřbívat rychle. Pro nedostatek místa na petrovickém hřbitově byl na pozemcích patřících poště a faře vykopán

společný hrob. Zde našli místo svého posledního odpočinku jak neznámí francouzští vojáci, tak všechny oběti z řad místních obyvatel – bez rakví, zabaleni jen do bílých prostěradel. Během epidemie se nekonaly žádné svatby ani křtiny a společenský život vesnice byl zcela ochromen. Vlna obětí opadla až v roce 1814, kdy mor zmizel jak nevídaná návštěva, která musí pokračovat dále. Celkem zemřelo dvě stě obyvatel Petrovic. Jiné zdroje však mluví až o pěti stech mrtvých, pokud se k nim připočítají i francouzští vojáci. „Zubatá s kosou“ postihla i sousední Nakléřov, Krásný Les a také saský Hellendorf.

Jako vzpomínku na tyto tragické časy nechala obec o několik let později zhotovit kamenný kříž, který označuje místo posledního odpočinku obětí epidemie. Na něm měly být původně umístěny cedule zobrazující, jak byli mrtví vytažováni provazy z domů a na saních odváženi

Morový kříž v Petrovicích

k hrobu. Jako upomínku na tuto strašnou událost zavedla katolická církev vzpomínkový den, který připadl na den sv. Fabiána a sv. Sebastiána (20. ledna) a po mnoho let svítili obyvatelé Petrovic tento den jako svátek. I když v pozdějších letech svátek zanikl, shromažďovali se věřící na hřbitově na společných modlitbách za zemřelé, aby lidé na ten hrozný čas nikdy nezapomněli.

Morový kříž a pohřebiště, ten neošetřovaný kus pole za hřbitovní zdí, zde navždy zůstaly jako Memento Mori, jako památník válečného utrpení obyčejných lidí.

Průmysl, řemesla, živnosti a obchod

V 17. století byly Petrovice typickou zemědělskou vesnicí. Pěstovalo se především žito a oves a později se pro zdejší obyvatele stal výnosným zemědělským odvětvím chov dobytka. Až koncem 17. století začali rozvíjet svou činnost různí řemeslníci, jako například krejčí, obuvník, kolář, kovář, mlynář a pekař, řezník, ale také kupec a povozník. Tradice průmyslové výroby byla založena roku 1757. Prvním bezpečně známým výrobcem spon v Petrovicích byl (podle pátera Antona Nitscheho) jakýsi Christian Hieke. Své první sponky vyráběl z cínu. Později začal sponky a přezky odlévat z mosazi a dokonce i ze stříbra. Z počátku vozil na městské trhy jen svoje zboží, ale postupem času začal prodávat i zboží od jiných výrobců. Vedle výroby spon a přezek se postupně začalo v obci s domácí výrobou knoflíků. Mezi prvními výrobci knoflíků byli čtyři bratři Schönbachovi.

Ve druhé polovině 18. století již bylo v Petrovicích několik významných výrobců spon a přezek. Mezi nejznámější „Schnallenfabrikanten“ („sponkové továrníky“) patřili Christian, Hans, Georg a Bernhard Hieke, Josef a Franz Ritschel, Franz a Josef Kühnel, Josef Krahel, Franz Bernhardt, Johann Georg Bernhardt (1774), Christian Streit, Anton Schönbach, Franz Wolf, Franz Set-

macher, Franz Niesche, Wenzel Messen, Franz Kriesche a Josef Löbel. Výrobou knoflíků se pak zabývali Franz Ruprecht, Josef Schneider, Johann Michel Binder, Franz Setmacher a Wenzel, Franz, Anton a Karl Schönbach. S rozšiřující se výrobou spon a knoflíků bylo nutné si zajistit i jejich odbyt a k tomu již nepostačilo, aby si každý výrobce své zboží nabízel a prodával sám. A tak se v obci začali profilovat i první prodejci a obchodníci se zdejšími zbožím. Nejznámějšími obchodníky se sponami a knoflíky se stali petrovičtí občané Josef Kliem (č. p. 242), Streit, Franz Kliem a Kriesche. V místopise obce z roku 1787 se říká, že se zde vyrobilo každý rok více jak 150 centů spon a knoflíků, které se vyvážely do různých koutů světa, a tradovalo se, že při zpátečních cestách prodejci nosili v rancích a vozili na kárách více stříbrných mincí, než kolik vážilo jejich zboží.

Páter Anton Nitsche ve své knížce „Petrovice před sto lety“, vydané v roce 1908, uvedl přehled největších výrobců spon a knoflíků:

Na prvním místě co do velikosti byla továrna na kovové výrobky „C. Kühnel“, založená v roce 1782.

Na druhém místě továrna na kovové výrobky „Franz Schönbach“ (č. p. 118), jejíž založení sahá před rok 1780. Ostatní zdejší továrny byly založeny později.

Válečný rok 1813 znamenal narušení veškerého hospodářského života, což se nevyhnulo ani výrobě knoflíků a spon v Petrovicích. Teprve po napoleonských válkách začala produkce zboží pomalu narůstat a největšího rozkvětu dosáhla v 19. století. Vedle cínových knoflíků se začaly objevovat knoflíky na rukavice v různých provedeních a velikostech, knoflíky k límečkům a dekorační knoflíky na čepice a výložky, např. ve tvaru orla, kotvy či jiné. V kovovýrobě se prosadili i slévači kovů a mosazi, kteří vyráběli různé díly na koňské postroje a sedla, což se zpětně promítalo do rozvoje dalších řemesel. Ve druhé polovině 19. století se v blízkosti vodních zdrojů začaly stavět nové továrny, které za pomoci parních strojů zvýši-

ly produkci zboží. Začaly se vyrábět nové modely knoflíků a spon a někteří výrobci dokonce své výrobky patentovali. Jednotlivé továrny se začaly specializovat na určité výrobky. Například H. C. Kühnel začal produkovat výrobky z platiny a kovové chrániče na vysoké podpatky, H. W. Wolf vyráběl knoflíčky na dámské blůzy a také knoflíky a zdrhovadla na boty, H. Haase se specializoval na výrobu knoflíků na uniformy, Anton Franz Schönbach z č. p. 118 se zabýval výrobou nápadných knoflíků, patentek, cvočků, kovových flitrů a dalšího drobného kovového zboží. Ve filiálce v Hellendorfu vyráběl prádlové a límečkové knoflíky. Specializací H. A. Wolfa byly odlévané cvočky pro sedláře a čalouníky a Ernst Luis Gottschall na Hladově vyráběl kovové svorníky a náhradní díly pro deštníky. V této době došlo i k výraznému vzrůstu exportu, kdy zboží z Petrovic bylo vyváženo nejen do tehdejšího Rakouska-Uherska, ale i do Německa, Anglie, Ruska, Rumunska, Turecka, Číny, Ameriky, Austrálie, Tichomoří a do dalších zemí světa.

Historie jednotlivých továren

Továrna „Anton Franz Schönbach“ byla v roce 1880 (sto let od svého založení) rozšířena a tehdejší majitel vybudoval nový malý závod v Hellendorfu. V roce 1901 přikoupil další budovy, které byly v držení pana Adlera. V roce 1903 byla přistavěna nová budova a v roce 1906 koupili majitelé v Hellendorfu mlýn na místním potoce (Griesbach) a přebudovali ho na další továrnu. Franz Schönbach zemřel v roce 1902 a vedení továrny převzali jeho synové Franz a Anton.

Továrna „C. Kühnel“, založená v roce 1782, byla majiteli rozšířena roku 1871. Od roku 1877 do roku 1882 podnikal C. Kühnel na Hladově a od roku 1882 v „Storchmühle“, č. p. 146, který opravil a rozšířil. V 90. letech vybudoval továrnu také v Libouchci (Königswald), kterou však pro

nedostatek kvalifikovaných dělníků a těžkostem v odbytu zboží musel zavřít. Od roku 1918 byla výroba deštníkových drátů, kování na hůlky a čalounických nýtů zaměřena především na export.

Firma „August Wolf & Sohn“, která byla založena bratry Franzem a Josefem Wolfovými, vyráběla především výrobky pro sedláře, jako rozety a sponky, později také mosazné kování pro vysoké boty. Své zboží vyváželi na trhy, např. do Prahy, Brna nebo Plzně. Zprvu své výrobky zpracovávali z hrubých odlitků, ale později si zařídili i vlastní slévárnu. V roce 1863 to byl již dobře prosperující závod, který se roku 1899 přestěhoval do dřívější továrny na samet založené van der Beckem. Svůj největší rozmach zažila firma v letech 1906–1912, kdy zaměstnávala trvale tři sta dělníků, kteří vyráběli obyčejné i ozdobné knoflíky a knoflíky celuloidové. Roku 1917 se stal jediným majitelem továrny Franz Hiebsch, synovec Augusta Wolfa.

Augustus Wolf & Sohn

Firma C. Hofmann v Petrovicích-Hladově vznikla v roce 1880 z firmy C. Kühnel & Co. Roku 1926 prodala Marie Victoria hraběnka z Mitrovic, majitelka panství

Krásný Les, svému poddanému Christianu Kühnelovi „vrchnostenský“ mlýn s pilou, loukami a polnostmi na Hladově za 300 říšských guldenů. Původní mlýn (měl číslo popisné 67 a při přečíslování obdržel číslo 90 a 91) přebudoval C. Kühnel se svým společníkem Ernstem Louistem Gottschaldem z Drážďan na továrnu na kovové zboží. Později se stal Gottschald jediným majitelem závodu na Hladově a od roku 1890 vedli továrnu Gustav Hofmann z Drážďan a Richard Dittmayer pod firemní značkou „E. L. Gottschalds Nachfolger“. Továrnu v roce 1907 přejmenovali na „C. Hofmann“. Továrna dvakrát vyhořela, ale její činnost byla vždy velmi rychle obnovena. Zpočátku se zde vyráběly díly na deštníky a hole, později knoflíky na rukavice, jejichž výrobou se navázalo na tradici E. L. Gottschalda.

Továrna „Franz Haase“ byla založena v roce 1884 a vyráběla nejprve háčky a sponky na rukavice a později kovové knoflíky všeho druhu. V roce 1903 majitelé postavili novou tovární budovu.

Továrna na knoflíky „Josef Haase“ začala s výrobou v roce 1891. V letech 1900–1901 si ji pronajal Eduard Schönbach a vybudoval z ní vlastní továrnu.

Založení firmy „Wenzel Wolf“ se datuje do roku 1901 a od roku 1918 byl jediným majitelem Franz Wolf. Zpočátku se zde vyráběly knoflíky na boty, ozdobné cvočky pro čalouníky a háčky na rukavice, později se rozjela výroba zboží pro dámskou a chlapeckou konfekci.

Továrna na kovové zboží „Püschelmühle“ byla v 80. letech 19. století založena ve mlýně, č. p. 77, jako střihárna plechů. Na výrobu knoflíků byla přebudována v roce 1903. Před 1. světovou válkou si továrna vedla velmi dobře. Po vypuknutí války se však výroba téměř zastavila, protože firma vyráběla především na export do Ruska. Stávající zásoby materiálu byly zpracovány pro vojenské dodávky a na obchod téměř nic nezbylo.

Menší továrny patřily podnikatelům Ferdinandu Schönbachovi a Franzi Löblovi.

Pravděpodobně nejstarší budova v Petrovicích, č. p. 77

Před rokem 1900 sehrála svou roli v rozvoji průmyslu a řemesel v obci také výroba textilu, která byla provozována především po domácnostech. V roce 1890 bylo v obci více než pět set tkalcovských stavů a měsíčně se vyrobilo až 150 tisíc metrů sametu. V polovině 70. let 19. století stály v Petrovicích také textilní továrny. Nejstarší byla továrna „Josef Laubenstein“, kterou v roce 1890 převzal Gustav Klier. Kromě toho byla v Petrovicích ještě továrna na výrobu hedvábí a same tu „J. F. A. van der Becke“ (kterou roku 1899 koupila firma „August Wolf & Sohn“ a přebudovala na továrnu na knoflíky) a továrna na zpracování vlny, bavlny a hedvábí „Josef Ruprecht“. Toto živnostenské odvětví se ale neudrželo a vymizelo z obce ještě před první světovou válkou.

První světová válka další rozvoj Petrovic zarazila. Průmyslová výroba, která byla ve velké míře zaměřena na export, stagnovala, protože válka zpřetrhala důležité obchodní vztahy. Pokles výroby byl způsoben jednak nedostatkem dělníků, kteří byli povoláni do zbraně, a jed-

nak nedostatkem surovin. Zastavováním výroby zbývajících dělníci i úředníci ztráceli svá místa. Protože potraviny i spotřební zboží byly jen na přiděl, byla omezena poptávka, a tak nouzí trpěli i živnostníci. Průmyslová výroba se po roce 1917 rozjížděla s těžkostmi, obrat nastal v okamžiku, kdy se začalo s výrobou zdrhovadel. Prvním výrobcem byla firma „Hans Dittmayer“, která se stala největším podnikem v obci. Následovaly „Franz Löbel“ (č. p. 260), „Franz Schönbach“, „August Haase“, „Wenzel Wolf“, „Hans Dittmayer & Co.“, „Josef Haase“, „August Wolf & Sohn“, „C. Kühnel“, „Josef Krahl“, „Julius Rauchfuß“, „Karl Kühnel“ (č. p. 61), „Gustav Körstel“, „Rudolf Püschel“, „Franz Haase“, „Hofmann-Hungertuch“ a „Friesche-Neuhof“ (Nové Dvory).

Během světové hospodářské krize v letech 1929–1932 byli nuceni své podniky uzavřít i někteří petrovičtí majitelé továren, např. Anton Kühnel, Wenzel Wolf, Franz Schönbach a Kurt Hofmann. Další továrny se silně zadlužily u místní Spořitelny a záložny, a protože tento peněžní ústav měl na podnikání spoluúcast, postihl i jeho krach.

Továrny – v popředí „Rauchfuß“, v pozadí „Augustus Wolf & Sohn“

Při sčítání lidu v roce 1939 bylo 65 % obyvatel Petrovic, včetně samostatných řemeslníků, zaměstnáno v průmyslu. Do roku 1945 existovaly ještě následující závody: „Vinzenz Werner“ v Hoffmannschen Fabrik, „Richard Haase“, „Rudolf Püschel“, „Gustav Körstel“, „Rauchfuß & Söhne“, „Karl Kühnel“, „C. Kühnel“, „August Wolf & Sohn“, „Josef Haase“, „Franz Schönbach“ v horní vsi, „Anton Löbel“ a firmy „Hans Dittmayer“ a „Piezung“ z Hellenendorfu v dřívějším závodě „Anton Kühnel“, „Wenzel Wolf“ a „Franz Schönbach“. Všechny továrny vyráběly knoflíky, zdrhovadla a drobné kovové výrobky.

Vedle knoflíků se v Petrovicích vyráběly i papírové kartony. Kartonážky si zřídili Franz Fiedler a Emil Körstel, ten v domě č. p. 62.

V posledních předválečných letech přicházeli do Petrovic za prací dělníci i z jiných vesnic, takže obec se rozrostla až na tři tisíce obyvatel.

Tovární dělnice v roce 1931

Neoddělitelnou součástí života a jednou z nejstarších živností byly **krčmy, hospody a výčepy**. A byla to zařízení výnosná jak pro majitele, tak i pro provozovatele. Varení a čepování piva se stalo v 16. a 17. století předmětem sporů s vrchností. V roce 1579 se staly Petrovice součástí panství Krupka, a proto museli nejen zdejší krčmáři, ale i rychtář, k jehož úřadu patřil obecní hostinec, výhradně nakupovat pivo z krupského panského pivovaru, který vlastnil várečná práva. Když v roce 1580 koupil Damian (Tham) von Sebottendorf od panství Krupka vesnice Petrovice, Krásný Les a Nakléřov, vybudoval na podnět zdejších krčmářů v Krásném Lese, v hospodářském středisku panství, vlastní pivovar.

Nejstarší známou hospodou v Petrovicích byla tzv. „Untere Schenke“ (spodní krčma), která stála v bezprostřední blízkosti zemské hranice. První psaná zmínka o ní je z doby, kdy ji majitel panství Krásný Les Johann

Zámeček

Georg von Sebottendorf prodal v roce 1601 místnímu kantorovi Johannu Grahlovi. Prameny dále uvádí, že spodní krčmu „skoro na konci vesnice na hranici se Saskem ležící“ zakoupili v roce 1674 od hrabat ze Schönfeldu za dvě stě kop míšeňských Hans a Christofer Rütschel spolu s Niko- lausem Heynem. Po smrti Nicolause Heyna se spolujaditelé stali jeho dvě děti – Georg a Anna. Protože Georg odmítl konvertovat ke katolické víře, byl před svým odchodem do Saska nucen svoji polovinu prodat zpět majiteli panství. S Annou se v roce 1653 oženil Georg Rütschel a dalším majitelem „spodní hospody“ se stal v roce 1713 jejich syn Hans Georg Rütschel. Když ten zemřel, provdala se vdova v roce 1718 za Thomase Gröschla a držení hostince pře- šlo na něho. S rozvíjející se dopravou mezi Českým krá- lovstvím a Saskem přestavěl v roce 1769 spodní hospodu Wenzel Hantschel, jak se píše v kronice, „aby cestující, přicházející ze Saska a tam jdoucí, se zde rádi zastavili“. Hospoda byla v této době známa pod jménem „Schwarzes Röß“ (U Černého koně) na počest jízdní pošty, která se zde zastavovala na cestě do a ze Saska. Po skončení napo- leonské války z ní zbyla jen ruina, a tak syn (nebo strýc?) tohoto Wenzela postavil naproti původní hospodě velkou budovu i s tanečním sálem a hostinskou činností sem pře- nesl. Hospoda pak byla všeobecně známa jako hostinec „Kastanienhof“ (Pod Kaštany). V pozdějších letech zde byla Püschelova továrna na výrobu kovových knoflíků.

Majitel panství Johann Georg von Sebottendorf pro- dal 21. dubna 1589 Matzu Scherberovi za 1700 tolarů úřad rychtáře, do jehož majetku patřila i obecní hospoda. Byla to výhodná koupě, protože hospoda měla právo čepovat víno a kořalku, její součástí bylo řeznictví a pekařství a dále měla právo prodávat sůl! V „rychtářském“ šenku se odehrávaly všechny důležité události, které se týkaly oby- vatel obce. Prováděly se zde zápisy do pozemkové knihy, zasedal zde soud, který projednával spory, probíhala zde pozůstalostní řízení, sjednávaly se tu sňatky. V šenku také rychtář vyhlašoval obecní a vrchnostenská nařízení, jako

vykonávání robotných prací a služeb, placení daní a růz- ných kontribucí (např. v dobách válečných). Stará obec- ní hospoda stávala v místech, kde byl v pozdějších letech vybudován hostinec s názvem „Radnice“.

Volkshaus – Lidový dům

Gasthaus Franz Püschel

Vedle této obecní hospody, která byla v dědičném držení petrovických rychtářů, stávala další hospoda v horní vesnici.

Petrovická poštovní stanice jako hraniční hrála mezi ostatními velkou roli a s rozrůstajícím se provozem vládl ve známém hostinci „U Pošty“ čilý ruch. V dubnu 1851 byla zprovozněna celá železniční trasa, a protože pošta

začala železniční spojení zcela využívat, byl provoz na „velké silnici“ stále menší a menší. Následkem toho bylo celé hospodářství patřící poště prodáno obci a v roce 1868 pak byl zbořen i zchátralý obecní hostinec – dřívější pošta.

Až do konce 2. světové války bylo v Petrovicích dvacet prosperujících hospod a restaurací:

Gasthof Linde

Gasthof Linde – interiér

Jméno	Umístění dle dnešní situace (od státní hranice)
?	na Hladově
Unter den Linden	dnešní točna autobusu
Gasthaus zum Gardisten	tržnice naproti „Pacifiku“
Werner Fleischer	vlevo od nové lékárny
Gasthaus zur Weintraube (Nazeffen)	mezi nočním penzionem No. 6 a domem ve vlastnictví rodiny Štrougalových
Volkshaus „Lidový dům“ (Felsenkeller)	za potokem nad domem sochaře M. Bílka
Meinl	bývalé hřiště v dolní části obce
Häcker	dnešní „Club hotel“
Jugendheim auf die Mül- lerbauerbuchs	bývalý „Zámeček“
Güttler	dnešní autobusová zastávka proti kadeřnictví Mátlová
Gasthaus zum Postfranz	budova dnešní pošty
Gasthaus zum Rathaus	dnešní restaurace Radnice
Sykura	kanceláře bývalého státního statku

Wakt	rozcestí na Tisou – blízko domu č. p. 541 (p. Kubec)
Kriesche	naproti okálům
Tanzdiele Kriesche	těsně u silnice v horních Petrovicích (před domem, který je ve vlastnictví paní Murníkové)
Zellnerbauer	horní Petrovice – pod seníkem
Gasthaus zum Jägerheim	rozcestí na Krásný Les – proti bývalé hájence
Tanzdiele beim Teich	u rybníka
U Bruna	za potokem v Mordgrundu, již na katastrálním území Krásný Les

Cukrárna a kavárna Novak

Výnosnou živností bývaly i **mlýny** a v petrovickém intravilánu stávaly dva:

Bergermühle, č. p. 188 – v majetku Franze Bergera – mlýn stával pod strání mezi domem, kde dnes bydlí rodina Janotova, a cestou k domu rodiny Liškových. K mlýnu náleželo i pekařství.

Dörtermühle – majitelem byl pan Anton Kühnel. Před budovou mlýna se nacházel mlýnský rybník, z něhož byla voda přiváděna náhonem. Stával v místech, kde je nyní vietnamská tržnice u novostavby domu pana Luxy.

Ostatní živnosti – údaje z let 1923–1931

obuvníci a ševci	Josef Bail, Alexander Finze, Franz Miller, Julius Schönbach, Karl Schönbach, Franz Settmacher, Franz Wolf, Franz Josef
truhlář, stolař	Josef Bail, August Bede, Karl Blumentrit, Anton Kartel, Franz Kühnel, Anton Kühnel, Eduard Wolf
kolář	Anton Schönbach, Franz Walter
bednář	Franz Thorandt
zedníci	Karl Grohmann, Franz Weigend, Franz Wolf
holič	Franz Hauschild, Adolf Nabrich, Franz Ruprecht, Anton Schönbach
malíř, lakýrník	Josef Hiebsch, Heinrich Nabrich
trafikant	Anna Kliem, Anton Schönbach, Wenzel Schönbach, Eduard Wolf, Franz Worsch
řezník	Josef Kliem, Karl Ritschel, Franz Ritschel, Karl Rösler, Eduard Settmacher, Josef Sykura
krejčí	Karl Kühnel, Julius Odwarko, Ferdinand Schönbach, Franz Schönbach, Julius Schönbach, Josef Worsch
kováři	Eduard Ast, Franz Worsch, Paul Worsch

Živnosti podle vzpomínek starousedlíků (do 1945)

potraviny

Ella Wolf	obchod v dolních Petrovicích, č. p. 518, (p. Marková)
filiálka Konzumu	dům již nestojí. Jednalo se o velký dlouhý dům, který stával mezi současným marketem PEMA a domkem u rozcestí. V patře měl byt pan farář z kostela Krásný Les a v přízemí byla filiálka Konzumu.
Kühnel Josef Müller Alfred	Konzum, č. p. 52, dům již nestojí. č. p. 128, dům již nestojí (býval pod domem p. Klajna směrem k Bílkovým). Byl to obchod potravinami a drogistickým zbožím.

pekařství

Eichner Fürtig – Bäckerei WienerBäcke	č. p. 484 vyhlášené pekařství Franze Schönba- cha v domě v č. p. 376, které stávalo vedle domu paní Kutinové (dům zbo- řen).
Albert Bäcke Rosenkranz	

cukrárny

Schönbach Novak Flohrwatt	dnes kadeřnictví Mátlová dnes restaurace Camélie vedle zdravotního střediska
---------------------------------	--

ševci

Kriesche	dům stával za potokem mezi poštou a restaurací Camélie. Švec vyráběl především z filcu, a to zimní boty a filcové klobouky v barvě hnědé a černé.
----------	---

Kühnel (Karchel)	bydlel v místě, kde je dnes velké parko- viště pro kadeřnictví Mátlová.
Wolf Franz filiálka Bat'a	horní Petrovice č. p. 547, dům se nachází vedle dnešní restaurace Madona.

kovárna

původní stará	byla pod hřbitovem v místech, kde dnes stojí cukrárna. Kolem kovárny vedla silnice na Krásný Les, která vyús- ťovala na „Kuchyňce“. Protože touto silnicí táhlo vždy do českého vnitrozemí vojsko, říkalo se jí také „vojenská silnice“.
nová	Paul Worsch – dnes restaurace „Jelen“

Stará kovárna (zbořena v roce 1914)

truhlář

Rudolf Blumentritt	č. p. 66 – dnes chalupa vedle vietnam- ského obchodu „Pacifik“. V přístavku, který je dnes zbouraný, stával pohřeb- ní vůz.
-----------------------	--

prodejna elektro

Radio Bail

Franz Bail, č. p. 193, dnes je dům v majetku pana Vlaháče.

Prodejna elektrospotřebičů Radio Bail

doprava

AUTO Nickel

nákladní doprava, majitel Richard Nickel, č. p. 33, dnes chata vlevo u cesty k domu pana Drdáka

fotograf

Johann Nittel

v domě č. p. 398

Zdravotnictví

První lékárna v Petrovicích byla zřízena v nově postavené budově restaurace „Radnice“. V roce 1874 si postavil magistr Stolz vlastní dům na místě bývalé expediční budovy pošty č. p. 2, který uzavíral náměstí z levé strany, a lékárnu do něho přestěhoval.

V roce 1876 si pronajal jednu místnost jako ordinaci lékař a roku 1888 byl v Petrovicích zřízen zdravotní okr-

sek. Později v obci vzniklo samostatné zdravotní zařízení. Do roku 1945 měli v obci své ordinace dokonce tři lékaři:

MUDr. Tomášek – ordinaci měl zřízenou v přízemí svého domu č. p. 7. V zimě roku 1944 byl pozván k nemocnému do Krásného Lesa, cestou se nachladil a zemřel na zápal plic.

MUDr. Hans Sasyn – měl ordinaci v domě č. p. 209, v současné době je zde restaurace „Orion“.

MUDr. Artur Lindl – byl zubař a měl pronajatou ordinaci v č. p. 536, což je dnešní Pošta. V roce 1944 začal stavět dům, který již nedokončil – v roce 1945 byl odsunut do Německa. Jedná se o dům č. p. 552 nad dnešním obecním úřadem.

Rodičkám byly k dispozici dvě „porodní báby“, které byly petrovickými občankami.

Svou pobočku měla v Petrovicích i „Krankenkasse“ (nemocenská pojišťovna), která sídlila v domě č. p. 488 (dnes dům vlastní rodina Spišiakova).

Lékárna magistra Stolze

Elektrifikace

Rozšiřující se průmyslová výroba vyžadovala nové technologické postupy, čemuž současná úroveň vybavení továren již nevyhovovala. A tak byl již před 1. světovou válkou, konkrétně v roce 1912, zaveden do Petrovic elektrický proud. Dodavatelem byly Elektrické závody v Pirně a vedle přípojek do továren a domácností došlo k vybudování i pouličního osvětlení v celé obci.

Z kulturního, sportovního a společenského života obce

Spolková činnost se začala v naší obci uplatňovat až v osmdesátých letech předminulého století. Vznikla řada spolků a společenských organizací, o jejichž činnosti se mnoho nedochovalo, ovšem jejich úloha v kulturním a společenském životě obce byla nezastupitelná.

Dětský ráj v Mordgrundu

Všeobecné oblibě se těšily pěvecké a hudební spolky, které ve většině případů zakládali a vedli místní učitelé a které plnily i úlohu kostelních chórů. První takový

spolek založili obyvatelé Petrovic v roce 1879. Ve starých dokumentech je zmiňován učitel Josef Mirsch, který vedl kostelní sbor i po svém penzionování (do penze odešel v roce 1834). Významným pěveckým tělesem v obci byl mužský pěvecký sbor „Lidertafl“, který vedl až do své smrti (31. srpna 1886) řídící učitel Franz Tischer. Dalším pěveckým sborem byl v Petrovicích „Sängergus“.

Velmi populární byla dechová kapela vedená kapelníkem Eduardem Kliemem a později jeho synem Franzem. Byla známá tím, že hrávala ve starých rakouských uniformách a o její vystoupení byl velký zájem nejen v republice, ale i v sousedním Sasku. Často vystupovala v Pirně, Bautzenu, ale i v jiných známých koncertních sálech v Německu, např. v Průmyslovém paláci v Drážďanech.

V obci měl velkou tradici ochotnický divadelní sbor. Divadelní představení se hrála pravidelně v hostinci „Häcker“ (dnešní Club) a byla hojně navštěvována. Ke zpestření divadelní scény byly často zvány ochotnické spolky z Jílového, Ústí nad Labem a dokonce až ze vzdáleného Liberce. Na sále restaurace „Radnice“ bylo zřízeno kino, které každou neděli odpoledne promítalo i pro děti.

Pokud jde o tělocvičné a sportovní aktivity, Petrovičtí založili již v roce 1889 první tělocvičný spolek, k němu přibýly do konce 30. let minulého století další dva. Milovníkům sportu byla k dispozici velká tělocvična (Turnhalle), která stávala v místech dnešního fotbalového hřiště.

V roce 1934 byl v katastru obce – v horní části vesnice – vybudován velký sportovní areál s fotbalovým hřištěm a tribunami. V areálu se zastavila v roce 1936 štafeta s olympijským ohněm. Během válečného období již nebyl využíván a zanikl po roce 1945.

V horních Petrovicích na rozcestí ke Krásnému Lesu se nacházela rozlehlá vodní plocha, která byla oblíbeným výletním a odpočinkovým místem. Byly zde pláže s kabinami na převlékání pro milovníky koupání a půjčovna loďek pro romantické projížďky po rybníku. K občerst-

vení sloužila velká restaurace s tanečním sálem. Celý areál byl zničen po roce 1945 a do dnešních dnů z něho zbyl jen malý rybníček.

Tělocvična (Turnhalle)

Petrovičtí hasiči

Významnou a záslužnou činnost hasičů (Freiwillige Feuerwehr) můžeme sledovat od roku 1876, kdy se poprvé

zorganizovali na spolkové bázi. Hasičským inspektorem pro obec byl v této době ustanoven Franz Wolf z č. p. 297, který byl současně velitelem hasičů. Dalšími hasičskými veliteli byli Eduard Kliem z č. p. 333 a Josef Schönbach z č. p. 474. V roce 1904 došlo k modernizaci výstroje, když si hasičský sbor zakoupil stříkačku na parní pohon. V roce 1931 dostali hasiči od místní Spořitelny a záložny (Spar- und Vorschusskasse) velkorysý dar – moderní motorovou stříkačku. Od roku 1926 do roku 1929 byli veliteli hasičů Ernst Ritschel a Karl Wolf z č. p. 439 a po nich, až do roku 1936, převzali funkci Franz Schönbach z č. p. 326 a Alwin Schönbach. Hasičským inspektorem byl v roce 1929 ustanoven Karl Wolf, který funkci zastával až do roku 1938. V předválečných letech byly v obci dvě hasičské zbrojnice. Jedna v horní obci a druhá vedle domu č. p. 516, který je dnes majetkem pana Kubce.

Jako v jiných obcích, založili obyvatelé Petrovic v roce 1878 Schulkreuzerverein, byl to spolek, který shromažďoval peníze pro zajištění školních aktivit.

Budova spořitelny

Poté co byl roku 1880 založen Deutsche Schulverein (Německý školský spolek), byl o tři roky později (1883)

založen místní školský spolek také v Petrovicích.

Kromě zájmové činnosti se organizovala také nejrůznější profesní a hospodářská společenství na ochranu ekonomických zájmů a k výpomoci v nouzi.

Výrobou drobného kovového zboží, které bylo i úspěšně exportováno, začali obyvatelé Petrovic značně prosperovat. Aby své peníze měli obyvatelé i výrobci vždy po ruce, byla úředním povolením „Erzgebirgische Spar- und Vorschussverein“ (Krušnohorská spořitelna a záložní spolek) v Petrovicích v roce 1869 založena Spar- und Vorschusskasse (Spořitelna a záložna). Nejprve měla své sídlo v domě č. p. 331 vedle dnešního obecního úřadu, později si, již jako banka, postavila vlastní administrativní budovu – dnešní obecní úřad č. p. 529. Posledním ředitelem byl Anton Löbel, který je pohřben na místním hřbitově.

S růstem průmyslové výroby se začal výrazně zvyšovat i počet dělníků, kteří si v roce 1874 založili Arbeiterbildungsvereins (Dělnický vzdělávací spolek). Ten měl v roce 1879 celkem 177 a v roce 1880 již 180 platících členů. Vedle úlohy zajistit další vzdělávání, bylo počítáno i s eventuální finanční podporou členů spolku. V dělnickém hnutí v Petrovicích se angažoval především Wilhelm Kriesche.

V roce 1891 založili Petrovičtí jako vůbec první v kraji Arbeiter-Konsumverein (Dělnický konzum).

V Ústí nad Labem měl sídlo Land- und forstwirtschaftlichen Bezirksveren (Zemědělský a lesnický oblastní spolek), který pomáhal odbornými radami rolníkům a lesním hospodářům zlepšit jejich hospodaření. Své členy měl i v Petrovicích, kde odbočka vznikla v roce 1886.

Ženatí vojáci v obci se sdružili do Militärveteranenverein (Vojenského spolku veteránů), jehož povinností a cílem bylo pomáhat kamarádům – veteránům, například tím, že ze společné pokladny bude vyplácena podpora pozůstalým, a dále založením vojenské kapely, se kterou vystupovali na vojenských oslavách a vzpomínkových akcích.

MLÁDEŽ, podporovaná stranou německých agrárníků, se v roce 1922 spojila do Bund der deutschen Landjugend (Svaz německé zemědělské mládeže). Organizace přitahovala zájem konzervativně smýšlejících a katolicky orientovaných mladých lidí.

Všechny spolky byly v roce 1939 zrušeny rozhodnutím komisariátu z Reichenbergu (Liberce).

Petrovice v letech 1914–1945

Výstřely v Sarajevu 28. června 1914 dávají evropským mocnostem příležitost vyrovnat si staré účty a sudetští Němci vítají válku po boku Německa s nadšením. Těsně před skončením 1. světové války se němečtí nacionalisté sjednocují v tom, že žít s Čechy v jednom státě nechtějí, a žádají, aby si Němci mohli v Sudetech řešit státoprávní otázky po svém, třeba i vytvořením vlastního státního útvaru. Možnost odtržení českého pohraničí veřejně proklamují na velkém shromáždění 18. října v Ústí nad Labem. Je paradoxní, že se přitom odvolávají na vyhlášení prezidenta Spojených států Wilsona „O právu národů na sebeurčení“. Rakousko-Uhersko 28. října 1918 kapituluje a navečer vydává Národní výbor zákon o zřízení samostatného československého státu. Následujícího dne, 29. října 1918, se zástupci sudetských Němců přihlašují k samostatné provincii „Deutschböhmen“ a žádají o připojení k německému Rakousku. Dne 10. prosince dorazila do Ústí nad Labem první menší skupina českého vojska, na budově okresního hejtmanství zavlála československá vlajka a český vojenský velitel přebíral ve městě veškerou moc. Uzavřením trhů s Německem utrpěli především podnikatelé v pohraničí, a proto v pohraničních okresech byla vyšší nezaměstnanost než v jiných částech republiky. A tak již 4. března 1919 vznikají v pohraničí protičeskoslovenské demonstrace německého obyvatelstva. Ve dnech 15. a 16. června roku 1919 jsou vyhlášeny v Čes-

koslovenské republiky volby do obecního zastupitelstva. Prvním starostou v Petrovicích se v nové republice stal Josef Karger, jehož mandát trval do roku 1923.

V únoru roku 1921 proběhlo první úřední sčítání lidu v nově vzniklé republice. Tehdy mělo katastrální území Petrovic základní výměru 1 991 hektarů, 554 domů, 743 rodin, celkem 2 757 obyvatel. Z toho mužů bylo 1 253 a žen 1 504. K německé národnosti se hlásilo 2 700 obyvatel, 26 bylo Čechů, 26 obyvatel bylo jiné národnosti, katolíků bylo 2 721, protestantů 34 a 2 byli jiného vyznání. Pod katastrální území Petrovic spadala osada Antonínov (Antonstahl), Panenská (Jungferndorf), Nové Dvory (Neuhof) a část Hladov (Hungertuch). V roce 1921 měla samotná obec 512 domů, 691 rodin s 2 560 obyvateli, z toho 1 172 mužů a 1 388 žen, z toho Němců bylo 2 509, Čechů 26 a 25 obyvatel bylo jiné národnosti. Ke katolické víře se hlásilo 2 526 obyvatel, 33 bylo protestantů a 1 jiného vyznání. V roce 1932 stálo v Petrovicích již 555 domů s 2 559 obyvateli.

V listopadových parlamentních volbách roku 1925 obyvatelé Petrovic odevzdali 1 521 platných hlasů pro jednotlivé politické strany následně (počet hlasů):

• Německá sociální demokracie	475
• Svaz německých zemědělců	358
• Komunistická strana	209
• Německá nacionální strana	181
• Křesťansko-sociální strana	148
• Německá nacionálně socialistická strana	133
• Česká nacionálně demokratická strana	9
• Česká nacionálně socialistická strana	3
• Česká sociálně demokratická strana	2
• Čeští křesťanští demokraté	2
• Česká nacionální strana práce	1

Zisk 17 hlasů pro české politické strany zajistili obyvatelé Petrovic české národnosti, což v této době byli státní

zaměstnanci. Později vítězná Německá nacionálně socialistická strana se pohybovala na samotném konci německých politických stran.

Ale již o sedm let později, 1. května 1938, organizují příslušníci Německé nacionálně socialistické strany, tzv. „Den německé práce“, připravovaný jako masová demonstrace proti republice. Na ústeckém náměstí (Marktplatz) se sešlo na mohutné demonstraci, která co do velikosti neměla ve „staré vlasti“ obdoby, na 70 tisíc sudetských Němců z celého okresu, včetně 850 petrovických mužů. Řečníci Sudetoněmecké partaje, včetně Henleina, předkládají své nároky na sebeurčení a ani prudký liják neodradil davy skandující: „Chceme domů do říše!“. Napětí v pohraničí se den ze dne stupňuje, incidenty nepřestávají. Těsně před obecními volbami, které byly vyhlášeny na 29. května 1938, povolává vláda dne 20. května 1938 do zbraně první ročník záložníků a technických a speciálních oddílů, které se přesunují do pohraničních oblastí. Důvodem pro to byly nejen zprávy, že na hranicích je silný pohyb německých vojsk, ale i obavy ze stupňování incidentů při volbách. Již po 21. květnu 1938 byla v Petrovicích ulice vedoucí k celnici zatarasena selskými vozy s hnojem, slámou, kamením a polním nářadím. Přímo na celnici byly vybudovány betonové zátarasy a na polních cestách byly vyhloubeny díry do hloubky tří metrů. Po cestách se nedalo jezdit – tím byl znemožněn petrovickým zemědělcům vstup na jejich pole a polní práce stály. Na opevňování hranic se museli podílet i místní nezaměstnaní. Po 21. květnu byly na silnici v horních Petrovicích vybudovány barikády z kamenů a poražených stromů, stylem strom – kameny – strom – kameny. Byla podmiňována silnice a všechny mosty ve vesnici, na polích byla budována kulometná hnízda a stavěla se obranná postavení. Zároveň české četnictvo nařídilo zákaz vycházení po osmé hodině večerní a vesnice po celé délce byla i s hranicí obsazena českou pohraniční stráží. Nová politická situace se pak odrazila i ve volbách do obecního

zastupitelstva v Petrovicích. Celkem bylo odevzdáno 1 862 hlasů, z toho pro nově vzniklou Sudetoněmeckou stranu hlasovalo 1 684 voličů a strana získala v obecním zastupitelství 27 mandátů. Pro komunistickou stranu hlasovalo 114 voličů, což jí zajistilo získání dvou mandátů, a české nacionální socialisty volilo 64 voličů, čímž získala jeden mandát. V polovině září navštívil Petrovice čelný představitel Sudetoněmecké strany, který byl hledán českým četnictvem. Dne 23. září 1938 vyhláší nová československá vláda mobilizaci. Dne 29. září 1938 dochází k podpisu Mnichovské dohody a následně stanovuje mezinárodní komise pásma pro postupné předávání československého pohraničního území Německu. To mělo být předáno v období od 1. do 10. října. Pro Ústecký okres byl určen termín 9. října, ale již 2. října opouštějí Češi Petrovice a 3. října jsou v celé obci vyvěšeny prapory s hákovým křížem. V půl druhé ráno vstupují do Petrovic první vojáci 76. motorizované pěchoty Hamburg-Itzehoe, kteří slavnostně ničí hraniční závory a posunují hraniční kámen z původní státní hranice. V příštích hodinách jsou rozebrány barikády a německé vojsko je s nadšením vítáno. Vojáci zůstávají šest dnů ve vesnici a jsou ubytováni v soukromí u petrovických obyvatel. Tři dny po vstupu vojska došel transport potravin pro jeho zásobování, ze kterého byla, na popud vysokých funkcionářů strany v obci, část rozdělena mezi 850 „soukmenovců“.

Dne 11. října 1938 bylo vydáno nařízení, kterým je s účinností od 20. listopadu 1938 na sudetoněmeckém území zřízen „Deutsche Gemeindenordnung“ (ve volném překladu Německý obecní úřad). Označení představitele obce „Vorsteher“ bylo úředně změněno na „Bürgermeister“. Prvním a vlastně i posledním „Bürgermeisterem“ se v obci stal Max Wolf, který v této funkci vytrval až do května roku 1945. Při obecním úřadu musela být nově zřízena i matrika, kterou vedl starosta a ve které musela být registrována všechna narození, sňatky a úmrtí. Vzhledem ke skutečnosti, že každý, kdo chtěl pracovat ve státních

službách, narukovat do wehrmachtu či vstoupit do strany, musel předložit osvědčení o „deutschblütigen – německé krvi“, vystavovala tato osvědčení během roku 1938 stávající farní matrika. Po uklidnění situace bylo vyhlášeno na 4. prosince 1938 všelidové hlasování o připojení Sudet k Velkoněmecké třetí říši. V Petrovicích bylo zaregistrováno 2 012 voličů a ve volbách bylo odevzdáno celkem 1 998 hlasovacích lístků. Z toho s předtíštěným slůvkem „Ja“ bylo odevzdáno 1 997 hlasovacích lístků a 1 hlas byl neplatný. Sudety se staly 41. župou, jednou z největších a nejsilnějších v Německu, k čemuž svým hlasováním pomohli i obyvatelé Petrovic. Samotné zabrání zbytku Československa 15. března 1939 vnímali v Sudetech jako veliký Hitlerův úspěch, který se v pozdějších letech projevil jako těžký omyl. Během 2. světové války byli nuceni se uskrovnit i obyvatelé Petrovic.

Připojení Sudet k Velkoněmecké říši ze vzpomínek petrovické rodačky paní Marie Püschel

„Podzim roku 1938 byl zádněčivý a strach obyvatel Petrovic byl před blížící se válkou nepředstavitelný. V rozhlase jsme sledovali vyjednávání pana Hitlera s ministerským předsedou Chamberlainem, Daladierem a ducem Mussolinim o Sudetech. Doba byla nejistá a kritická. V rozhlase jsem sledovala události v Německu. 12. září se konal v Norimberku každoroční stranický den NSDAP, na kterém pronesl Hitler památnou řeč, ve které ujistil sudetské Němce, že je ochrání před českým pronásledováním. Rudi a já jsme to slyšeli pozdě večer. Hitlerovo vystoupení zaujalo hodně lidí, večer na ulici chodili známí a o jeho projevu diskutovali. Já čekala své třetí dítě, holčičku, a termín porodu byl stanoven na 18. září. Protože jsme žili v česko-německém pohraničí, nechtěla jsem ji přivést do neklidných politických poměrů a přemýšlela jsem o tom, že děti odvezu do Německa. Protože však obě

spatřily světlo světa v českém sanatoriu v Ústí a protože mí rodiče bydleli v Kaudern (Chudarov) a sestra na Skřiváncím vrchu, zůstala moje volba po zvážení všech pro a proti u Ústí. Rudi mne odvážel do privátního sanatoria 13. září a na můj povzdech, že zrovna třináctého, mi tchyně klidně odpověděla, že „každý den, tedy i třináctého, slyšíme našeho pána“. Během sudetské krize jsem opouštěla dům a děti s velmi smíšenými pocity. Mnoho petrovických občanů opouštělo své domovy a utíkalo do blízkého Německa. Naproti tomu my jeli opačným směrem na Ústí. Během mého pobytu na klinice došlo k tragické události, kdy byl na cestě do Ústí zastřelen člen SDP Helmut Land. To podnítilo nepokoje ve městě. V prodejně obuvi Baťa byla rozbita výloha, a protože velké množství ústeckých obchodníků byli Židé, uprchli z města do vnitrozemí.

Na Panenské a nad Petrovicemi postavili českoslovenští vojáci barikády, a tím byla silnice přes Nakléřov neprůjezdná. Když pro mne Rudi jel do porodnice, musel již přes Tisou. Už od časného rána 21. září 1938 byly domy vyzdobeny prapory s hákovým křížem a neustále jich přibývalo. V Tisé, na naší cestě domů, jsme projížděli davem lidí. Před hotelem na silnici stáli čeští vojáci a celníci a my se dívali s úžasem, jak je bez odporu odzbrojují příslušníci SDP v uniformách. Když jsme přijeli domů, tak jsme také na náš dům vyvěsili vlajku s hákovým křížem, kterou za finanční a morální podpory babičky získaly naše tři neteře. Rovněž ony propadly národnímu opojení a my se o ně strachovali. Politicky byla moje tchyně od mládí aktivní a jak v mládí, tak i ke stáru byla stejnou měrou nadšená německým nacionálním uvědoměním. U Omy (česky babičky) se stalo částí víry, že po sjednocení všech Němců nebude již nikdo nikdy chtít válčit. Při jednání velmocí s Německem a před připojením Sudet k Velkoněmecké říši se zpomalil pochod německých vojsk do pohraničí a tímto krokem získali Češi opět převahu. To vedlo k tomu, že znova utíkalo hodně Petrovických do Německa. Mnoho domů zůstalo prázdných a na zemědělských usedlostech zůstali jen staří

lidé, kteří se starali o dobytek a hlídali dům.

23. září 1938 byla v Praze vyhlášena mobilizace. Okolo půlnoci mě Rudi vzbudil, aby mi tuto novinu oznámil. Seděl u rádia a přepínal mezi českými a německými zprávami. U nás v Petrovicích požadovali českoslovenští vojáci vydání motocyklů. Byly to těžké stroje značky „Böhmerland“, které zkonfiskovali a ihned odváželi s sebou. O den později objevila neteř svůj motocykl nabouraný u celního úřadu, když jeli kolem na kole. Hodila kolo do příkopu, skočila na motorku a s velkou rychlostí odjela do Antonínova ke svému snoubenci. Rudi a já jsme nezamhouřili celou noc oko a připravovali se na naši budoucnost v nastávajícím válečném stavu. Jak říkala babička: „pohraničí je sporná země“. Po velké úvaze jsme došli k rozhodnutí, že já s dětmi odjedu k rodičům do Kaudern. Ráno jsme rozebrali kočárek, naložili ho na auto, zabalili všechny potřebné věci a rychle jsme odjížděli. U tesaře Blumenttrita jsme udělali zastávku na rozloučenou a švagr Rudolf, který stál v domovních dveřích, nám nepřátelsky řekl: „všechno se hrouť a vy chcete jet pryč?“

U rodičů v Chudarově panovalo také velké vzrušení, protože švagr Emil a náš budoucí švagr Adel, snoubenec mé mladší sestry Ilsy, by se měli jako vojáci dostavit k mobilizaci. Spadali pod mobilizační rozkaz, který byl všude vyvěšen. Podle něho měli povinnost se do 6 hodin od vyhlášení dostavit na známé místo. Měli čtyři možnosti: dostavit se k vojsku, utéci přes hranice do Německa, ukrýt se doma ve skryši nebo utéci do lesů. Protože budoucnost byla velmi nejistá, museli oba podstoupit těžké rozhodování. Otec Adla navštívil po odvodu svých synů náš statek v Klienkaudern (Chudarovce) a vyprávěl o nepopsatelném chaosu v Ústí, obzvláště na nádraží. Rudi odjel tentýž den okamžitě zpět do Petrovic. Byl nádherný podzimní den. Slunce svítilo na jasném nebi, listí stromů bylo barevné, krásný obraz přírody, který žádný malíř nenamaloval. My toužili po míru a těšili se

ze současné existence a nerozuměli jsme tomu, proč jsou lidé tak zlí.

V pondělí 26. září byl v Berlíně ve sportovním paláci ohlášen projev Hitlera. České úřady se pokoušely v sudetoněmeckém pohraničí tento projev sabotovat. Vydaly nařízení, že všechny radiopřijímače se musí odevzdat na obecním úřadě. Současně byl v okamžiku zahájení projevu vypnut elektrický proud. Přesto jsme se něco málo dozvěděli o ultimátu daném pražské vládě a o předání Sudet Německé říši. I přes přefiltrované zprávy o vyjednávání v Mnichově zůstala velká naděje na zachování míru, avšak šikana z české strany přetrvávala. Poněkud ukvapeně vyvěšené prapory s hákovými kříži byly českými vojáky sbírány, na radničním náměstí polity benzínem a spáleny. Také prapory od babičky padly za obět' plamenům. Ti Němci, kteří sloužili v Československé armádě, jako moji dva švagrové a tři neteře, byli posláni do vnitrozemí. Hranice byly uzavřeny a stráženy československými vojáky. Němci, kteří odešli do lesů, začali pociťovat hlad. Dívka, která sloužila u rodičů v Kaudern, statečná a spolehlivá osoba, dvěma mužům, kteří se schovávali za šípkovými keři, donesla brambory. Jak ji uviděli, chtěli nejprve utéct, ale když uslyšeli hlasitou němčinu, zůstali. Dozvěděla se, že jsou oba týden na útěku a mají veliký hlad. Když to doma vyprávěla mým rodičům, přivedl je bez váhání můj otec na statek do připravené skrýše ve stodole, protože noci byly velmi chladné a oba byli podvyživení. Přátelství, které pan Bartak a Dvorak s rodiči navázali, přetrvalo válku i odsun. Manželé Bartakovi se po odsunu usadili blízko Delitzsch u Lipska. Přes známé ze staré vlasti a prostřednictvím výzvy v rozhlase našli moje rodiče a později se často navštěvovali. Pokud vím, tak pan Dvorak se nevrátil z války. Na pomoc, kterou tehdy dostali od mých rodičů, nezapomněli. Bylo to pro rodiče velké riziko, protože byli neustále okolím špiclováni. Tak, jak velké štěstí měl pan Bartak a Dvorak, neměli jiní, kteří se jako oni ocitli v nouzi a kteří rovněž potřebovali pomoc. Po příchodu

německých vojáků jsme často slyšali vyprávění, ve kterém popisovali muže, kteří utekli do lesů před československou mobilizací, své úkryty. Například petrovický cukrář Firtich měl vybudovaný úkryt ve studni na dvoře, ve kterém mohl být donekonečna. Jiný petrovický občan se nechal zazdíť. Mnoho sudetských Němců prchalo přes Petrovice, přes přísně střeženou hranici do Německa, kde byly zakládány sudetoněmecké „freikorpsy“. Ty poskytovaly uprchlým sudetským Němcům možnost podílet se na osvobození Sudet. Když byly Čechy začleněny do říše, byly tyto skupiny rozpuštěny, protože nacionálně socialistická vláda nestrpěla ve svých vojenských řadách nezávislé organizace. Sudetští Němci očekávali vstup německých vojsk s napětím. Ačkoliv v tomto období neměli sudetští Němci k dispozici žádný radiopřijímač, přijímali zprávy přes blížící se vstupující vojska.

Některý den před vstupem německých vojsk do Čech opustili čeští četníci a finanční stráž i se svými rodinami Petrovice, jak to vyžadovala Mnichovská dohoda. 5. října poděkoval československý prezident Beneš za úsilí vynaložené k obraně vlasti a Československo opustil. V brzkých ranních hodinách byli vstupující němečtí vojáci srdečně zdraví voláním „děkujeme našemu vůdci“ a přihlížející lidé s nadšením svítili na již neexistující hranici. Celý svět si oddechl, když byly Sudety začátkem října obsazeny říšskoněmeckými vojáky. Kdekdo věřil Hitlerovu slibu, že po připojení Sudet k Velkoněmecké říši nebude mít další územní požadavky. Také moje 71 let stará babička si oddechla slovy: „teď už nebude žádná válka“ a věřila, že svůj podzim života má zajištěn v Petrovicích. Netušila, že Hitler předloží nové heslo „národ bez prostoru“ a zneužije svou moc získanou v Sudetech na přípravu velké války.

Krajským vůdcem pro Ústí byl jmenován Rudolf Schittemel a tento krajský úřad byl nadřízeným úřadem i pro Petrovice.

Hned na začátku října byla vyměňována československá

koruna za německou marku v protihodnotě 12 feniků. Po zklidnění situace, která vznikla zabráním Sudet, se v tomto území konaly svobodné volby. V Petrovicích už nebyly žádné hranice, které by oddělovaly Němce od Němců. Petrovičtí mohli svobodně nakupovat v sousedním Sasku stejně jako Sasové v Sudetech a zboží nebylo podrobováno celním kontrolám. Rudi a já jsme obvykle věděli, pro co a jak často pojedeme autem do Drážďan za nákupem. Pro nás to bylo lákavé, protože jsme mohli nakoupit nějakou fajnovou věc, která u nás nebyla k dostání.“

Z dobového předválečného tisku o událostech v Petrovicích a přilehlých obcích

16. června 1928

V Krásném Lese se konalo shromáždění, kde referoval pan Witt o politice buržoazního bloku, zvláště Svazu německých zemědělců, zejména s ohledem na vyplácení škod za přírodní katastrofu v červenci 1927 a o nedostatku prostředků na zahájení nouzových prací.

2. prosince 1929

Hlášení četnické stanice ve Větrově o komunistické schůzi, která se uskutečnila 30. listopadu 1929 v Krásném Lese v hostinci H. Kühnela. Schůzi předsedal V. Hiebsch z Krásného Lesa.

7. února 1930

V hostinci R. Kriescheho se konala nepovolená schůze nezaměstnaných za účasti 32 osob. Byl na ní zvolen akční výbor nezaměstnaných – V. Bernhardt, Fr. Nossek, J. Wurm a J. Nemejovský, všichni toho času nezaměstnaní. Václav Bernhardt byl stíhán za svolání nepovolené schůze a dostal pokutu 20 Kčs.

22. ledna 1931

V Lidovém domě v Petrovicích se konalo veřejné shro-

máždění nezaměstnaných za účasti sto padesáti osob. Promluvili pánové Ehrlich a Černovský. Přijaty požadavky nezaměstnaných pro obecní zastupitelstvo. Zvolena patnáctičlenná rada nezaměstnaných, která měla se starostou obce projednat požadavky nezaměstnaných.

26. listopadu 1931

Konala se ustavující schůze obecního zastupitelstva a volba starosty. Poprvé ve volbách kandidovala KSČ, která získala největší počet mandátů – 9. Při volbě starosty dostal nejvíce hlasů příslušník Svazu německých zemědělců – 18, komunistický kandidát pouze 12.

prosinec 1931

Při prvním zasedání nového obecního zastupitelstva přednesli zástupci KSČ návrhy na pomoc nezaměstnaným z obecních prostředků – přípláčet ženatým 20 Kčs, svobodným 10 Kčs a na každé dítě 5 Kčs týdně. Tento návrh byl po delší debatě přijat. Obdobně byly přijaty návrhy na vyplácení 20 Kčs vánočního příspěvku a zřízení ohřívárny. Ke krytí nákladů obecní zastupitelstvo požádalo o půjčku 10 000 Kčs, ale ta nebyla okresním úřadem povolena.

2. října 1932

Článek o situaci v Petrovicích a okolí, kde panuje obrovská bída a nezaměstnanost, neboť dříve řada místních dělníků nacházela obživu v sousedním Německu, ale nyní jsou bez zaměstnání. Místní továrny pracují jen částečně, prudký pokles domácí výroby knoflíků. Hrozba pro tři sta majitelů domků a drobných zemědělských usedlostí.

4. července 1933

Krásný Les – Radebeul

Trestní stíhání Susanne Neumannové z Radebeul v Sasku, ošetřovatelky, která pravděpodobně na útěku před nacistickou perzekucí překročila čs. hranice a zdržovala se v pohraničních obcích (Větrov, Krásný Les). Neumannová

vé byl odebrán průkaz pro malý pohraniční styk vydaný městským úřadem v Gottleube, členská knížka Rote Hilfe Deutschland, vydaná místní skupinou této organizace v Radebeul, legitimace organizace Internationale Arbeit-Hilfe – Deutsche Sektion, vydaná rovněž v Radebeul, a dále papír s tajnou abecedou – přiloženo ke spisu. (politické přestupky)

4. června 1935

Hlášení o výsledku domovní prohlídky u Rudolfa Ritschela z Petrovic, zvaného „schwarzer Barber“, který byl podezřelý, že s jinými místními občany napadl v noci z 1. na 2. června tři německé celníky. Ritschel byl členem KSČ. Byl mu zabaveny doklady o jeho členství v KSČ a pas. (politické přestupky)

8. října 1935

Československé hranice překročila mezi Petrovicemi a Krásným Lesem 8. října 1935 kolem 13. hodiny žena, která uprchla z nacistického tábora u Drážďan. Byla to manželka dělníka zavražděného v Německu po nacistickém převzetí moci. Žena unikla třem mužům SA, kteří ji sledovali a při tom překročili hranice. Pronásledovatelé na československém území zastavili mladou místní dělnici a vyptávali se jí, zda onu ženu neviděla. Tu však zachránil místní občan, kterého náhodně potkala. Dal jí najíst a ukázal jí cestu dále do vnitrozemí.

11. dubna 1936

Na česko-německých hranicích poblíž Petrovic byl postřelen nezaměstnaný dělník F. Langl a jeho dvě děti říšským Němcem, lovcem. Langl nevědomky překročil hranice při sbírání křemenů, které prodával za pár haléřů majitelům zahrádek. Zraněným se podařilo uchýlit se zpět na československé území. Zranění obou dětí byla vážná a obě musely být ošetřeny v nemocnici.

12. června 1937

V Krásném Lese v hostinci „Stadt Wien“ se konalo prvé společné shromáždění stavebních dělníků obce. Jednalo se především o mzdových a smluvních podmínkách na stavbě regulace místního potoka (Wildbachauung). Na shromáždění hovořil za Svaz stavebních dělníků Kleinbauer, za Průmyslový svaz Vogel. Byl dohodnut společný postup ve mzdových otázkách a zvolena deputace pro intervenci u Okresního úřadu v Ústí nad Labem.

25. července 1937

V Krásném Lese se uskutečnilo setkání horalů – Gebiergstreffen – z pohraničních obcí ústeckého okresu. Byla přijata rezoluce proti teroru v Německu a s podpisy účastníků byla odeslána na německé velvyslanectví do Prahy. Odpoledne se konala v hostinci „Stadt Wien“ pestrá zábava, na níž vystoupila herecká skupina z Tisé.

Gemeinde Peterswald

Auszug
aus der
Niederschrift über die Beratung mit den Gemeinderäten – Ratsherren –
in nichtöffentlicher Sitzung am 4. April 1939.

Anwesend:
der Beauftragte der NSDAP, Kreisleiter Rudolf Schittenhelm
als Verhandlungsleiter

die Gemeinderäte – Ratsherren –

Weigand Josef, Zimmermann, Peterswald 32 Neuhof
Müller Alfred, Kaufmann, Peterswald 128
Ritschel August, Arbeiter, Peterswald 37
Ritschel Emil, Erzeuger, Peterswald 400
Wolf Rudolf, Zimmermann, Peterswald 304
Wolf Karl, Schlosser, Peterswald 439
Franze Otto, Schlosser, Peterswald 542
Herold Waldemar, Postfacharbeiter, Peterswald 41

Von den Gemeinderäten – Ratsherren – sind beurlaubt:

Tagesordnung: Berufung des Bürgermeisters.

Der Beauftragte der NSDAP, Kreisleiter Rudolf Schittenhelm eröffnet die Beratung, gibt bekannt, daß nach § 39 Abs. 1 GO ein ehrenamtlicher Bürgermeister – § der Hauptsatzung der Gemeinde ein hauptamtlicher Bürgermeister – zu berufen ist und teilt die eingegangenen Bewerbungen mit.

Er beabsichtigt, der Aufsichtsbehörde zur Berufung vorzuschlagen

1. Wolf Max, Expedient, Peterswald 500
- 2.
- 3.

Beckst.-Nr. 6576: Berufung des Bürgermeisters. Auszug aus der Niederschrift über die Beratung mit den Gemeinderäten
Deutscher Gemeindeverlag GmbH, Berlin W 9

Volba Maxe Wolfa starostou obce

Der Landrat.

(Behörde)

Verhandelt
Aussig den 14. Juni 1939.

Niederschrift über die Vereidigung des

Max Wolf
(Vorname, Name)

geboren am 26. Juni 1893 in Peterswald

der als – zum Bürgermeister der Gem. Peterswald – abgerufen – ernannt worden ist.

Dem Erschienenen wurde die Eidesformel vorgelesen. Er wurde auf die Bedeutung des Treueides hingewiesen.
Er wiederholte unter Erheben der rechten Hand die ihm vorgeschriebene Eidesformel:
„Ich schwöre: Ich werde dem Führer des Deutschen Reiches und Volkes, Adolf Hitler, treu und gehorlich sein,
die Befehle beachten und meine Amtspflichten gewissenhaft erfüllen, so wahr mir Gott helfe.“

(Vor- und Name) Max Wolf

Dies wird unterschrieben bezeugt
Landrat.

Beckst.-Nr. 6554: Vereidigung der Beamten – Amt. Heftchen 1
Deutscher Gemeindeverlag GmbH, Berlin W 9

Jmenování Maxe Wolfa starostou obce

II. ČÁST: PETROVICE V OBDOBÍ 1945–1950

Vznik a činnost prvního prozatímního místního národního výboru

Rudá armáda na svém postupu na Prahu vstoupila 9. května 1945 do Petrovic. Vzápětí na to, 14. května 1945, se ujali místní české správy v té době jediní dva Češi v obci – Josef Procházka starší, zaměstnaný v Petrovicích jako závozník, a Josef Procházka mladší, zaměstnaný v Petrovicích jako nástrojář – za spolupráce příslušníka bývalé německé komunistické strany Ludvíka Nosska. Později se dostavil a pomohl s běžnou obecní agendou dosavadní německý starosta Max Wolf. Do nově formující se obecní správy se především zapojili příslušníci finanční stráže. Ustavující schůze prozatímního národního výboru se konala dne 7. června 1945 za přítomnosti 17 Čechů a aklamací byla zvolena první dvanáctičlenná rada prozatímního místního národního výboru. Jednoznačně byli zvoleni:

předseda MNV

Jan Pošvár, respicient finanční stráže a správce OFP

místopředseda MNV

Josef Procházka st., zemědělec

finanční a tiskový referent

Bedřich Dušánek, inspektor II. tř. fin. stráže a správce celního úřadu v Petrovicích

zemědělský referent

Rudolf Buřt, dozorce finanční stráže

zásobovací referent

Josef Procházka ml.

bezpečnostní referenti

bratři Jan a Václav Procházkové

člen technické komise

Josef Veselka, dozorce finanční stráže

sociální, školský a kulturní referent

Arnošt Mičola, dozorce finanční stráže

člen technické komise

Jaroslav Děd, dozorce finanční stráže

člen komise pro osadu Nový Dvůr

Antonín Hanzlíček, zemědělec

tajemnice MNV

Anna Feistová

Jako první úkol si prozatímní národní výbor vytyčil vypovězení všech říšských příslušníků z obce, zajištění průmyslových podniků, živností a obchodů. Dále bylo zapotřebí urychleně získat národní správce pro místní průmysl, který reprezentoval deset továrních objektů s ročním obratem 15 milionů Kčs. Jak je poznamenáno ve zprávě o činnosti místní správy, bylo nutno v tomto oboru usměrnit „proudy“ zájemců o národní správu a „zaměřit“ je na jeden cíl – sjednotit provozuschopné podniky. Podařilo se zprovoznit některé továrny, které začaly pracovat na 75 % předválečné výroby. Rovněž nejdůležitější obchody a živnosti byly svěřeny národním správcům, a to v takovém počtu, aby byla zajištěna jejich existence s ohledem na pomalé osidlování obce.

Tak např. Vladimír Marval převzal dne 1. srpna 1945 Ritschelovu restauraci, Jaroslav Šíma 17. září 1945 Ritschelovo holičství (u celnice), Václav Olek 30. září 1945 obchody se smíšeným zbožím, Jaroslav Janota 10. září 1945 řeznictví a uzenářství Körthl v č. p. 16, Jaroslav Mátl 17. července 1946 pekařství a cukrářství po Josefu Schönbachovi v č. p. 74, Jaroslav Pivoňka 16. července 1946 ordinaci zubního technika po MUDr. Arturu Lindlovi a František Kučera 10. října 1945 Domov mládeže, č. p. 535. Další národní správci převzali v tomto období autodopravu, strojní zámečnictví, rozvoz uhlí, krejčovství, lakýrnictví, obuvnictví, truhlářství, drogerii, prodejnu textilu a prodejnu elektrospotřebičů. Do národní správy byl dán i peněžní ústav. Pro znárodněný země-

dělský majetek (dekretem prezidenta republiky ze dne 19. května 1945) v počtu 112 selských usedlostí s celkovou výměrou 1,5 tisíce ha se podařilo získat kvalifikovaného zemědělského inženýra Jiřího Brycha. Ten převzal majetek 4. července 1945.

Finanční situace obce převzaté po německé správě byla velmi dobrá. Nemovitosti, kam spadaly obecní pozemky, budovy a les, měly při mírném ocenění hodnotu 1,33 mil. korun. Na vkladních knížkách měla obec 1,56 mil. korun a v cenných papírech 440 tis. korun. Údaje představovaly jen zběžný obraz, nedostatek schopných úředníků z řad přicházejících Čechů neumožnil seznámit se do hloubky s celým obecním hospodářstvím a účetnictvím. Protože k dosavadním povinnostem prozatímního národního výboru přibýlo znárodnování živností, pronajímání opuštěných bytů, budov apod., požadovala obec několikrát na různých institucích příchod obecního důchodního, ale vždy bezvýsledně

Aby byly získány slušné byty pro přicházející Čechy, vypověděla místní správa zatím 10 % tzv. neproduktivních Němců, jako byli učitelé, penzisti apod. Ve zprávě o činnosti místní správní komise ze dne 7. srpna 1945, která byla zaslána Českému zemskému ústředí obcí, měst a okresů v Praze, se píše o bytové otázce, citují: „zdejší byty v malých domcích nemohou poskytnout dostatečného uspokojení ubytování pro přicházející Čechy a také v tomto směru dostáváme řadu stížností a dokonce mnozí příchozí z těchto důvodů obec opouštějí“.

Činnost a pracovní možnosti národního výboru v pohraniční obci se velmi lišily od podmínek pro práci ve vnitrozemí. Byl zde naprostý nedostatek schopných lidí, kteří by se s ochotou a svými znalostmi zapojili do veřejného života. Ne každý z těch, kdo do ryze německé obce přišel, byl připraven na obtíže, které ho budou čekat a to nejen v ubytování a zásobování. Většina z nich sledovala jen svůj osobní prospěch, a když neměla záruku, že se jim v živnosti, podniku nebo v obchodě povede

lépe než v jejich dosavadním bydlišti, rozladěna Petrovice opouštěla. Velký problém pro místní správu představovali tak zvaní „zlatokopové“, kteří se stěhovali jak v celém pohraničí, tak i v obci z místa na místo a všude hledali cenné věci, které v opuštěných domech zanechali odsunutí Němci.

Dosavadní prozatímní místní národní výbor byl rozhodnutím okresní správní komise rozpuštěn a dnem 27. července 1945 byla ustanovena místní správní komise, jejímž předsedou byl opět zvolen Jan Pošvář, respicient finanční stráže a správce oddělení finanční stráže v Petrovicích, č. p. 85.

Odsun Němců, činnost oddělení finanční stráže celního úřadu Petrovice

Finanční stráž celního úřadu Petrovice plnila své úkoly a své povinnosti při zabezpečování hranic až do úplného konce svého nuceného odchodu z pohraničí. Začátkem září roku 1938 museli příslušníci finanční stráže svádět na hranicích četné potyčky s německými záškodníky, někdy museli zaujmout i bojové postavení. Teprve po vyhlášení stanného práva na celém území Československé republiky se situace na hranicích částečně uklidnila. Dne 29. září 1938 dochází k podpisu Mnichovské dohody. Podle mezinárodní komise měl být úsek zdejšího pohraničí předán Německu 9. října, ale již 2. října jsou čeští finančníci přinuceni k odchodu. Naposledy ze stožáru před celním úřadem spustili československou vlajku a za nevybíravých pokřiků a nadávek opouštěli místo své služby.

Okamžitě po skončení války vydalo Ministerstvo financí ČSR rozhlasovou výzvu příslušníkům finanční stráže k nastoupení služby na hranicích. Dne 23. května 1945 ve 14 hodin přijeli do Petrovic na nákladním autě Okresního národního výboru Roudnice nad Labem čty-

ři příslušníci finanční stráže – Holický, Pošvář, Mičola a Dušánek, kteří se tak po sedmi letech vrací zpět na místo svého předválečného působení. Jejich prvním činem po příjezdu bylo slavnostní vztyčení československé vlajky před celním úřadem. Při jejich příjezdu byla budova celního úřadu plná místních Němců s bílými páskami na levém rukávě, kteří ji na příkaz samosprávy uklízeli. Budova byla válkou značně poškozena a její oprava byla zadána místním německým řemeslníkům.

Celníci v roce 1947

Životní podmínky pro začínající nové osídlence, kteří přišli převážně z českého vnitrozemí a ze Slovenska, nebyly v počátcích roku 1945 jednoduché. Byly hlášeny noční přestřelky v horní části obce, v osadě Nový Dvůr a v obci Rájec, k ránu 25. května byla hlášena opětovná střelba v Rájci a přestřelka u Hladova. Další den bylo opět u Hladova střeleno na hlídku finanční stráže a byla ostřelována budova celního úřadu.

Od 24. května 1945 začaly odchody Němců z Československé republiky, a tak činnost prvních dnů finanční stráže byla zaměřena na jejich kontroly. Odsunovaným Němcům bylo ponecháno přiznaných 30 kg věcí, jejichž

vývoz byl povolen. V noci 25. května 1945 procházel obcí několikakilometrový transport „národních hostů“ převážně Poláků, Volynáků a Ukrajinců směrem na Hellenendorf. Jednalo se o utečence z míst válečné pohybové fronty, kteří s sebou na útěku ze svých domovů sebrali, co mohli. Jeli v kolonách s povozy taženými koňmi a finanční stráž jim zabavovala pouze věci, které nesly zřejmě značky čsl. původu, zejména látky, obleky a prádlo. Ve dne pak začal odcházet nepřetržitý proud říšských Němců, kteří se usídlili v bývalém protektorátu Čechy a Morava. Rovněž u nich se prováděly prohlídky a zabavovaly věci, které nabyli v okupované zemi. S nárůstem počtu odcházejících Němců se kontroly prováděly i v noci a k zajištění důkladných prohlídek zřídila finanční stráž osvětlení celního prostoru. I přes toto opatření byly noční prohlídky zavazadel nedokonalé, a tak se projednávání omezilo pouze na kontroly prováděné ve dne. Odcházející Němci svá zavazadla a rance nesli na rukou nebo na zádech, nebo je vezli na primitivně zhotovených čtyřkolových či častěji dvoukolových vozíčkách. Někteří se snažili uniknout povinné prohlídce, která platila pro všechny, a tak často utíkali přes hranice mimo celní prostor v noci. Koncem května začali odcházet další Němci, kteří utekli z rozbombardovaných Drážďan a usadili se především v Ústí nad Labem a jeho okolí.

Z rozhodnutí správce celního úřadu byl 6. června 1945 zastaven veškerý přeshraniční pracovní styk petrovických Němců, zejména továrních dělníků a dělnic, kteří pracovali v Hellendorfu. Napříště měli pracovat jen ve zprovozněných továrnách v Petrovicích.

První větší transport odsunovaných ústeckých Němců v tak zvané „I. etapě“ byl na celním úřadu v Petrovicích projednán 11. června 1945. Z Ústí šli pěšky a zavazadla měli naložena na několika žebřinových povozech. Finanční stráž provedla kontrolu osob a zavazadel a po jejím ukončení jejich cesta pokračovala do Pirny, odkud byli železnicí přepraveni do severního Německa. Kon-

cem června 1945 byl celním úřadem Petrovice projednán transport odsunovaných Němců z Jílového a začátkem července pak odsun Němců z Modré. V polovině července byl proveden první odsun části petrovických Němců, kteří byli soustředěni ve sběrném táboře ve Všebořicích, odtud byli zvláštními nákladními vlaky dopraveni do Německa. Zároveň bylo připraveno pořadí odsunu dalších petrovických Němců. V září téhož roku byl celním úřadem projednán větší transport Němců z Tisé.

Poválečný odsun Němců

Na silnici před budovou celního úřadu byla 20. září 1945 postavena druhá závora a v říjnu neznámý pachatel pomazal blátem tabuli s nápisem „Československá republika“, která stála na hranicích.

V prosinci roku 1945 byl projednán transport asi třiceti osob z Ústí nad Labem, který byl přiveden pod policejním dozorem. Jednalo se o odsunuté Němce, kteří se ilegálně

vrátili do republiky a byli dopadeni. Dřívější, dobrovolný odchod Němců z čsl. pohraničí měl totiž tu výhodu, že se mohli usadit u svých příbuzných a známých v protilehlém německém pohraničí. Tito Němci, kteří dobrovolně odešli, se ale často do republiky znovu tajně vraceli. Když je finanční stráž, vojáci nebo policie dopadli, byli předáváni k soudu a po odpykání trestu vězení v délce šest měsíců byli hromadně vyvedeni na státní hranice a předáni ruským hraničním orgánům. Stávaly se i případy, kdy strážný doprovodil potrestané osoby na státní hranici, předal je ruské stráží, a když se vrátil zpět do Ústí, potkal na náměstí Němce, kterého před několika hodinami eskortoval.

Hraniční přechod Petrovice byl rovněž místem, kudy procházely transporty válečných zajatců. První němečtí vojáci, ze kterých se po skončení války stali váleční zajatci, prošli Petrovicemi již 24. května 1945 a jejich transporty pokračovaly až do 18. června 1945, kdy byl z rozhodnutí Okresního vojenského velitelství v Ústí nad Labem jejich pěší výstup přes Petrovice ukončen. Do Německa se vraceli bosí, otrhaní, bez blůz a zchátralí. První transport ruských válečných zajatců přijel z Německa 31. května 1945. Byla to několik kilometrů dlouhá kolona zvláštních vozů (trén) tažených malými stepními koníky. Zajatci byli převážně Ukrajinci, ale byli mezi nimi i výrazné mongolské typy zauralských národů Sovětského svazu. Obyvatelům Petrovic se tento den naskytl zvláštní podívaná. Na silnici se potkaly kolony zajatců německých a ruských, směřující každá do svého domova! Denně procházely přes hranice další a další pěší transporty ruských zajatců z Holandska, Belgie a z Porúří. Větší kolony za sebou hnaly stáda černých krav, často až sto kusů, které komplikovaly silniční dopravu. Mnoho krav šlo těžce, protože byly nevydojené a ztrácely mléko přímo na asfaltovou silnici. Transporty ruských zajatců přes Petrovice byly ukončeny začátkem července 1945.

V červnu roku 1946 ohlásil Okresní národní výbor

v Ústí nad Labem ukončení odsunu Němců hraničním přechodem v Petrovicích. Další odsun z československého pohraničí byl zorganizován přes sběrné tábory ve Všebořicích, Ústí nad Labem-Skrivánčím vrchu a Terezíně, odkud byli Němci zvláštními vlaky přes celní úřad Děčín přepravováni do oblastí severního Německa (dosud byl odsun do oblasti Šlesvik-Holštýn, Hannover a jiné). Po zastavení řádného odsunu Němců přes celní úřad Petrovice se zvýšila ostraha hranic, protože někteří odsunovaní Němci, aby se vyhnuli sběrným střediskům, riskovali a snažili se uniknout za hranice na vlastní pěst. Finanční stráž měla zkušenost, že jim k ilegálním útěkům za hranice pomáhali Němci bydlící zatím v československém pohraničí. Z tohoto důvodu byli například vystěhováni Němci z osady Nový Dvůr. V noci 22. září 1946 provedli vojáci zátah na hraničním úseku u Krásného Lesa, při kterém byl jeden Němec zastřelen a několik jiných bylo zadrženo pro ilegální přechod státní hranice.

V srpnu roku 1947 začaly v obci vznikat noční požáry. První z nich vypukl 1. srpna v horní části obce, kde vyhořely dva neobydlené domy. Údajně v jednom z nich byla nalezena rakev s látkami. Další požár byl zaznamenán 2. srpna, kdy shořel dům za pekařem Mádlem, a 16. srpna vyhořela dvě neobydlená stavení. Při dalším požáru, který vznikl 18. srpna, vyhořel dům obsazený volyňským Čechem a 22. srpna vyhořelo stavení blízko domu pana Tesárka (u silnice na Tisou). Mezi obyvateli vrůstal neklid a začaly se objevovat různé dohady o příčinách těchto požárů. Ponejvíce se usuzovalo na mstu odsunutých Němců, a tak čeští osídlenci začali organizovat noční hlídky. Ke střežení vesnice před neznámým žhářem nastoupila finanční stráž, Sbor národní bezpečnosti a kriminální policie z Ústí nad Labem.

Cestovní styk přes hraniční přechod Petrovice byl od konce roku 1947 do února roku 1948 velmi slabý. Týkal se výhradně osob vojenských okupačních správ v Německu, repatriačních komisí a diplomatů. Očekávalo se, že

k obnovení normálního styku s cizinou dojde po sjednání mírové smlouvy s Německem a že po ní bude upraven malý pohraniční styk v předválečném rozsahu. Avšak 21. března 1948 ruská okupační správa v Německu uzavřela silnici z Hellendorfu do Petrovic pro veškerý cestovní styk. Jediným hraničním přechodem, který zůstal otevřen v severních Čechách, byl hraniční přechod Hřensko. Dnem 31. prosince 1948 byla ukončena působnost finanční stráže na celých československých hranicích a ostraha hranic prozatím přešla na pohraniční útvary Sboru národní bezpečnosti. Nařízením ministerstva financí ze dne 28. února 1949 č. j. 36. 155/49-VIII-1 byla činnost celního úřadu v Petrovicích zastavena a úředníci zde zůstali jen po dobu jeho likvidace.

Z osobních záznamů celního inspektora Dušánka

Osobní zápisky, které si vedl po celou dobu svého působení na celním úřadu v Petrovicích celní inspektor Dušánek, jsou přímým svědectvím o době a lidech, kterým následky konce války změnily nezvratným způsobem život. Vedle každodenních pracovních činností v nich zaznamenal i nepříjemné a smutné okamžiky, které zažil při odsunu německých obyvatel Petrovic. Zde jsou alespoň některé:

Silnice, kterou jsme do Petrovic přijížděli 23. května, byla, zejména pod Nakléřovem, vroubena vraky různých válečných vozidel. Všude z oken domů visí zplihlé bílé zástavy, mnohdy i jen kusy bílého plátna, a místní Němci chodí s bílými páskami na rukávě.

Dne 18. června 1945 byl odsunut z Hladova továrník Hoffmann a do továrny byla přemístěna část vojenské posádky z „Radnice“. Vojáci zjistili, že ve sklepech továrny bylo stanoviště, kde se zdržovalo několik německých osob a odkud pravděpodobně bylo několikrát stříleno po

hlídkách finanční stráže. Ze sklepa vedl průchod kanálem až za hraniční potok.

V budově celního úřadu byly za války byty, ve kterých byli ubytováni „národní hosté“. V jednom z nich se ubytovala vdova po říšskoněmeckém majoru s pěti dětmi a svojí matkou. Krátce před ukončením války, s příchodem Rudé armády do Petrovic, zavedla své děti i matku do lesíka za budovou úřadu, kde nejprve své blízké a potom i sebe zastřelila. Němci ze sousedství je pak na místě pohřbili do společného hrobu. V červenci roku 1948 jsem vyhledal za doprovodu pecnáře Desideria Kočiše jejich společný hrob. V jedné z liščích nor jsme našli dětskou lebku, pak holenní kosti a nedaleko skoro zachovalý pár dětských střevíčků. Ostatky jsme uložili hlouběji a odcházet jsem z místa se smíšenými pocity a úvahami o marnosti lidského snažení a mnohých marných lidských obětech. Válka je hrozná metla lidstva!

Koncem září se oběsil starý pan Wolf v č. p. 96. Těsně před svou smrtí mi sdělil data vztahující se k tříramennému modřínu, stojícímu na dvoře jeho rolnické usedlosti. Potvrdil znovu známou skutečnost, že i v Petrovicích byl vžitý zvyk sázet na paměť narození prvorozeného dědice gruntu lípu nebo jiný stromek. Rodina Wolfova žila v Petrovicích 220 let.

O rodinných kronikách odsunovaných Němců, pokud se mi při projednávání a prohlídce zavazadel dostaly do rukou, mohu říci následující: bylo jich dost, od ohmataných sešitů se zažloutlými listy až po úpravně svázané knihy. V některých byla zapsána pouze data narození, sňatků a úmrtí několika generací, jen zřídka byla doplněna datem jiné události, např. koupě pozemků, stavení nebo jeho přestavbou. A úprava zápisů? Od kurentu psaného těžkou rukou, podobajícího se spíše klínovému písmu, nebo písma diktovaného do pera školákovi, až po krásně vypsané řádky připomínající památné rukopisné listy z muzeí. Některé byly i s vyzdobenými začátečními písmeny, jako tomu je ve starých církevních kancio-

nálech. Ale nebyly v rodinných kronikách pouze střízlivé zápisy. Jedna kniha měla na několika stránkách hustě napsané odstavce. Ačkoliv jsem měl zájem o obsah této knihy, nebyl dostatek času na přečtení. Pamatuji se dosud na zapsanou větu při listování v knize náhodně očima zachycenou: „Na zahradě stará jabloň se větrem rozlomila, když jsme ji odstraňovali, dědeček stále plakal“. V domácích kronikách byly skoro vždy přiloženy staré rodinné fotografie, někdy diplom nebo stužka od válečné medaile ze starší doby. A že měli Němci tyto domácí kroniky v úctě, to nepochybuji. Stačilo vidět třesoucí se ruku, která podávala knížku a slyšet hlas, který chtěl vysvětlovat a který se často ztišil a i zlomil. Nebo taková větévka z keře na hrobě ulomená a vložená do knížky na památku zanechaných zde na hřbitově, ta mluvila sama za sebe. To budiž odsunovaným Němcům připsáno k dobru. Jinak věřím, že historie je nemilosrdná, ale i spravedlivá.

Finanční stráž, „In memoriam“ (neznámý autor)

A přišel nám opět den, opět prvního ledna,
den to pro nás velmi truchlivý,
vždyť bourá se než řek bys – jedna
sbor FS, kdys dávno zřízený.

Již za dob našeho krále „Holce“ podobné již bylo zřízení –
již tehdy věděli v Čechách dobře,
že pokladnu králi, kdo že naplní.

Uplynula doba asi osmi let,
kdy poprvé přišel chmurný den,
to tehdy, když tu naposled –
Germáni řekli si: „Finance ven“!

Však trpělivě čekali jsme opět den,
což bylo vždy naším údělem –

až přišel ten devátý květen,
a úkol starý nám opět přidělen.

Jisti, že chráníme vždy zájmy státu,
blažilo nás tu naše vědomí –
hranici měli jsme rádi jak tátu –
odměnou hlavně pak – čisté svědomí.

Historický rok letošní je u konce,
tím skončila i naše budoucnost.
Práva svá předáváme jiným tichounce –
ať na nás nemá již nikdo zlost.

Petrovice u Chabařovic,
31. prosinec 1948,
v den skončení hraniční finanční strážní služby
v ČSR vykonávané finanční stráží.

Obsazení Sudet, odsun Němců a návrat do Petrovic ze vzpomínek starousedlíka

Když Petrovicemi procházely transporty Židů z Německa, moje teta si k budově pošty postavila stůl s chlebem a s pitím a poskytovala jim občerstvení. Její chování se nelíbilo dozorcům, kteří transport doprovázeli a kteří jí tuto pomoc zakazovali. Avšak rázná teta se nerozpakovala dozorce okřiknout a ještě jim pohrozit, že když jí nedají pokoj, „vezme na ně třeba i sekeru“! Moje matka ji prosila, ať je svým chováním nedráždí, ať proboha myslí na svou rodinu, kterou její humanitární gesto může ohrozit! Ale teta v poskytování jídla pokračovala až do ukončení transportů.

Moji rodiče měli v horních Petrovicích obuvnickou dílnu a otec měl na obsazení Sudet vlastní vyhraněný názor. Když museli z Petrovic prchat čeští úředníci a schovávat

se v lesích, nosil jim v košíku, se kterým chodil na houby, jídlo. Jednoho dne večer k nám přišli dva muži v dlouhých kožených kabátech a otce odvedli k výslechu. Ten v drážďanském vězení strávil celý rok. Je pravděpodobné, že ho někdo viděl a udal na gestapu. Otec nesdílel všeobecné nadšení pro mládežnickou organizaci Hitlerjugend a bratr Franz nesměl mít jejich uniformu doma. Byl to však problém, protože kluci v ní museli povinně chodit do školy. Po vyučování se všichni shromáždili na schodech a v pozoru se vztyčenou pravicí zdravili. A tak Franz raději pomáhal při různých školních pracích.

Vzpomínám si, že během války byli i v Petrovicích nasazeni ruští a francouzští váleční zajatci na zemědělské práce. Příslušníci Hitlerjugend dva ruské zajatce zastřelili a zahrabali je do kameniště nad domem, kde je dnes kadeřnictví Mátlová. Děda Friesche s Franzem je z kameniště vyzvedli a chtěli je pohřbit na místním hřbitově. Ale místní jim to v té době nedovolili. Nemohli přece dopustit, aby méněcenná rasa našla místo posledního odpočinku vedle „německých“ zesnulých. Dovolili jim pouze vykopat hrob u hřbitovní zdi. Tento čin Hitlerjugend měl dohru v květnu roku 1945, kdy do domů obou mladíků přišli ruští vojáci a oba na místě zastřelili. Je otázka, kdo je udal!

Do odsunu Němců z českého pohraničí nebyli zahrnuti kvalifikovaní dělníci z továren a antifašisté. Protože prezident Beneš prohlásil, že: „Němci musí zmizet, i kdyby kopřivy rostly oknem“, byl koncem roku 1946 nařízen přesun Němců, kteří v Petrovicích zůstali, do českého vnitrozemí. Oproti těm odsunovaným do Německa jsme si z domova mohli s sebou vzít všechno, co jsme jen pobrali – nábytek, veškeré šaty, peřiny, náradí i dobytek. Na žebříňácích nás odvezli na nádraží do Telnice, kde nás přeložili do přistavených nákladních vagónů. Naším novým domovem se stala vesnice Střednice u Kokořína a rodiče zde byli přiděleni na práci k velkostatkáři. Matka jako děvečka a otec jako čeledín. V jedné místnosti nás

žilo celkem pět. Rodiče měsíčně dostávali jednak výplatu v penězích, což dělalo 800 Kčs, a dále přiděl mouky, cukru, soli a dalších naturálií. Rodiny Kriesche, Zechel a Schönbach z Petrovic byly zaměstnány v nedaleké cihelně. Poměry ve kterých jsme žili, nebyly dobré a bez souhlasu zaměstnavatele jsme nemohli přidělené místo pobytu opustit. Přesto jednou v noci přijelo nákladní auto, na které jsme v rychlosti naložili, co nám přišlo pod ruku, a potají jsme odjeli do Staré Hory u Jihlavy. Tady zemřel můj otec. Když se v roce 1948 stal prezidentem Klement Gottwald, tak prohlásil: „Není Němec jako Němec a všichni, kteří se chtějí vrátit do svých původních domovů, ať se vrátí“. A tak jsme se v roce 1953 vrátili zpět domů – do Petrovic. Nebyl to ale bezproblémový návrat. Ti, kteří se chtěli nastěhovat do svých domů, a domy zůstaly ještě neobsazené, museli si je jako konfiskát od státu odkoupit. Dům naší rodiny měl již nového majitele a my si tedy museli odkoupit jiný, ještě neobsazený.

Nová generace naší rodiny žije opět v rodných Petrovicích a doufám, že zde bude žít i nadále. V klidu a míru.

Konec války a odsun Němců z pohledu petrovického rodáka Alfréda Bohmanna – psáno v roce 1959

V květnu 1945 stála válečná fronta velmi blízko Petrovic. Po složení zbraní, 9. května, byla severojižní silnice vedoucí Petrovicemi důležitou dopravní tepnou, kterou se vraceli zpět do svých domovů němečtí a ruští vojáci. Obě kolony se také v Petrovicích potkávaly. V době obsazování obce ruskými vojáky opouštěly stovky rodin své domy a v okolních lesích hledaly na dlouhý čas útočiště. Z lesů pozorovaly, jak vojáci rabují a ničí jejich domy. Asi šedesát osm lidí v té době spáchalo v Petrovicích sebevraždu.

V červnu byl připraven první transport k odsunu do Německa. Do Petrovic vzápětí začali přicházet cikáni

a Češi. Obsazovali obchody, továrny a selská hospodářství. Naši lidé věřili, že „nové panstvo“ zde nebude dlouho a že se brzo vrátí do svých domovů zpět. To se ale nestalo. Mezitím noví osídlenci rozebrali továrny a tovární stroje, neobydlené domy a bytové zařízení a všechno odeslali do českého vnitrozemí.

Dnes žije v Petrovicích asi patnáct rodin oproti původním třem tisícům obyvatel. Jen málo z nich pracuje v továrnách, většina pracuje v kolchozu.

Před odsunem žili v Petrovicích jen Němci. První odsun se uskutečnil 11. června 1945. První část odsunovaných německých obyvatel vezli Češi na povozech do Německa a vyložili je, oloupené o vlast, před Pirnou. Tam je zanechali jejich osudu. Druhý transport vyhnaných – Češi sami úředně hovoří vždy jen o „odsunu“ – následoval až v dubnu 1946. Počet petrovických obětí odsunu, které ještě ve staré vlasti zanechaly své životy, bylo nejméně dvacet osm. V internačních táborech ve Všebořicích, Skřivánčím vrchu v Ústí a v Terezíně přišli o život: Karl Blumentrit, Franz Ritschel (hospodský), Franz Wolf č. p. 218, Franz Zappe, Josef Karger, Richard Beil, Richard Kaupa (listonoš), Emil Ritschel, Karl Schönbach č. p. 390, Erwin Schönbach, Julius Ritschel, Hans Dittmayer, Max Wolf (starosta Petrovic), Franz Ritschel (účetní) a sedmnáct dalších. Je možné, že obětí může být více, protože někteří v naprosté beznaději spáchali sebevraždu.

Mezi částí sudetoněmeckých obyvatel českého území bylo několik petrovických rodin, které se nechtěly své vlasti vzdát a chtěly jít do českého vnitrozemí. Jiní Petrovičtí se usazovali v Sasku blízko hranic, aby zůstali co nejbližší své vlasti. Zůstávali především v Berggiesshüblu nebo v Gottleubě. Další velkou část odsunuly sovětské úřady dál od hranic. Pozdější odsun zasáhl veškeré hornosaské pohraničí, kde se již někteří sudetští Němci usadili.

Mnoho petrovických Němců žije dnes v Meklenbursku v okolí Wittenbergu. Mnozí našli ubytování na ostrově

Rujana, jiní žijí v oblasti Halle. Asi 40 % jich žije v sovětské zóně. Další našli domov ve Spolkové republice Německo, z toho největší počet v okrese Offenbach am Main, část pak v bavorských Alpách. Někteří jsou v Americe, Švédsku, Rakousku, Belgii atd. Sudetoněmecké petrovické rodiny jsou větrem rozváté do širého světa.

Činnost místního národního výboru v letech 1945–1950

Problémy, které museli volení zástupci do rady MNV po válce řešit, měly zcela odlišný charakter od problémů současných zastupitelů obce. K zajištění plnohodnotné činnosti výboru byly v první fázi zřízeny referáty, a to finanční, osídlovací a bytový. V obci zůstaly po odsunovaných Němcích opuštěné domy s vybavením, domy poničené válkou a zemědělské usedlosti s živým inventářem. Bylo nutné provést soupis všech domů včetně zařízení interiérů i ostatních movitých věcí, které podle dekretu prezidenta republiky č. 108/45 Sb. podléhaly konfiskaci a které přecházely pod správu Fondu národní obnovy. Zvlášť byl proveden soupis zkonfiskovaných zemědělských usedlostí, které spadaly pod Pozemkový národní fond, a soupis stavebních parcel konfiskovaných podle dekretu 108/45 Sb. V tomto období byla práce MNV zaměřena především na zajišťování základních potřeb nových osídlenců. Zastupitelé rozhodovali o přidělování domů, bytového zařízení, ale i takových věcí, jako např. jízdních kol, motocyklů, radiopřijímačů, gramofonů. Často řešili případy nedovoleného odebrání nábytku, ložního prádla, šatstva, zvířat, ale například i medu a stříbrných hodinek. Rozhodovali o převozech bytového zařízení do vnitrozemí v těch případech, kdy nový osídlenec z existenčních důvodů z obce odcházel. To se týkalo i vývozu nábytku a bytového zařízení do jiných obcí ve vnitrozemí jinými než novými obyvateli Petrovic. V tomto případě

musel žadatel předložit potvrzení národního výboru ze své obce o tzv. „potřebnosti“. Zastupitelé museli řešit i přesuny rodin z jednoho domu do jiného. Postupem času docházelo zákonitě k demolicím neobydlených domů a na zasedáních byly projednávány žádosti o přidělení těchto objektů k rozebrání a k odvozu materiálu z pohraničí do vnitrozemí. Výbor rovněž provedl soupis zahrad, které byly přidělovány jednotlivým zájemcům. Dále se na zasedáních rozhodovalo o přidělování národní správy na jednotlivé živnosti i odvolávání národních správců při zjištěném neplnění jejich povinností. Národní výbor byl rovněž pověřen přidělováním potravinových lístků jednotlivým občanům.

V prvních poválečných dnech zastupitelé projednávali žádosti některých obyvatel o příslib domovské příslušnosti ve zdejší obci, který byl nutný k podání žádosti o státní občanství, vystavovali potvrzení na dobu pobytu občana v obci – tzv. vysvědčení zachovalosti – a dále potvrzení o státní spolehlivosti.

Koncem roku 1947 byly při MNV zřízeny tyto referáty: sociální, bezpečnostní, finanční, bytový, živnostenský, osídlovací, zemědělský, školský a kulturní.

Protože zemědělci museli odvádět pro účely veřejného zásobování státem předepsané dodávky, tak zvané kontingenty, dohlížela na jejich dodržování „Mimořádná výživová komise (MVK)“. Tuto komisi musel zřídit národní výbor v každé obci, a tak ji měly i Petrovice. Další komisi, která vznikla při MNV, byla rolnická komise v čele s předsedou Jaroslavem Dostálem. Ta se zabývala hospodařením jednotlivých zemědělců a zároveň kontrolovala plnění dodávek státu. V roce 1950 zpracoval místní národní výbor pro potřeby Jednotného národního výboru v Ústí nad Labem seznam petrovických rolníků, kteří přidělenou půdu vrátili, nebo jim byla odebrána. Tak např. místní národní výbor odebral v roce 1948 panu Jaroslavu Kopeckému přidělené pozemky s odůvodněním, že jeho družka je německé národnosti. Místní národní výbor ode-

bíral přidělené pozemky i v případech, kdy jejich majitelé byli vazebně stíháni, nebo – jak je uvedeno v soupisu – ze svých pozemků a hospodářství, citují: „bez vědomí MNV utekli“. Tímto způsobem zanechal v obci v říjnu 1947 své pozemky ve výměře 15 ha p. Strulovič a v prosinci 1948 pozemky o rozloze 10 ha pan Michal Tomčo.

Místní národní výbor také prováděl šetření v případech nedodání předepsaného množství vepřového sádla z domácích porážek, vajec, sestavoval potřebu nestrojených hnojiv nebo rozpis osevních ploch. Z vlastních finančních prostředků zajišťoval dokonce i nákup plemenných býků, kanců a kozlů.

Do majetku obce přešla pila a lesní hospodářství a jejich hospodářské výsledky, podle zápisů ze schůzí, byly velmi problematické.

Dne 7. října 1947 převzal MNV s konečnou platností budovu bývalé záložny, do které přenesl svou úřadovnu.

Pro zajímavost uvádíme, že v roce 1948 činil rozpočet obce 2 200 tis. Kčs a že dne 23. listopadu 1948 byl zvolen prezident Klement Gottwald čestným občanem obce Petrovice.

Společenský život, zájmová činnost, služby a politická situace

Místním kulturním střediskem, ve kterém se konaly veškeré slavnostní akce, se stala v roce 1945 restaurace „Radnice“. Osídlení vesnice novými obyvateli postupně pokračovalo, a tak zde v prosinci uspořádali čeští obyvatelé první český silvestr. Na „Radnici“ se rovněž konalo večer 8. června 1946 první české promítání filmů a v roce 1948 zde vystupoval pěvecký sbor „Foerster“ z Ústí nad Labem. V letech 1945–1947 se každoročně na velkém sále konaly vzpomínkové slavnosti u příležitosti narozenin prezidenta T. G. Masaryka a „Akademie“ ke vzniku Československé republiky.

K charakteristickým rysům formování kulturního a společenského života v poválečných letech patřila snaha nových osídlenců zakládat ochotnické spolky a hrát divadlo. Skupina milovníků divadla pod vedením pana Čerkla založila v roce 1946 ochotnický spolek, který vystupoval na sále restaurace „Radnice“ a na sále restaurace Häcker. První divadelní představení předvedli ochotníci 15. června 1946. Následující rok se hráli již dvě představení a pozvání na hostování přijali v roce 1947 i divadelní ochotníci z Ústí nad Labem.

Noví osídlenci přivezli ze svých původních domovů tradici zapalování ohňů u příležitosti památky upálení Mistra Jana Husa. První české shromáždění na vzpomínkové slavnosti se uskutečnilo večer 5. července 1945 a hranice byla zapálena za hřbitovem. V dalších letech se slavnosti se zapalováním hranice konaly na „Zámečku“.

Jedna z nejdůležitějších kapitol veřejného života je spojena s rozvojem sportovních aktivit. Sokolská jednota vznikla v Petrovicích roku 1947, kdy na ni byla převedena budova bývalé německé tělocvičny, včetně prostranství, a byla součástí Sokolské župy Krušnohorská-Kukaňova. Na počest ukončení války připravil Sokol na 9. květen 1948 sokolskou akademii, která byla na příkaz místního akčního výboru a místního národního výboru zakázána. Dne 30. července 1948 byl usnesením vlády zřízen „Státní výbor pro tělesnou výchovu a sport“ a tzv. „sjednocený Sokol“ byl dán definitivně pod státní dohled. Všechny sokolské župy byly zrušeny 31. prosince 1948. Tělovýchovná jednota Sokol Petrovice zanikla v roce 1950.

Velmi slavnostní ráz měl odvod prvních osmi československých branců v českých Petrovicích, který se uskutečnil 28. srpna 1945.

V květnu 1945 byly služby poštovního úřadu nouzově zajišťovány dvěma německými poštovními zřízenci a jedním německým děvčetem.

Četnická stanice nebyla obsazena, zajištění vnitřní bezpečnosti převzala začátkem února 1946 místní stani-

ce Sboru národní bezpečnosti pod vedením strážmistra Peška.

Malá česká vojenská posádka s velitelem poručíkem Nováčkem nastoupila do služby 22. května 1945 a byla ubytována v hostinci „Radnice“. Na základě ujednání s finančním oddělením celního úřadu v Petrovicích sloužili vojáci a finanční stráž na hranicích společně. Vojenská posádka se s obcí rozloučila začátkem února 1946.

Nákladní auto UNRRA – zima na přelomu 1946/1947

Pravidelná autobusová doprava mezi Ústím nad Labem a Petrovicemi byla zahájena 4. srpna 1945, kdy do obce přijel první autobus. Problém se zajištěním pravidelné přepravy nastal koncem listopadu 1946, kdy se autobus porouchal, a osobní dopravu zajišťovala nákladními auty UNRRA. Na přelomu let 1946/1947 postihla Československo krutá zima. Kromě třeskutého mrazu napadlo takové množství sněhu, že se do Petrovic nedostala ani nákladní auta UNRRY. Autobus z Ústí nad Labem dojel pouze do Tisé, dále se nedostal, protože na silnici mezi Tisou a Petrovicemi ležely vysoké sněhové závěje. Po několikátýdenní přestávce dorazila konečně 26. března 1947 do Petrovic UNRRA s nákladními auty a autobusová do-

prava byla v plném rozsahu obnovena až 13. dubna 1947.

Z politických stran měly v obci své zastoupení Československá strana lidová, Československá strana národně – socialistická a Komunistická strana Československa.

Ve volbách do parlamentu, které se konaly 26. května 1946, velmi posílila Komunistická strana Československa. Ve volebním okrsku Petrovice získala 165 hlasů, 83 hlasů bylo pro národně socialistickou stranu, 42 hlasů pro sociální demokracii a lidová strana získala 27 hlasů. Volby do Národního shromáždění 30. května 1948 byly již poznamenány únorovým převratem, kdy jednotlivé politické strany a spolková činnost byly začleněny do jednotného systému Národní fronty (NF). V Petrovicích „jednotná kandidátka“ NF získala 432 hlasy, bílých lístků bylo odevdáno 23 a prázdných obálek 5.

III. ČÁST: PETROVICE – SOUČASNOST

Řízení obce

Budova obecního úřadu v roce 2007

Náplň práce místního národního výboru se zákonitě v průběhu času měnila a byla poplatná probíhající historické době. Jestliže v prvních poválečných letech museli zastupitelé především řešit palčivé otázky související s osídlováním pohraničí, v dalších letech se již mohli zaměřit na zlepšování životních podmínek zdejších obyvatel. Konkrétní úkoly i dlouhodobé projekty zaměřené na rozvoj vesnice byly zahrnovány do volebních programů. Své volební programy národní výbor ve většině případů realizoval. Z větších investic se v letech 1970 až 1989 podařilo zrekonstruovat veřejné osvětlení, obecní rozhlas, dolní prodejnu Jednoty a obřadní síň. Opravily se budovy úřadu, zdravotního střediska, školy, restaurace „Radnice“ a domu pro SVAZARM. Do bytových jednotek v č. p. 553–555 a do velkého sálu „Radnice“ bylo instalováno ústřední topení. Byl upraven místní hřbitov, na kterém byly zlikvidovány neudržované hroby, a okolo hřbitova

postavena opěrná zeď. V akci „Z“ se vybudovala prodejna smíšeného zboží a hasičská zbrojnice. V budově „Radnice“ se zřídilo kadeřnictví a holičství a bufet. V roce 1977 byla s konečnou platností ukončena demolice domů, které svým havarijním stavem ohrožovaly své okolí a nepřispívaly ke vzhledu obce. Ve sklepě školní budovy se otevřela sauna pro veřejnost i pro potřebu školy a školky, pro mateřskou školku byla upravena plocha za školou a postavena dřevěná chatička. V horní vsi se vybagrovala část potoka a začalo odbahnění rybníka na rozcestí Petrovice – Krásný Les. Byla zahájena úprava rybníka na Hladově se záměrem vytvoření přírodního koupaliště. Překryl se potok u samoobsluhy, opravila se požární nádrž za úřadem a částečně se zreguloval potok u hřiště, který byl poničen velkou vodou. Samotné fotbalové hřiště prošlo velkou proměnou. V roce 1974 bylo předáno zájemcům o bydlení deset bytových jednotek. Velkou investicí měla být i oprava Klubu mládeže. Z tohoto výčtu zahájených akcí se nepodařila úprava rybníka na Hladově a nikdy nebyl dokončen Klub mládeže. V roce 1980 vláda ČSSR udělila Petrovicím za zásluhy o výstavbu a životní prostředí titul „Vzorná pohraniční obec“ spojený s peněžitou odměnou 100 tis. Kčs.

Do prvních svobodných voleb do obecního zastupitelstva v roce 1990 se zaregistrovaly Občanské fórum, Strana zelených, Komunistická strana Československa a hnutí Nezávislí. Jedenáct zastupitelů ze svého středu zvolilo starostou Jaroslava Kopeckého. Ten v říjnu roku 1992 rezignoval. V letech 1992–1993 byl voleným starostou Vladislav Dederá st. a funkci místostarosty od roku 1990 do roku 1993 vykonával Bedřich Janata. Zastupitelé zvolení ve volbách v roce 1994 postavili do čela obce Hanu Šmídovou a po celé volební období funkci místostarosty vykonával Walter Wolf ml.

Jedenáctičlenné obecní zastupitelstvo, vzešlé z komunálních voleb v roce 1998, zvolilo starostou Petrovic Zdeňka Kutinu a místostarostou Waltera Wolfa ml. Volební

program byl zaměřen na významné investiční akce. Bylo vybudováno osm startovacích bytů pro mladé obyvatele Petrovic, a to formou půdní nástavby domu č. p. 553–555. S touto výstavbou bylo provedeno na náklady obce zateplení celého objektu, výstavba čističky odpadních vod a úhrada všech vyvolaných investic. Z dalších investičních akcí to bylo vybudování místní kabelové televize, výstavba víceúčelového sportovního hřiště, rekonstrukce parku na náměstí, odvodnění a zpevnění plochy za obecním úřadem a rekonstrukce dvou silničních mostů, včetně zbudování lávky pro pěší, v dolní části obce.

Povodně ze srpna roku 2002 rozvodnily Petrovický potok v takové míře, že vodním živlem byly zničeny nebo poškozeny téměř všechny mostky. Nové zastupitelstvo, vzešlé z voleb v roce 2002, muselo řešit jak odstraňování povodňových škod, tak se zabývat i dalšími projekty. Ve volbách do obecního zastupitelstva získal nejvíce hlasů Zdeněk Kutina, který byl opět zvolen starostou obce, místostarostou zůstal Walter Wolf ml. Zničené a poškozené mostky a mosty přes Petrovický potok byly opraveny nebo znova vybudovány. Na to navazovala výstavba chodníku na křižovatce Tisá – Krásný Les, úprava bezejmenného přítoku potoka pod hřištěm a jeho svedení pod povrch. Ke stavebním parcelám za místním hřbitovem se zavedly inženýrské sítě. Hlavní akcí z volebního programu však jednoznačně byla výstavba biologické čističky vod a obecní kanalizace a položení nového povrchu silnice. V místní knihovně byl pro obyvatele Petrovic zřízen veřejný internet. V zájmu obce byla a je obnova a rekonstrukce kostela a jeho přeměna na kulturní a společenské centrum. Aby obec mohla zažádat o dotaci na tento projekt, uzavřela s arciděkanstvím Litoměřice smlouvu o převod kostela, části hřbitova a přilehlých pozemků jen za cenu nákladů s tímto převodem spojených na obec. Z Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových se podařil bezúplatný převod sportovních kabin na hřišti,

kteří byly vybudovány v „akci Z“, na Obecní úřad Petrovice a z něho pak do majetku TJ Hraníčář Petrovice a dále bezúplatný převod domu č. p. 85 (bývalé sídlo pohraniční policie) včetně pozemků z majetku Ministerstva vnitra do majetku obce Petrovice.

Volby v roce 2006 vyhráli nezávislí kandidáti, kteří v zastupitelstvu získali sedm mandátů, tři mandáty získala kandidátka Mláďí za Petrovice a jeden ODS. Již potřetí se stal starostou Zdeněk Kutina a místostarostou Walter Wolf ml.

Vedle konkrétních akcí a dlouhodobých úkolů vyplývajících z volebních programů se v obecním zastupitelstvu projednávají i další otázky spjaté s chodem obce a společenských a sportovních aktivit. Jedná se o prodeje a pronájmy obecních pozemků, peněžní a materiální příspěvky tělovýchovné jednotě, sboru dobrovolných hasičů, peněžní příspěvky na nákup knih pro místní knihovnu, technické zajištění údržby místních komunikací (traktor s radlicí a fréza na zimní údržbu), oprava a údržba autobusových zastávek, zajištění veřejného osvětlení, zajišťování svozu velkoobjemového a nebezpečného odpadu na náklady obce. K zajištění dopravní obslužnosti Krásného Lesa byl zakoupen devítimístný automobil, který dopravuje obyvatele Krásného Lesa do Petrovic na nákupy, k lékaři, děti do školy a děti navštěvující školu v Tisé k autobusu. Ze zákona o obcích byly zřízeny odborné komise (výbory) finanční, stavební, revizní a kontrolní, bytová a sociálně-kulturní.

Činnost sociálně kulturní komise (výboru) navázala v roce 1998 na činnost sboru pro občanské záležitosti při MNV Petrovice, především se zasadila o obnovení slavnostního vítání novorozeneckých dětí. K významným jubileím jsou občanům předávány vedle věcných darů i pamětní listy, které jsou originálními díly akademické malířky a petrovické občanky Aleny Bílkové.

V roce 2001 vstoupila obec Petrovice do mikroregionu „Labské skály“, jehož členy je dalších osm obcí bývalé-

ho děčínského a ústeckého okresu – Dobkovice, Jílové, Libouchec, Povrly, Malšovice, Ryjice, Velké Chvojno a Tisá. Členství poskytuje větší naděje na získání dotací na nejrůznější činnosti a akce, které obce hodlají realizovat. V roce 2006 obdržely Petrovice v rámci mikroregionu „Labské skály“ dotaci na projektovou dokumentaci k plánované výstavbě rozhledny Nakléřov a podílejí se na projektu „Značení cyklotras“.

V průběhu volebního období 2002/2006 předložili zastupitelé obce široké veřejnosti k diskusi grafické návrhy na znak a prapor obce. Návrh vycházel ze starého znaku Petrovic, který tvořily čtyři zelené smrky, a odsouhlaseny byly následující symboly obce:

Znak

Ve stříbro-červeně děleném štítě nahoře vyrůstají čtyři malé zelené smrky, mezi nimi tři velké smrky modré, dole stříbrný dvouocasý korunovaný lev se zlatou zbrojí.

Prapor

List tvoří tři vodorovné pruhy, modrý, bílý a červený. V bílém pruhu čtyři malé zelené smrky, mezi nimi tři velké modré smrky.

Zdeněk Kutina převzal rozhodnutí o přidělení znaku a vlajky

Z rukou předsedy Poslanecké sněmovny Lubomíra Zaorálka převzal 8. října 2003 starosta obce Zdeněk Kutina a místostarosta Walter Wolf ml. „Rozhodnutí o přidělení znaku a vlajky“. Zastupitelstvo obce využilo možnost danou zákonem o obcích, kdy k označení budov, v nichž mají sídlo orgány obce, může obec užívat vedle velkého státního znaku i znak obce. Tento znak zhotovil petrovický občan Mgr. Ondřej Bílek.

K principům demokracie patří možnost občanů vyjádřit se formou referenda k důležitým otázkám, které se bezprostředně týkají života obce. Zastupitelstvo obce v souladu se zákonem č. 22/2004 Sb. vyhlásilo místní referendum k výstavbě větrných elektráren na území obce Petrovice. Hlasování v místním referendu proběhlo 18. února 2006 za účasti 56 % oprávněných osob (voličů), z toho souhlas s výstavbou větrných elektráren vyslovilo 55 % oprávněných osob.

Seznam předsedů MNV a starostů obce Petrovice od roku 1945 do současnosti

Josef Pošvář	1945
Bohumil Klikorka	1945–1947
Přibyl	1947–1950
Josef Kulesa	1950–1954
Jan Richter	1954–1957
J. Markvart	1957–1962
Miroslav Kutina	1962–1964
František Navrátil	1964–1971
František Korodi	1971–1976
Walter Wolf st.	1976–1990
Jaroslav Kopecký	1990–1992
Vladislav Dedera st.	1992–1994
Hana Šmídová	1994–1998
Zdeněk Kutina	1998–

Škola a vzdělání

Nová budova školy v současnosti

Jako v ostatních pohraničních oblastech, které se v roce 1938 staly součástí Velkoněmecké říše, došlo i v Petrovicích po ukončení 2. světové války k odsunu německy hovořících obyvatel. Rody, které zde žily po staletí, vystřídali noví čeští a slovenští osídlenci a pro jejich děti bylo třeba zajistit řádnou školní výuku. V historii petrovické školy od roku 1945 do současnosti se tak odrážejí všechny trendy vývoje československého a později českého školství i politické dění, se všemi jeho klady a zápory.

Řízením a správou místní školy ihned po skončení války byla pověřena paní Helena Masáčková, která jako učitelka přišla do pohraničních Petrovic na vlastní žádost. První poválečný školní rok byl slavnostně zahájen 8. září 1945. Do školy, ve které bývala vyučujícím jazykem němčina, se zapsalo vedle 11 českých dětí (5 chlapců a 6 dívek) i několik německých dětí a první vyučování v českém jazyce začalo 10. září. S postupným příchodem dalších osídlenců se zvyšoval i počet školou povinných dětí a do konce občanského roku 1945 nastoupilo do školy dalších 33 žáků. Ne každý, kdo do pohraničí přišel, se dokázal vyrovnat

s novými životními podmínkami, a tak se odchod těchto lidí z obce promítl i do obsazenosti školy. Do konce roku 1945 odešlo ze školy 9 dětí, takže k 1. lednu 1946 navštěvovalo školu 35 žáků, z toho bylo 17 chlapců a 18 dívek. Protože povinnou školní docházku v místní škole plnily i děti, které věkem patřily do vyšších ročníků, musela se organizace vyučování přizpůsobit jejich osnovám. Vyučovalo se ve čtyřech odděleních, a to až do 1. dubna 1946, kdy byla v Tisé otevřena měšťanská škola, do které z Petrovic přešli všichni starší žáci. Celkem odešlo 13 žáků (8 chlapců a 5 dívek) a školní rok v petrovické škole ukončilo 27 dětí, z toho 14 chlapců a 13 dívek. Začátek školního roku 1946 byl poznamenán přítomností vojáků československé armády v budově školy. S povolením Okresního školního výboru v Ústí nad Labem zde byla umístěna poddůstojnická škola, a tak pro potřebu 140 vojáků byly vyklizeny třídy a kreslárna ve 2. poschodí, jedna třída v 1. poschodí a byt školníka v přízemí. Vojáci zde zůstali po celý měsíc září. Škola zahájila vyučování již se 42 žáky, a protože nárůst dětí ve škole postupně pokračoval, požádala řídící učitelka Okresní školní výbor v Ústí nad Labem o zřízení další třídy, a tím i o druhého učitele. Nový učitel Miloslav Litterbach nastoupil 16. listopadu 1946 a škola byla organizovaná jako dvoutrždní s 1.–4. postupným ročníkem. Začátkem školního roku 1949 obdržela škola poprvé nové učebnice, i když ne pro všechny žáky. V průběhu let se výrazně měnil učitelský sbor a počet pedagogů na škole se odvíjel od momentální organizace školy. Slavnostní zahájení měl školní rok 1960/61, kdy byla prvně v Petrovicích zřízena základní devítiletá škola. Byla organizována jako čtyřtrždní na nižším stupni a na vyšším stupni pak 6. a 7. postupný ročník. Pro nízký počet dětí postupujících do 8. a 9. ročníku nebyly tyto třídy otevřeny a děti navštěvovaly školu v Tisé. Prozatímní devítiletá škola skončila v roce 1963 a po prázdninách se vrátila zpět na trojtrždní s 1.–5. postupným ročníkem. V této době byly ve zdejší školní

budově dvě samostatné školy: Základní škola Petrovice s pěti postupnými ročníky a Základní devítiletá škola Tisá se dvěma elokovanými třídami, a to se 7. a 9. ročníkem. Od 1. září 1969 došlo k další změně v organizaci, kdy petrovická škola byla převedena na úplnou základní devítiletou školu se třemi třídami prvního stupně a s třemi třídami stupně druhého, přičemž žáci 9. ročníku pro malý počet navštěvovali ZDS v Tisé. V polovině 70. let byla zrušena škola v Krásném Lese a 26 žáků bylo přeřazeno na zdejší školu. Po bouřlivém a marném jednání, kdy zdejší občané projevíli velkou snahu o zachování školy, byl začátkem školního roku 1977 zrušen druhý stupeň (6.–9. třída) a škola opět zahajovala pouze jako čtyřtřídní s 1.–5. postupným ročníkem. Po osmi letech se historie opakovala, žáci druhého stupně začali dojíždět do školy v Tisé. Další organizační změnou prošla škola na konci školního roku 1979/80, kdy končil 5. postupný ročník a na základním stupni zůstal 1.–4. postupný ročník. Poslední úprava školního režimu proběhla v roce 1996, kdy škola přešla zpět na čtyřtřídní s 1.–5. postupným ročníkem. Od 1. ledna 1999 došlo ke sloučení základní a mateřské školy a od 1. září 1999 byla škola zařazena do sítě škol jako Základní škola Petrovice jejímž zřizovatelem je Obecní úřad Petrovice. Ke 31. prosinci 2002 zastupitelstvo obce zrušilo základní školu jako organizační složku a s platností od 1. ledna 2003 byla zřízena příspěvková organizace – Základní škola Petrovice. V roce 2006 se změnil název školy na Základní škola a Mateřská škola Petrovice okres Ústí nad Labem, příspěvková organizace. Pro zdejší školu je charakteristické i národnostní složení žactva. Postupně se zde učily děti z Rumunska, Běloruska a v současné době je nejvíce dětí vietnamské národnosti. V rámci Mezinárodního roku jazyků v roce 2000/2001 navázala škola spoluprací se školou v Bratislavě a nadále spolupracuje se školou v Berggiesshübelu. Na základě této mezinárodní spolupráce vycestovalo několik žáků do zahraničí, kde se v partnerských školách zúčastnili společného vyučová-

ní. V Bratislavě bylo 16 dětí z 5. ročníku a ve Spolkové republice Německo 11 dětí 4. ročníku a 12 dětí 5. ročníku. Zároveň se podařilo navázat spolupráci se školou v Anglii v Ecchinswellu, v Rakousku ve Flackau a v Norsku. Spolu s anglickou, německou a norskou školou byla petrovická škola v roce 2005 přijata do mezinárodního projektu SOKRATES COMENIUS 1. – partnerství škol.

Jako moderní vyučovací pomůcka byla na jaře roku 2004 dána do provozu internetová síť. Internet využívají žáci a učitelé jak při výuce, tak i při mimoškolních aktivitách.

Pedagogické vedení školy plně využilo možnost výjezdů dětí z nepřítis zdravého prostředí severních Čech do tak zvaných „škol v přírodě“. Poprvé děti vyjely v červnu 1974 na tři týdny do Josefova Dolu v Jizerských horách. V listopadu 1974 byli žáci 6.–9. třídy v Adršpachu a v květnu 1975 byli žáci 2., 3. a 4. třídy v Horním Maršově v Krkonoších a 5. třída v Kořenově. V březnu 1980 trávily děti tři týdny v Oblajovicích, okres Tábor, v květnu 1981 vyjela škola do Herlíkovic u Vrchlabí. Na podzim téhož roku odjela škola do areálu pionýrského tábora Větrov – Krásné u Aše. Ve škole v přírodě v Deštné v Orlických horách byli žáci v dubnu 1983 a v listopadu 1983 se uskutečnila škola v přírodě v Rožmberku nad Vltavou. Začátkem školního roku 1984/1985 odjela celá škola do Pustých Žibřidovic v Jeseníkách. V listopadu roku 1985 strávili žáci školy tři týdny ve škole v přírodě v Českém Šternberku. Dne 9. listopadu 1986 odjela 1., 2. a 3. třída do školy v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm. V květnu 1987 odjela část školy na Šumavu do Lhoty pod Rohanovem a v září pak celá škola znovu na Šumavu, na Čenkovu Pilu. Na podzim roku 1988 vyjela škola nejprve na Čenkovu Pilu na Šumavě a na jaře 1989 do Lhoty pod Rohanovem. Opět do Lhoty pod Rohanovem odjela škola v říjnu 1989 a v březnu 1990 byli žáci v Opatovské dolině u Trenčína. Školy v přírodě pokračovaly, i když cena za pobyt stoupla o více než 100 %. Na podzim 1990

to byla Rokytnice nad Jizerou a na jaře 1991 Staré Splavy. Ve školním roce 1991/1992 vyjely děti do školy v přírodě dvakrát. Na podzim do Beskyd na Mečůvku a na jaře opět do Starých Splavů. Škola v přírodě ve Starých Splavech se uskutečnila ve školním roce 1992/1993 a opět na podzim roku 1993. Jaro roku 1994 trávily děti v Rychnově nad Kněžnou. V roce 1995/1996 byly děti na dvou školách v přírodě. První byla zaměřena na plavecký výcvik ve Starých Splavech, druhá na přírodo-vlastivědnou oblast v Jedovnici v Moravském krasu. V dubnu 1997 se škola v přírodě uskutečnila v Rychnově nad Kněžnou a v červnu v Horní Bečvě. Na Pastvinské přehradě v Orlických horách byla škola na jaře roku 1998 a v penzionu Chytrov u Dačic v roce 1999. V roce 2000 byla škola v přírodě zajištěna v zámku v Chudenicích v okrese Klatovy. V tomto roce oficiálně skončily vícedenní pobyty nazývané škola v přírodě a výjezdy žáků byly dále organizovány jako ozdravné pobyty. Prvním ozdravným pobytem byl ve školním roce 2000/2001 zahraniční zájezd do Itálie, kam vycestovala celá škola. V červnu 2005 byla část dětí školy i školky na ozdravném pobytu v Chorvatsku.

Škola v přírodě Rožnov pod Radhoštěm

Škola, to není jen vyučování. Pod tímto pojmem se rozumí i její budova se všemi vnitřními i vnějšími prostory. Po válce bylo nezbytně nutné zajistit v poměrně velké školní budově řádný úklid a údržbu, s čímž byly od samého počátku problémy. Celé vnitřní prostory potřebovaly vymalovat, bylo nutné umýt třídy, chodby a nerozbitá okna a zajistit, aby ta rozbitá byla co nejdříve zasklena. Všechny práce zajišťovali sami obyvatelé Petrovic za pomoci brigádníků z prvních průmyslových závodů a zemědělství. Z oprav byly prováděny od roku 1946 pouze ty nezbytně nutné, na celkovou řádnou rekonstrukci neměla obec dostatek peněz. Na hrozivou situaci upozornil i školní inspektor ve své zprávě z února 1947, kdy shledal na školní budově tak velké závady, které ho vedly k úvahám o zákazu vyučování. Udržovací klempířské, pokrývačské, lakýrnické a truhlářské práce se prováděly až do roku 1949. V důsledku nedostatečné údržby a oprav došlo v roce 1950 k havárii, když se pod tíhou sněhu propadl v jedné třídě ve 2. poschodí strop. Jeho oprava byla provedena až o pět let později, ve školním roce 1955/56. Vodovodní přípojka ke škole byla vybudována ve školním roce 1958/59 a každá učebna konečně měla své umyvadlo s tekoucí vodou. V zimním období se projevilo stárí ústředního topení, když nebylo možné vyhřát učebny na přijatelnou teplotu. Přestavba ústředního topení byla zahájena počátkem roku 1961 a v listopadu téhož roku bylo topení dáno do užívání. Jeho neodborná instalace a především stárí se projevilo v zimě roku 1972/73, kdy v některých třídách nebylo opět možné docílit provozní teploty. Proto bylo rozhodnuto nahradit nevyhovující ústřední topení topením elektrickým. S celkovou rekonstrukcí elektrických rozvodů byla v celé budově nainstalována zářivková tělesa. Postupem času se zrekonstruovala tělocvična, byl upraven vestibul školy a opraveny i schody před školou, které byly v dezlátním stavu. Postupné úpravy školní budovy byly ukončeny v roce 1977. Později následovaly opravy vodovodu a kanalizace.

V dubnu 1958 byla při zdejší škole zřízena školní družina mládeže s jedním oddělením. Od roku 1970 má družina oddělení dvě.

Stravování dětí ve škole bylo zajišťováno již od roku 1948. V prostorách školní budovy byl tehdy zřízen prozatímní zemědělský útulek a při něm bylo zavedeno jak dopolední, tak i celodenní stravování školních dětí. Moderně vybavená školní stravovna byla dána do provozu o dva roky později a náklady na její zřízení ve výši 250 tis. Kčs uhradil tehdejší Jednotný národní výbor (JNV) Ústí nad Labem. Koncem 60. let byly kuchyně a jídelna přestěhovány z prvního poschodí do přízemí.

Provizorní zemědělský útulek svým původním zaměřením již nestačil nárokům kladeným na výchovu předškolních dětí, nevyhovoval ani svou velikostí a vybavením stoupajícímu zájmu rodičů. Proto byl v přízemí školní budovy přebudován a upraven bývalý ředitelský byt pro potřebu mateřské školky se dvěma odděleními, která byla otevřena 1. září 1956. V roce 1969 bylo při mateřské škole zřízeno i oddělení pro nejmenší děti – jesle. Provoz jeslí byl ukončen školním rokem 1988/89. V roce 1999 byla samostatná mateřská školka převedena pod právní subjektivitu základní školy.

Od prvních poválečných let byl do mimoškolních aktivit zapojen značný počet dětí. Žáci se podíleli na kulturních programech při veřejných slavnostech a různých vzpomínkových akcích. Po roce 1948 žákovská vystoupení směřovala k výročí spjatým s komunistickou stranou a akce k jednotlivým výročí byly koordinovány se složkami Národní fronty a s MO KSČ. K mimoškolním aktivitám patří i kroužky, kterých bylo ve škole z různých zájmových okruhů v průběhu let několik. Že i tato oblast školního života podléhala v průběhu let politickým vlivům, dokládá vznik vůbec prvního kroužku na škole, kterým byl kroužek mičurinský. Postupně vznikaly kroužky pěvecký, tělovýchovný, kroužek mladých zdravotníků – dorostu Červeného kříže, mladých požární-

Kroužek paličkování

Mladí ochránci přírody

ků, ochránců přírody, modelářský a technický. Dále to byly kroužky střelecký, přírodovědný a kroužek paličkování. V první polovině 90. let se náplň zájmových kroužků změnila a činnost zahájil kroužek německého jazyka (pro všechny čtyři postupné ročníky), dopravní kroužek,

„Hraní s počítačem“, dále kroužek dramatické výchovy a recitační kroužek. Stávající nabídka kroužků byla dále rozšířena o kroužek turistický, taneční, „Zdravé pískání“ a keramický. V roce 2001/2002 byl založen klub KAMARÁD, který sdružuje děti, které mají zájem kontaktovat se s dětmi z ciziny. V zájmových kroužcích bylo a v současné době je organizováno až 98 % žáků.

Žáci školy se rovněž aktivně zúčastňovali i různých soutěží jednak v rámci školy, ale i soutěží oblastních a celorepublikových. Když byla v roce 1949 vyhlášena „Soutěž tvořivosti mládeže“, žáci školy se přihlásili do její pracovní části a v okresním kole získali 1. místo. V letech 1973 a 1974 získalo dvakrát první místo, a tedy i putovní pohár, v okresním přeboru zdravotních hlídek družstvo zdravotníků Československého červeného kříže. O rok později se družstvo umístilo na 2. místě a putovní pohár neobhájilo. Ve školním roce 1975/76 zvítězila petrovická škola v celookresní soutěži branné výchovy. Děti z tanečního kroužku se umístily v okresním kole na druhém místě v soutěži tanců, která probíhala v roce 1982. V soutěži plastikových modelů letadel, která byla v roce 1985 v Domě pionýrů v Ústí nad Labem, obsadili žáci školy 1., 2. a 3. místo a v roce 1986 získali 1. místo v soutěži technického minima „Zlatý klíč“. Recitační kroužek postoupil v roce 1996 se svým recitačním pásmem do oblastního kola do České Lípy a kroužek paličkování zaslal do výtvarné soutěže v Itálii obrázky z paličkování krajky. V roce 1998 se žáci zúčastnili několika soutěží – v rámci České republiky získali jednu z hlavních cen od Ekologického sdružení TEREZA – Praha v programu „Přes tři schody do života“ s tématy „Máme rádi zvířata“ a „Barevná okna“. V rámci okresní soutěže získali 1. místo v soutěži „Mládí Ústecka“ – soutěž s protidrogovou tematikou, což byla kolektivní práce dětí 1., 4. a 5. ročníku. Školní rok 1998/1999 byl pro školu opět úspěšný. Žáci získali 2. místo v soutěži „Zelená škola“, 3. místo v soutěži „Mládí Ústecka“ – v programu „Cestičky ke

šťěstí“ – a 3. místo v „MacDonalds Cupu“. Spolu s dětmi z Grundschule Berggiesshübel se zúčastnili v roce 2000 žáci 3.–5. ročníku dopravní soutěže v německém Sebnitz, kde obsadili 1. místo. V soutěži „Mládí Ústecka“ obsadili s prací „Vitamínový strom“ 2. místo. Za práci s dětmi v oblasti ochrany a tvorby životního prostředí obdržela škola ocenění Ministerstva životního prostředí. ČR

Nácvik na spartakiádu 1985

Rovněž sportovní aktivity pořádané školou a složkami v obci byly mezi žáky ve velké oblibě. Děti se zúčastňovaly školních branných akcí a místních kol, jako byl Sokolovský a Dukelský závod branné zdatnosti, a v zimě školních závodů v lyžování. Ve školním roce 1979/1980 nacvičovalo osmnáct dívek spartakiádní skladbu mladších žákyň, se kterou poprvé vystoupily na okrskové spartakiádě v Libouchci. Při prověrkách byla děvčata ohodnocena jako nejlepší a vystoupila na okresní spartakiádě v Ústí nad Labem. Žáci 1. a 2. třídy nacvičili v roce 1985 skladbu nejmladšího žactva, se kterou se zúčastnili okrskové spartakiády v Libouchci a okresní v Ústí nad Labem. Na okresní spartakiádě cvičili před hlavní tribunou a jejich

fotografie byla i v okresním tisku. V roce 1993/1994 nacvičily děti skladbu pro nejmladší žactvo, se kterou se představily na župním sletu v Děčíně v počtu 26 dětí. Vsesokolského sletu v Praze se zúčastnilo 14 dětí.

Velkou tradici má ve škole sběr starého papíru. Soutěž, která probíhá celý rok, přinesla výborné výsledky již v roce 1984, kdy byla škola nejlepší v okrese. Stejně pořadí bylo i v roce 1985 a o rok později, kdy se škola opět umístila na 1. místě v okrese, odjel za odměnu do Bulharska žák Petr Kučera. Vyvrcholením sběrové aktivity se stal rok 1988/89, kdy se škola v rámci celé republiky umístila na 2., respektive 1. místě a získala hodnotné ceny. Ve školním roce 1990/91 škola vyhrála jako první cenu video a sedm dětí bylo odměněno rekreací u moře. Soutěž uspořádal Čsl. rozhlas studio Kamarád a křišťálový pohár, který škola získala, ve škole zůstal. V letech 1999–2000 sebraly děti 5 500 kg starého papíru, 350 kg kaštanů a tisíce víček od PET lahví v rámci soutěže organizované Technickými službami města Ústí nad Labem. Tuto soutěž vyhrály a získaly částku 3 tis. Kč.

V roce 2006 uplynulo sto let od zahájení vyučování v nové školní budově. Den otevřených dveří zorganizovala škola 23. září 2006 a do školy se přišlo podívat a zavzpomínat 217 bývalých i současných žáků, učitelů, zaměstnanců a hostů. Mezi nejstarší žáky a zákyně patřili:

Jméno – současné bydliště	Navštěvovali školu v letech
Kristina Müller, Německo	1934–1942
Edith Fischer, Německo	1937–1945
Heidrun Janotová, Petrovice	1947–1950
Marcela Doležalová-Wimmerová, Štáhlavy	1947–1952
Helena Doležalová-Holasová, Sezemice	1952–1957
Jan Papaj, Petrovice	1950–1951

Marie Korodiová, Ústí nad Labem	1950–1951
Alena Markvartová-Urbanová	1951–1956

Svá mladá učitelská léta si přijeli připomenout učitelé: Alena Švestková-Hackelová, Božena Pacinová, Jaroslava Blomannová, Jan Janáček, Miloslav Urban, Ladislav Boro-
vička, Eva Vondráková, Jitka Budišová, Mgr. Milena Rit-
schelová a Hana Marešová.

Nejstaršími návštěvníky byli paní Hackelová (kuchař-
ka) a bývalý ředitel školy Miloslav Urban (91).

Seznam dětí, které ve školním roce 1945/1946 nastou- pily do Národní školy Petrovice

1. postupný ročník	Den nástupu do školy
Jaroslav Šmíd	5. 9. 1945
Marie Husáková	10. 9. 1945
Hannelore Wolfová	12. 9. 1945
Gerhard Hiebsch	12. 9. 1945 (20. 10. 1945 v odsunu do Německa)
Anna Zídková	18. 9. 1945
Karel Černý	21. 9. 1945
Bohuslav Frantl	21. 9. 1945
Jaroslav Kalabiška	26. 11. 1945
Vlasta Kalabišková	26. 11. 1945
Václav Doležal	7. 1. 1946
Markéta Glodová	19. 2. 1946
Ladislav Kalabiška	2. 4. 1946

2. postupný ročník	
Horst Franzl	5. 9. 1945
Irena Marvalová	10. 9. 1945
Olga Haklová	19. 9. 1945
Jiří Chrbolka	1. 10. 1945
Růžena Bělková	1. 10. 1945
Bohumil Brabec	20. 10. 1945

3. postupný ročník

Ladislav Helebrant	10. 9. 1945
Václav Zídek	18. 9. 1945
Antonín Hošek	20. 9. 1945
Jiří Hakl	01. 10. 1945
František Petr	10. 12. 1945
Květa Krunclová	25. 1. 1946

4. postupný ročník

Jiří Helebrant	10. 9. 1945
Marie Marvalová	10. 9. 1945
Walter Wolf	12. 9. 1945
Ludmila Chrbolková	1. 10. 1945
Marie Telešňuková	1. 10. 1945
Božena Abramová	15. 10. 1945
Marie Kutinová	29. 10. 1945
Ema Glodová	7. 1. 1946

5. postupný ročník

Irmfried Hiebsch	12. 9. 1945 (20. 10. 1945 v odsunu do Německa)
Herbert Wolf	14. 9. 1945 (17. 11. 1945 v odsunu do Německa)
Jiří Koudela	7. 1. 1946

6. postupný ročník

Bohumil Helebrant	10. 9. 1945
Roland Jirův	10. 9. 1945
Zdeněk Procházka	10. 9. 1945
Jaroslav Boháček	8. 10. 1945
Vratislav Koudela	10. 10. 1945
Josefa Koudelová	10. 10. 1945
Jana Kutinová	29. 10. 1945

7. postupný ročník

Věra Korecká	10. 9. 1945
Eliška Pavlíková	10. 9. 1945

Věnceslava Procházková	10. 9. 1945
Gertruda Franzlová	14. 9. 1945
Inge Kühnelová	14. 9. 1945
Lucián Šíma	7. 1. 1946
Zbyněk Faifr	19. 2. 1946

8. postupný ročník

Marta Chrbolková	1. 10. 1945
Václav Telešňuk	1. 10. 1945
Josef Glod	7. 1. 1946

9. postupný ročník

Antonín Kutina	29. 10. 1945
Anna Procházková	21. 3. 1946

v roce 1945 vystoupily:

Gertruda Franzlová	24. 11. 1945 ze 7. třídy
Inge Kühnelová	24. 11. 1945 ze 7. třídy

od 1. 4. 1946 přešli do ZŠ v Tisé

Zdeněk Procházka
Věra Korecká
Věnceslava Procházková
Václav Telešňuk
Marta Chrbolková
Jaroslav Boháček
Vratislav Koudela
Josefa Koudelová
Jana Kutinová
Antonín Kutina
Josef Glod
Bohumil Helebrant
Jiří Koudela

Seznam ředitelů školy od roku 1945 do roku 2007

Jméno a příjmení	Rok působení
Helena Masáčková	1945–1948
Antonín Šťastný	1948–říjen 1950
Karel Svoboda	1950–říjen 1951
Hana Janstová	1951–1953
Eva Štindlová	1953–1954
Ladislav Hanuš	1954–1955
Ludmila Procházková	1955–1957
Jan Broukal	1957–1963
Mgr. Ladislav Borovička	1963–1969
Miloslav Urban	1969–1975
Petr Brázda	1975–1977
Eva Vondráková	1977–1995
Mgr. Dagmar Kříčková	1995–2007

Seznam učitelů působících na škole v Petrovicích od roku 1945 do roku 2007

Jméno a příjmení	Rok působení	Celkem let
Helena Masáčková	1945–duben 1948	2,5
Miloslav Litterbach	1946–1947	1
Raimunda Čerklová (Masáčková)	1947–1948	1
Antonín Šťastný	1948–1950	2
Jiří Čížek	1948–září 1949	1
Jaroslava Sádovská	1949–září 1950	1
Mojmír Kyška	září 1950–říjen 1950	1 měsíc
Karel Svoboda	říjen 1950–1951	1
Bronislava Cihlářová (Puchernová)	1950–1951	1
Hana Janstová (Ptáčková)	1951–1953	2
Václav Špička	1951–listopad 1952	1

Kaiser	1952–1953	1
Šrajbr	1952–duben 1953	6 měsíců
Eva Štindlová	1952–říjen 1954	2
Růžena Panglerová	1953–1954	1
Ladislav Hanuš	1954–1955	1
Eliška Matějíčková	1954–1955	1
Ludmila Procházková	říjen 1954–1957	3
Marie Erbenová	1955–1961	6
Naděžda Těhníková	1955–1954	1
Jan Broukal	1957–1963	5
Nina Litvinenková (Urgáčová)	1957–1961	4
Věra Hašková	únor 1958 –1959	1
Alena Švestková (Hackelová)	1959–1960	2
Gabriela Vejmělková (Šromová)	1960–1961	1
Mgr. Ladislav Borovička	1960–1999	40
paní Maršálová	2004–2005	1 měsíc
Ludmila Nováková (Králová)	září–říjen 1960	1
Miloš Mádr (učitel ze ZDŠ Tisá, vyučoval dílny)	1960–1961	2
L. Chalupný (učitel ze ZDŠ Tisá, vyučoval dílny)	1960–61	1
Hana Hackelová (Pelikánová)	1960–61	1
Anna Hýžďalová	1961–2000	39
Oldřich Hýžďal	1961–1963	2
Štoková	1961–1962	1
Konrád Ševčík	1962–pololetí 1963	5 měsíců
Bohumila Koutová	1963	5 měsíců
Ladislava Macounová	1962–1963	1
Marie Josková	1962–1963	1

Hana Lochnerová	1963–1975	12
Charlota Kováčová	1963–1967	4
Věra Ohlídková (učitelka ze ZDS Tisá, dobírala hodiny)	1964–1965	1
Ludmila Pokorná	1965–1966	1
Marcela Zimová	1965–1968	3
Jan Janáček	1965–1977	12
Jitka Součková	1965–1967	2
Helena Stará (Šparlinková)	1967–1969	2
Eva Staňková	1967–1977	10
Stanislava Vlková	1969–leden 1971	2
Jaroslava Červenková (Blomannová)	1969–1976	8
Zdeněk Englberth	1969–1970	1
Miloslav Urban	1969–1975	6
Jarmila Němotová (Procházková)	1970–1979	9
Božena Pacinová	leden 1971–1977	6
Jana Bauerová	1972–1973	1
Starecká	1973–1976	3
Eva Vondráková	1974–1995	21
Petr Brázda	1975–1977	2
Mgr. Dagmar Pilchová (Kříčková)	1995–2007	13
Jitka Friedelová	1996–2007	11
Mgr. Milena Ritschelová	1999–2001	2
Jitka Budišová	2000–2001	1
Dana Trojanová	2000–2007	7
Hana Marešová	2000–2001	1
Eva Škultetyová	2001–2004	3
Mgr. Dagmar Pindřáková	2001–2003, 2006	3
Mgr. Šárka Ritschelová	2004–2007	3
Mgr. Martina Ryšavá	2006–2007	1

Další učitelé, kteří působili na škole:

Dominik Sládek a Ladislav Tycler – důchodci – dva měsíce ve školním roce 1969/1970

Týřlová – tři měsíce ve školním roce 1985/1986

A. Šůrová – červen 2004

Učitelé náboženství:

Jiří Mlčkovský – farář církve ČS, školní rok 1947/1948

Bohumil Bradáč – duchovní církve ČS, v letech 1948–1952

Bohuslav Kreuzer – katecheta římskokatolické církve, školní rok 1948/1949

Jan M. Tomáš – vikář českobratrské církve, školní rok 1951/1952

Anežka ? – externí učitelka náboženství římskokatolického, školní rok 1951/1952

Seznam ředitelek a učitelek v mateřské školce

Jméno a příjmení	Rok působení
Míla Doubravová, ředitelka	1948
Anna Žáková, ředitelka	
Květa Kočínová, ředitelka	
Alžběta Vávrová, ředitelka	
Božena Masná, ředitelka	do roku 1964
Josefa Lišková, ředitelka	1964–1978
Jaroslava Bartůňková	1964–1965
Jana Oktábcová	1965–1976
Marie Petrovská	1972–1978
Jana Tomášková,	1977–2003
jako ředitelka	1978–1999
paní Guzová	1980–1982
	(na dobu určitou)
Dagmar Průšová	1984–1992
Martina Eichlerová	1988
Kochová	1991–92
Kobercová	1991–92

Anna Vítková	1992
Hana Marešová	1994–95
Marcela Kovačová	2005
Květa Karbanová	2005
Martina Průšová	od roku 2006

Seznam učitelek v jeslích

Jméno a příjmení	Rok působení
Anna Šujanová	1964–1972
Vlasta Mutinská	1965
Edita Kroupová	1965
Irena Sřholcová	1966–1969
Marie Petrovská	1969–1972
Arnořta Kroupová (Koppová)	1970–1985
Marie Ďurajková	1976–1989
Frantiřka Gertnerová	1977–1984
Vladimíra Wolfová	1985–1989

Vychovatelky ve řkolní družině

Jitka Lenořová – do 30. 11. 1966
Soňa Urbanová – od 1. 12. 1966 do 31. 12. 1966
Bořena Málková – od 1. 1. 1967 do 31. 12. 1968
Ludmila Boumová (Kyndlová) – od 1. 12. 1969
Alena Kutinová (Pružincová) – od 1. 1. 1970
Hana Marešová
paní Duřoňová
Naďa Kyndlová

Počty řáků ve řkole v Petrovicích v letech 1945–2006

Řkolní rok	Počet dětí	Řkolní rok	Počet dětí
k 1. 9. 1945	11	1976/1977	110
k 1. 1. 1946	35	1975/1976	103
1946/1947	42	1977/1978	45
1947/1948	69	1978/1979	45
1948/1949	68	1979/1980	52
1949/1950	78	1980/1981	52
1950/1951	64	1981/1982	52
1951/1952	61	1982/1983	52
1952/1953	66	1983/1984	52
1953/1954	68	1984/1985	52
1954/1955	79	1985/1986	52
1955/1956	99	1986/1987	52
1956/1957	91	1987/1988	42
1957/1958	131	1988/1989	39
1958/1959	104	1989/1990	34
1959/1960	94	1990/1991	34
1960/1961	125	1991/1992	36
1961/1962	129	1992/1993	38
1962/1963	104	1993/1994	38
1963/1964	85*	1994/1995	41
1964/1965	67*	1995/1996	48
1965/1966	78*	1996/1997	58
1966/1967	62*	1997/1998	61
1967/1968	52*	1998/1999	59
1968/1969	83*	1999/2000	56
1969/1970	101	2000/2001	46
1970/1971	95	2001/2002	52
1971/1972	95	2002/2003	41
1972/1973	97	2003/2004	36
1973/1974	89	2004/2005	37
1974/1975	87	2005/2006	36
		2006/2007	38

* uvedeny pouze počty dětí 1.–5. postupného ročníku

Ostatní zaměstnanci školy 1945–2006

Uklízečka, školník

Marie Čerklová	1947
paní Honsová	1951
paní Pavlečková	?
paní Husáková	?
Alžběta Procházková	1954–1955
Alma Schönbachová	1954–1955
Miloš a Jana Paulíkovi	1962–1963
Václav a Marie Seifertovi	1965–1966
Miroslav a Olga Machkovi	1966–1967
Josef Schönbach	po dobu nemoci pana Machka
Gejza a Františka Kučerovi	
Hana Lapková	
paní Hájková	

Topič

Antonín Novák

Kuchařky

paní Boháčková	paní Hofmanová
paní Hackelová	paní Iveta Vlaháčová
paní Rybanská	paní Věnceslava Průšová
paní Gubanyiová	paní Martina Průšová
paní Wolfová	paní Emílie Spišiaková
paní Patlejšchová	paní Horová
paní Františka Gertnerová	paní Němcová

Knihovna

Petrovice mají i svoji veřejnou knihovnu. Původně sídlila místní lidová knihovna v domě č. p. 7.

Když v roce 1995 obecní úřad tento dům prodal, přestěhovala se do školní budovy. Knihovna je otevřena pro

veřejnost každé pondělí v odpoledních hodinách a její součástí je veřejný internet.

Pošta

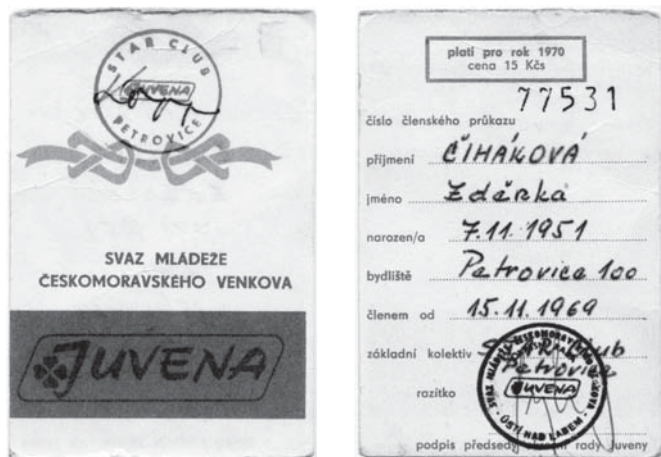
Je umístěna v domě č. p. 198 proti budově školy. Na poště jsou tři zaměstnanci – vedoucí pošty a dva doručovatelé. Dovoz a odvoz poštovních zásilek a balíků je pravidelně obstaráván poštovními auty hlavní pošty v Ústí nad Labem. Vedle poštovních služeb zde fungovala veřejná telefonní hovorna a svou pobočku tu měla Česká spořitelna. Spořitelna dostala v roce 1991 výpověď. Veřejná telefonní hovorna byla zrušena a nahrazena veřejně přístupnou telefonní budkou.

Doprava a spoje

Autobusové spojení je obstaráváno pravidelnou linkou Petrovice – Ústí nad Labem a zpět desetkrát denně. Původním dopravcem byla Československá autobusová doprava ČSAD se sídlem v Ústí nad Labem, v současné době dopravu zajišťuje dopravní společnost ze Zruče nad Sázavou. V prosinci roku 2006 byla otevřena dálnice D8, která spojuje Drážďany s Prahou, tam navazuje na dálnici D1. Trasa dálnice vede katastrálním územím Petrovic.

Politické, společenské a zájmové organizace

Až do roku 1990 stála u veškerého dění v obci komunistická strana. Prvním předsedou místní organizace (VO KSČ) byl pan Josef Šídlo a později pan Průša st. a předsedou organizace při státním statku – hospodářství Petrovice (ZO KSČ) byl Ladislav Klajný a později Václav Doležal.

Průkaz mládežnické organizace JUVENA

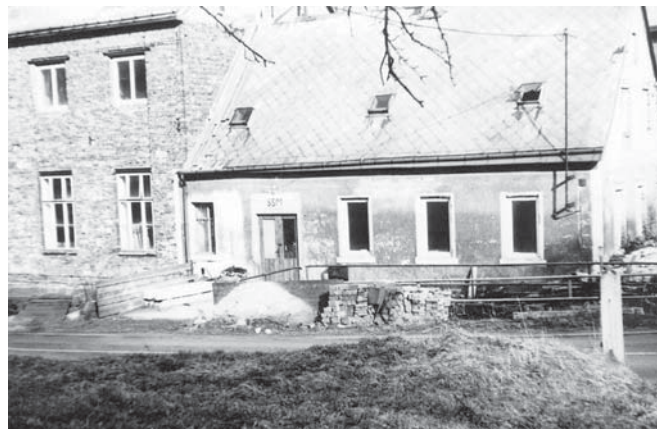
V roce 1949 byl založen Československý svaz mládeže (ČSM), v Petrovicích vznikla organizace s největší pravděpodobností v roce 1950. Předsedou byl Antonín Kutina ml., v pozdějších letech Václav Doležal a Ivan Drdák. Místní organizace ČSM ukončila svou činnost v roce 1966. Po jejím rozpadu byly prostory zaniklé restaurace a kinosálu (dnešní Hotel Club) přebudovány na mládežnický klub. Nová generace mladých lidí se pokusila oživit činnost ČSM ještě jednou. Založili beatovou kapelu pod názvem „CLEO“ (Petr Doležal, Jan Fábri, Pavel Ďurajka a Petr Seifert), se kterou v klubu pořádali odpolední hudební čaje (obdobu dnešních diskoték), a pro veřejnost uváděli filmová představení. Na svou činnost získávali finanční prostředky převážně brigádnickými pracemi. U vzniku této mládežnické organizace stáli především Ivan Drdák, Petr Zavadil, Petr Doležal, Pavel Ďurajka, Jan Fábri, Petr Seifert a další.

V roce 1968 došlo k rozpadu beatové skupiny, když někteří její členové nastoupili na vojenskou službu a zároveň se rozpadla mládežnická organizace. Mezeru v zájmové činnosti zaplnila organizace JUVENA, v jejímž čele

stáli Petr Kopp, Zdeněk Kutina, Ivan Hackel, Miroslav Pružinec a Vlasta Laube. Po sovětské okupaci Československa v srpnu 1968 byla organizace JUVENA zakázána. V roce 1969, kdy centrálně ukončil svou činnost Československý svaz mládeže, se tato organizace přeměnila na Socialistický svaz mládeže (SSM).

První svazácká svatba v roce 1955

Klub SSM

Klubový život

Příprava na maškarní ples

V Petrovicích vznikla organizace SSM v roce 1970 s předsedkyní Alenou Pružincovou (Kutinovou). Aktivita členů SSM byla rozdělena do několika oblastí. Zájmová činnost zahrnovala pořádání vlastních maškarních bálů, tanečních zábav a různých společenských her a soutěží v klubu, pořádání tradičního „pálení čarodějnic“, společ-

Folková skupina SASANKY

né klubovní silvestry i spolupořadatelsví mikulášských nadílek pro děti a Mezinárodního dne dětí.

V roce 1975 byla založena folková kapela „SASANKY“, ve složení: Vlasta Laube, Mirek Ošanec, Mirek Pružinec s basistou Frantou Drhou ze Skorotic a zpěvačkou Jiřinou Poláčkovou z Ústí nad Labem.

Populární se stala akce o „Velkou cenu Petrovic“, což byla soutěž v jízdě na koloběžkách, a neméně úspěšné byly společné výlety na „Liškárnu“. Sportovní aktivity se zaměřovaly jednak na pořádání turnajů, jednak na účast v turnajích ve stolním tenise a volejbalu. Tradiční brigádnická činnost svazáků směřovala na pomoc státnímu statku – hospodářství Petrovice, a to při sklizni sena, slámy, sběru kamene a prořezávání stromů na mezích. Svazáci pomáhali v lesní školce v Tisé při vysazování stromků a v lese na Hladově sběrem spadných větví. Členové SSM se aktivně zapojovali do

úklidových akcí při obecních směnách a peníze na klubovou činnost si zajišťovali i sběrem železného šrotu při tak zvaných „železných sobotách“. Poslední společnou akci před rozpuštěním Socialistického svazu mládeže se 3. dubna 1988 stalo „pálení čarodějnic“. Období vzniku a zániku mládežnických seskupení je nedílnou součástí novodobé historie obce Petrovice.

V normalizačních letech nemohly zůstat stranou ani ženy. Místní organizace **Československého svazu žen (ČSŽ)** se soustřeďovala na zajišťování kulturních akcí na vesnici. Ženy spolupracovaly s národním výborem především ve Sboru pro občanské záležitosti, který měl ve své náplni vítání nových občánků a pořádání akcí pro různé jubilanty v obci. Zúčastňovaly se obecních směn při úklidu obce a stávaly jako čestná stráž při pokládání věnců při význačných dnech. Podle pamětníků byla ve svazu žen zastoupena většina petrovických žen. Z členek můžeme jmenovat paní Ivku Glodovou, Hanu Pelikánovou, dále paní Truksovou, Najmanovou, Čvančarovou, Fábriovou a Kežovskou. Činnost ČSŽ skončila po roce 1989 se změnou politické situace.

Místní pobočka **Československého červeného kříže** byla v Petrovicích založena v roce 1960. Dlouholetou předsedkyní až do svých 76 let byla paní Křivánková, po jejím odchodu zastávala tuto funkci paní Věnceslava Průšová, hospodářkou skupiny byla paní Dana Wolfová. Členky organizace zajišťovaly zdravotnický dozor při kulturních a sportovních akcích pořádaných obcí a uskutečňovaly řadu přednášek týkajících se poskytování první pomoci nebo zdravé výživy. Zúčastňovaly se i akcí pořádaných okresním výborem v Ústí nad Labem. Svou činnost pobočka ukončila 5. května 1993 pro nezájem z řad mladých petrovických obyvatel. Členkami Červeného kříže byly: Křivánková, Průšová, Šloserová, Fábriová, Wolfová, Stechmüllerová, Procházková Jana, Sedláčková Monika,

Členky Československého svazu žen

Členky Československého červeného kříže

Starečková, Dederová, Čiháková Marie, Glodová Iva, Čiháková Anna, Pelikánová, Melová, Spišiaková, Vodičková, Hailerová, Čvančarová Julie. Červený kříž se podílel na organizaci společného odběru krve v prostorách zdravotního střediska. Krev dvakrát za rok dávalo průměrně třicet až čtyřicet petrovických občanů. Všichni věnovali

krv bezplatně jako „čestní dárci“. Tyto tradiční hromadné odběry skončily po roce 1990.

Jednu z největších aktivních členských základen měla pobočka Svazu pro spolupráci s armádou (SVAZARM), ve které bylo zaregistrováno sedmdesát členů. Pořádala závody branné zdatnosti pro děti, střelecké závody o putovní

SVAZARM

Týden branné zdatnosti

pohár, měla úspěšný kroužek modelářů a zúčastňovala se všech akcí pořádaných místním národním výborem. V roce 1976 otevřela dílny, které si svépomocí vybudovala v budově č. p. 195, původně určené k demolici. Svou činnost ukončil SVAZARM v roce 1991 a objekt byl vrácen obecnímu úřadu.

V Petrovicích dále působil dohlížecí výbor spotřebního družstva JEDNOTY a z dalších společenských organizací to byl Svaz československo-sovětského přátelství (SČSP – existoval v letech 1948–1990), jehož činnost byla zaměřena na propagaci vzájemných styků, konání přednášek o životě a práci v SSSR a organizování zájezdů do tehdejšího Sovětského svazu.

Další společenskou organizací je v roce 1978 jmenován Myslivecký svaz Hraničář Petrovice. Na základě celostátního slučování ČSMS (Československý myslivecký svaz) došlo ke sloučení jednotlivých honiteb ve větší celky a sdružení Hraničář Petrovice bylo rozpuštěno. Členové se rozdělili do tří nově utvářených sdružení, jedním z nich je Myslivecký svaz Český roh.

Členové mysliveckého svazu

Pionýrská organizace

V únoru roku 1951 byl na škole založen pionýrský oddíl, do kterého se přihlásilo 35 dětí, s první oddílovou vedoucí Julií Pasiarovou. Pionýrská skupina začala pracovat až pod vedením učitelky Pangertové a 22. listopadu 1953 se v Petrovicích uskutečnil historicky první pionýrský slib. Byl pořádán na sále „Radnice“ za účasti rodičů a široké veřejnosti a slib skládalo 12 pionýrů z petrovické národní školy a 9 pionýrů z osmileté školy v Tisé. Dne 10. října 1986 byla pionýrská skupina – oddíl Mladých strážců hranic – vyznamenána rudou stuhou a čestným uznáním za výsledky dosažené v soutěži k 35. výročí přijetí zákona o ochraně státních hranic. O činnosti oddílu vyšly články v časopise Stráž vlasti a v Průboji. Na počest 40. výročí založení pionýrské organizace ve školním roce 1988/89 zasadili pionýři před školou lipku a přihlásili se do sběrové soutěže „Od pondělka do pátku“. Soutěž vyhlásily Sběrné suroviny, Čsl. televize a Čsl. rozhlas a pionýři, s mohutnou podporou všech občanů Petrovic, sebrali 3,9 tuny novin a časopisů. Podařilo se jim obsadit druhé místo a jako cenu obdrželi počítač. Ostatní příslušenství

Slavnostní shromáždění pionýrské organizace

k počítači zakoupili z prostředků, které obdrželi od MNV Petrovice. Vítězné školy – Žatec, Petrovice a Třemošná – pokračovaly ve sběrové soutěži, tentokrát vyhlášené Čsl. rozhlasem v pořadu DOMINO, ve které pionýři petrovické školy získali 1. místo. Se změnou politického režimu po roce 1989 pionýrská organizace zanikla.

Pionýrská skupina „Mladí strážci hranic“

Sázení lipky před školou u příležitosti 40. výročí pionýrské organizace

Sbor dobrovolných hasičů

Od roku 1945 chybí jakákoliv písemná zmínka o činnosti dobrovolných hasičů. Pouze dva dokumenty od náčelníka Okresní inspekce požární ochrany Ústí nad Labem dokládají jejich existenci v obci. Jedním z nich je písemná velitelská pochvala, kterou družstvu Veřejného požárního sboru Petrovice udělil v říjnu roku 1971: „za dobrou přípravu a za vzorné provedení cvičení na závěr výcvikového roku 1971“. Druhá informuje, že na základě vyhodnocení činnosti požárních jednotek v okrese Ústí nad Labem za rok 1975 vyslovil poděkování Veřejnému požárnímu sboru v Petrovicích „za práci vykonanou při lokalizaci a likvidaci požárů“. V té době byli hasiči přejmenováni na požárníky a jejich organizace na Svaz požární ochrany, jako složka Národní fronty.

V letech 1945–1953 byl velitelem pan František Navrátil a členy výboru Ladislav Havrila, Josef Kruncel, Michal Havrila a Ladislav Klajný. K dispozici měli hasičské vozidlo TATRA 805. Velitelem hasičů v letech 1953–1960 byl pan Václav Doležal a členy výboru Walter Wolf st., Jaroslav Čvančara, Josef Kalabiška, Helmut Franzl, Miloš Paulík, J. Souček, Josef Kruncel, Ladislav Kodat, Jiří Němec, Bohumil Brabec a paní Němcová. V roce 1960 se stal předsedou dobrovolných hasičů pan Walter Wolf st., který tuto funkci zastával až do roku 2006.

Protože technické i klubové zázemí ve stávající hasičské zbrojnici v domě č. p. 415 bylo zastaralé a nevyhovující, vybudovali si hasiči v rámci „akce Z“ reprezentativní požární areál. Nová požární zbrojnice byla slavnostně otevřena 3. července 1976.

V roce 1976 měla základní organizace ČSPO (Československý svaz požární ochrany) 67 členů a 11 členů mladšího požárního sboru žákovské organizace. Předsedou, později starostou, byl pan Walter Wolf st., a to až do roku 2006.

Hasiči u staré zbrojnice

Organizace prováděla pravidelná školení podle výcvikových plánů, která se zaměřovala na znalost platných norem, a dále uskutečňovala námětová cvičení. Stovky hodin byly věnovány údržbě požární techniky a provádění preventivních protipožárních prohlídek objektů v obci.

Požární sbor se aktivně podílel na likvidaci požárů, zasahoval při živelních pohromách. Jejich zásahy prokazovaly vysokou bojovou i morální připravenost. Za účast na lokalizaci a likvidaci rozsáhlého lesního požáru v prostoru obce Maxičky v roce 1976 jim udělil náčelník okresní inspekce „velitelskou pochvalu“. Poděkování se petrovickým dostalo i od Místního národního výboru v Libouchci za pomoc, kterou jim poskytli při živelní pohromě v červenci roku 1979. V březnu – měsíci požární ochrany – pořádali ve zbrojnici den otevřených dveří s přehlídkou staré a nové požární techniky. Zároveň byla na sále „Radnice“ uspořádána výstava s požární tematikou.

Základní organizace se také maximálně starala o mládež, a tak úroveň teoretických i praktických znalostí dorostu byla na vysoké úrovni. Družstvo mladých požárníků bylo zapojeno do hry „Plamen“, za kterou obdrželo v roce 1976 od Okresního výboru Svazu požární ochrany „čestný diplom“. V roce 1976 pořádal Svaz požární ochrany Ústí nad Labem první kontrolní sraz dorostu, na kterém petrovická hlídka získala 1. místo. Pro mladé požárníky byl úspěšný i rok následující. V soutěži, kterou pořádal požární sbor ve Mšeném, se v kategorii starších děvčat petrovická hlídka umístila na 3. místě. V okresním kole soutěže dorostu získala 3. místo hlídka Petrovice II a hlídka Petrovice I obsadila 1. místo. Tyto výborné výsledky se odrazily v hodnocení Okresního výboru Svazu požární ochrany, který uspořádal v Petrovicích „braný závod požárního dorostu“. Závodu se zúčastnila dvě družstva z Petrovic a po jednom družstvu ze Skorotice, Olešnice, Neštěmce a Telnice. Na 1. místo se probojovalo družstvo Petrovice I. V roce 2006 jsou ve Sboru dobrovolných hasičů – Mladí hasiči Petr Vlahač, Iveta Vlahačová ml., Renata Matoušová, Kateřina Matoušová, Veronika Janotová, František Janota ml., Kozarcová, Průšová a Ladislav Helebrant ml.

Petrovičtí hasiči byli vždy tou neaktivnější složkou v obci. Mimo činnosti týkající se pouze požární ochrany

Nová hasičská zbrojnice

Mladí požárníci

se členové základní organizace aktivně zapojovali i do jiných akcí. Jejich pomoc při sezónních zemědělských pracích vítalo vedení státního statku – hospodářství Petrovice. Několikrát za rok zajišťovali vyklizení a desinfekci drůbežárny, úklid slámy a sklizeň sena z méně přístupných ploch v obci. Přihlásili se do soutěže o nejvyšší dodávku

sena ze sklizně roku 1976 a za umístění na 3. místě v rámci okresu obdrželi od Okresního národního výboru Ústí nad Labem peněžní hotovost ve výši 1 tis. Kčs. V podobné soutěži vyhlášené v roce 1979 Radou MNV Petrovice pro všechny složky Národní fronty se hasiči umístili na 2. místě a získali hotovost v částce 600 Kčs. Sama organizace uspořádala soutěž o nejlepšího sekáče obce, která byla velmi zdařilá a občany byla vysoce hodnocena.

Stavění máje

Tradici se stalo každoroční pořádání hasičských bálů a zajišťování programu Dětského dne. Nedochovalo se stavění a kácení máje. Petrovičtí hasiči si založili vlastní hudební soubor „Hasičanka“, který účinkuje na různých kulturních a společenských akcích.

Práce hasičského sboru byla v průběhu let 1976–1991 oceněna několika vyznamenáními. Od Ústředního výboru Svazu protipožární ochrany obdržela ZO Petrovice čestný odznak „Za zásluhy o rozvoj požární ochrany“, od krajských organizací „čestné uznání“. Až do roku 1991 není k dispozici žádný písemný materiál, ze kterého by se dalo čerpat pro zmapování činnosti hasičů.

V průběhu let se název hasičů neustále měnil. Od Veřejného požárního sboru Petrovice a Základní organizace ČSPO (Československý svaz požární ochrany) až k současnému Sboru dobrovolných hasičů (SDH). Po změně politického klimatu v roce 1989 se dobrovolní hasiči mohli znovu přihlásit ke svému patronu – svatému Floriánu. Celospolečenská změna se odrazila i v náplni činnosti sboru. Především přestala být aktuální pomoc v zemědělství související se zánikem státního statku a dále provádění protipožárních prohlídek objektů.

Další záznamy v kronice po roce 1994 jsou opět velice kusé. Popisují spolupráci sboru při pořádání Dne dětí, organizaci hasičských bálů a posezení s hudbou ve svém areálu a pouze výstřižky z obecního Zpravodaje uvádějí počty výjezdů k požárům. Stručně se zmiňují o navázání spolupráce s hasičským sborem v sousedním saském Königsteinu.

U příležitosti významného životního jubilea obdržel starosta SDH pan Walter Wolf st. v roce 2006 za svoji dlouholetou práci u dobrovolných hasičů nejvyšší vyznamenání – plaketu sv. Floriána!

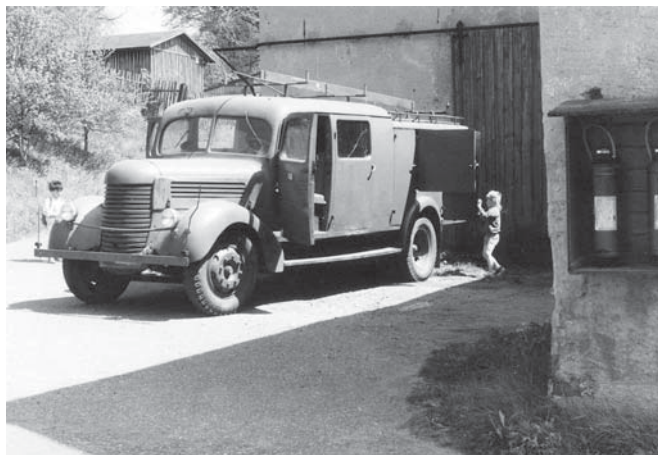
Novým starostou Sboru dobrovolných hasičů byl zvolen pan Oto Liška st. Počet členů se pohybuje v průměru okolo padesáti.

Stotřicáté výročí existence dobrovolných hasičů osla-

vili hasiči na slavnostním večeru, který se konal 29. července 2006.

Technické zázemí – hasičská vozidla:

TATRA 805, IFA, Avia 30, TATRA 148, Škoda 1203805
cisterna TATRA 148 CAS 32 a sněhová rolba/lavina
(od roku 1995)
požární vozidlo TATRA CAS 32/T815 (od roku 2001)

Hasičská ERENA

Sport

Na jaře roku 1965 začali petrovičtí fotbalisté spolu s vojáky z posádky pohraniční stráže budovat nové fotbalové hřiště. Tato spolupráce vyvrcholila v roce 1966 spojením místní tělovýchovné jednoty s fotbalovým klubem vojenské posádky a vznikem Tělovýchovné jednoty Hraničář. Jejím prvním předsedou byl pan Antonín Suchánek, kterému pomáhali pánové Karel Žák a Zdeněk Holas. K prvnímu fotbalovému zápasu nastoupili fotbalisté pod hlavičkou TJ Hraničář v sestavě: Štechmüller, Pelikán, Žák, Schloser, Tomčo, Fábri, Halahurič, Šulek,

Pelán, Dittrich, Ďurajka, Janata, Pacák a v brance Zdeněk Holas.

Družstvo mužů vykazovalo v průběhu jednotlivých sezón různou úroveň výkonnosti. Od roku 1966 se svým umístěním pohybovali především ve druhé polovině III. třídy. Občas se jim podařilo sestoupit do třídy IV. Od sezóny 1977/78 se jejich výkonnost ustálila a až do sezóny 1984/1985 se pohybovali ve III. třídě. Ve stejném roce se umístili na 2. místě a byli zařazeni do okresního přeboru. V sezóně 2000/2001 postoupili do II. třídy, ve které se udrželi až do roku 2003.

V roce 1969 byli poprvé, a to pouze pro sezónu 1969/1970, zaregistrováni do fotbalové soutěže petrovičtí žáci. Celková úroveň žákovského družstva, i mimo soutěže, kolísala – jednou se dařilo, jindy ne. V sezóně 2003/2004 se poprvé v historii petrovičského fotbalu povedl postup starších žáků do A třídy. Velkou zásluhu na tom měli pan Myšička a pan Čihák. Po úspěšné sezóně, kdy skončili na 5. místě, přešli starší žáci do dorostu. Ihned v následující sezóně 2005/2006 se jim opakovaně povedl postup do A třídy, ve které hrají i nyní.

Zimní turnaj ve Všebořicích, 1973

Vedle fotbalu probíhalo pod hlavičkou TJ Hraničář i cvičení žen a dívek v tělocvičně základní školy.

Se vznikem vesnické organizace SSM v letech 1969–70 byl ve velké oblibě i volejbal a Petrovice, jako registrovaní hráči, se zúčastňovaly všech volejbalových soutěží. Volejbalové družstvo tehdy vedl pan Pavel Suchánek.

Protože na hřišti nebyly kabiny pro převlékání, vybudovali si fotbalisté v letech 1970–1972 v „akci Z“ klubové zázemí. Až do otevření těchto nových kabin se fotbalisté převlékali na faře (dnešní restaurace „Faraon“). Rekonstrukce celého sportovního areálu, včetně kabin, byla provedena v roce 2000.

Dne 23. listopadu roku 1983 uvedla TJ Hraničář do provozu lyžařský vlek v hodnotě 621 tis. Kčs, který byl vybudován z prostředků MNV Petrovice a byl později na TJ Hraničář převeden. Z technických důvodů byl v roce 1991 vyřazen z provozu. Pro mládež organizovala tělovýchovná jednota i ozdravné tábory.

Jako vzpomínku na svého zemřelého kamaráda založil fotbalový klub v roce 1994 soutěž s názvem „Memoriál Pavla Ďurajky“.

Fotbalové mužstvo v roce 1988

Zemědělství – vývoj od roku 1945 do současnosti

Rok 1945 byl pro zemědělství v českém pohraničí rokem přelomovým. Německý majetek byl konfiskován a do doby, než jednotlivé usedlosti byly přiděleny novým českým nebo slovenským obyvatelům, se německí majitelé o dobytek ještě museli postarat sami. Stávalo se, že Němci svá hospodářství opustili, a v těchto zemědělských usedlostech zůstal dobytek, o který bylo třeba se postarat. Nově příchozí obyvatelé do doby, než hospodářství dostalo svého nového majitele, chodili dobrovolně od statku ke statku, krmili dobytek a dojili krávy. Definitivní přiděl pozemků pro jednotlivé zemědělce byl proveden v roce 1946 a hlavní výrobní zaměření rolníků představovala produkce obilovin, brambor, mléka a masa. Zemědělci museli odvádět pro účely veřejného zásobování státem předepsané dodávky, tak zvané kontingenty. Týkalo se to celé zemědělské produkce, to je masa, mléka, drůbeže, vajec, obilí a brambor a dokonce i sena a slámy. V září 1945 byli zemědělci vyzváni ke zvýšení dodávek mléka a současně stát zakázal domácí porážky telat. Protože v důsledku katastrofálního sucha v roce 1947 nebyl dostatek krmiva, zvýšila se nabídka hovězího dobytka, a tím poklesly jeho stavy. Kontingenty zatěžovaly zemědělce i v dalších letech a ti, kteří do pohraničí přišli s vidinou rychlého zbohatnutí, brzy odešli. Někteří přidělci po roce 1948 opustili republiku, jako např. rodiny Lebedovič z Nového Dvora a Petrovic, kteří republiku opustili ilegálně, a dále pan Simonovič a pan Josefovič, kteří odešli do Izraele. Půda, která těmto rodinám a jednotlivcům byla v pohraničí přidělena, byla z přímého příkazu předsedkyně ONV Ústí nad Labem paní Vobecké z toho přídelu odebrána a převedena do majetku obce.

V letech 1945–1948 bylo v Petrovicích zaevidováno třináct soukromě hospodařících zemědělců (německých sedláků, kteří zde hospodařili do roku 1945, bylo padesát

dva). Byli to: Jan Kalabiška, Jan Tomčo, Michal Havrila, Ladislav Havrila, Josef Hakl, František Brabec, Ondřej Fábri, Antonín Kutina, Jaroslav Dostál, Řehoř Hudek, Michal Hudek, Rudolf Klabzuba (ten hospodařil na třech statcích) a Ladislav Müller.

V majetku obce zůstaly nepřidělené pozemky, živý inventář a dále pozemky, které byly z různých důvodů přidělcům odebrány. Některé pozemky převedli přidělci na obecní statek sami, což dokládá zápis o převzetí polností obecním statkem od pana Ondřeje Fábriho v roce 1949. Na jejich obhospodařování vznikl obecní statek, který zajišťoval jak rostlinnou, tak i živočišnou výrobu. Vedoucím obecního statku byl ještě v roce 1950 pan Jaroslav Kopecký.

Na úrovni centrálního řízení vznikl „Jednotný svaz českých zemědělců“ (JSČZ), který měl svou pobočku i v Petrovicích a jehož předsedou byl v roce 1947 pan Beránek. Na jaře roku 1949 byl přijat zákon o jednotných zemědělských družstvech (JZD). Přípravný výbor k založení JZD v Petrovicích se ustavil 13. listopadu 1949 a ke schválení došlo 25. listopadu 1949. Předsedou JZD byl 16. prosince 1949 zvolen František Brabec a jedním z cílů družstva bylo podílet se na vyřešení problémů s opuštěnou půdou a hospodářskými zvířaty po odsunutých Němcích. Zápis JZD do podnikového rejstříku byl proveden 17. ledna 1951 pod č. DZ 73. Družstvo bylo s provozním řádem III. typu, což původně znamenalo, kromě společně organizované rostlinné a živočišné výroby, odměňování v pracovních jednotkách a také existenci záhumníkových hospodářství. Je pravděpodobné, že to byl MNV Petrovice, který zakoupil pro potřeby zemědělců v obci traktor ŠKODA 30 se samovazačem a určil odpovědnou osobou Jaroslava Dostála. V roce 1950 zpracoval místní národní výbor pro potřeby Jednotného národního výboru v Ústí nad Labem seznam petrovických rolníků, který obsahoval údaje o hektarových výměrách jejich pozemků a data, ke kterým byly tyto pozemky vloženy do společ-

ného vlastnictví. Podle tohoto seznamu někteří zemědělci vstupovali do družstva dobrovolně, jiným rolníkům byly pozemky již v dřívější době odebrány a poté vloženy do družstva.

V padesátých letech bylo založeno „Horské pastevecké družstvo“ se sídlem na Nakléřově, které sice hospodařilo na loukách a pastvinách patřících k územnímu obvodu Petrovice, ale pod správu družstva nespádalo. Předsedou HPD byl pan Pekárek.

Hospodářské výsledky družstva po dobu jeho trvání nebyly dobré. Přetrvávala nízká užitkovost hospodářských zvířat i nízké výnosy v rostlinné výrobě a družstvo trpělo i nedostatkem pracovních sil. Vedle objektivních příčin, které nebylo možné změnit lidskými silami, se především projevila malá odbornost a organizační schopnosti představenstva družstva. Jeho členové neměli praktické dovednosti a ani zkušenosti s řízením podniku. V důsledku špatného hospodaření bylo družstvo v roce 1953 převedeno do státního statku. Konečná likvidace byla provedena dne 7. května 1954 na základě rozhodnutí rady ONV Ústí nad Labem ke dni 26. února 1956 a výmaz z podnikového rejstříku byl proveden 4. března 1963. Cílem vzniku státních statků bylo vytvoření velkých zemědělských podniků s efektivnějším využitím hospodářských budov, pracovních sil, mechanizačních a finančních prostředků. Současně měly být vytvořeny předpoklady pro růst intenzity a produktivity práce a umožnění zavádění výrobních specializací. Z družstevního majetku vznikl na území Petrovic Československý státní statek Petrovice, který se později stal různými reorganizacemi součástí Státního statku Ústí nad Labem – hospodářství Petrovice. Prvním ředitelem Čs. st. statku byl pan Fibigar, dalšími řediteli byli Ladislav Fryček, Karel Sailer, Ing. Milec a posledním Ing. Zdeněk Pengl. Prvním vedoucím samostatného hospodářství Petrovice byl Ing. Matějček.

Protože se postupem času zvyšovaly nároky na úroveň vzdělání vedoucích pracovníků, absolvovali někteří

odborné vzdělávání (hlavní mechanizátor) a současně nastupovali mladí lidé, kterým již příslušné odborné vzdělání nechybělo. Jednalo o absolventy vysokých a středních zemědělských škol a absolventy zemědělských učilišť.

Zlepšující se ekonomické podmínky života zaměstnanců statku se odrazily v jejich náročnosti na sociální zázemí. Pro mladé členy bylo zapotřebí zajistit péči o jejich malé děti. Prvotně vybudovaný zemědělský útulek se v roce 1956 přeměnil v mateřskou školku s kvalifikovaným personálem, která byla v roce 1969 rozšířena o oddělení pro nejmenší děti (jesle). Z domu č. p. 209 byla zřízena kuchyně, kde se pro zaměstnance statku vařilo a kde byla vybudována i jídelna. Jak se rozšiřovala základna statku, vyvstala potřeba nových, moderních bytů pro mladé rodiny. Na počátku sedmdesátých let postavil statek dva bytové domy s devatenácti byty a v pozdějších letech bylo postaveno sedm rodinných domků. Rozvíjela se i investiční výstavba (seník, garáže) a došlo k úpravám opravárenských dílen zemědělských strojů.

Po provedení celkové reorganizace řízení a výroby vznikla v Petrovicích tři střediska – jako samostatné hospodářské jednotky s odpovědným vedoucím a odbornými technickými pracovníky.

1. středisko rostlinné výroby řídil Ing. Vlach. V oblasti Petrovic se pěstovalo žito, oves, pšenice, ječmen, řepka olejka, směsky na siláž a dále pod rostlinnou výrobu spadalo hospodaření na loukách a pastvinách. Ve svých počátcích statek zkoušel pěstování brambor, lnu a na Hladově i kukuřice. Pěstování posledně jmenovaných plodin bylo ukončeno v šedesátých letech minulého století.
2. středisko živočišné výroby řídil hlavní zootechnik Ing. Francírek a výroba byla rozdělena do tří, později čtyř farem.
 - Spodní farma 174 – byla zaměřena na chov jalovic a dojníc.

- Farma 105 – vybudována uprostřed obce – byla zaměřena na chov dojníc, jalovic a později zde byl vystavěn centrální teletník. Pod vedení této farmy spadala i farma v Tisé, která byla zaměřena na chov dojníc a jalovic.

- U Jirkalů v horních Petrovicích byly chovány pouze dojnice.

- Od roku 1980, s ukončením činnosti MNV Krásný Les a přechodem veškeré administrativy na MNV Petrovice, získal statek do svého majetku farmu Krásný Les, kde byla odchovna býků, jalovic a dojníc.

Koně na státním statku

Petrovický statek měl původně i šest párů koní, o které se starali kočí Ladislav Havrila, Ladislav Miller a Michal Havrila. Koňské potahy byly zrušeny v šedesátých letech, kdy je plně nahradila strojní mechanizace.

Jako vysoce efektivní se stal chov výkrmových brojlerů, kdy byla na výkrmnu přebudována bývalá Schönbachova továrna na knoflíky. Zrušena byla v devadesátých letech s transformací statku.

3. hospodářství Petrovice – začalo pracovat od roku 1965 s vedoucím Ing. Vlachem a hlavním mechanizátorem Walterem Wolfem st. Do vzniku mechanizačního střediska zajišťovala technickou stránku statkových potřeb Strojní a traktorová stanice Chabařovice – pobočka Petrovice.

Kromě sociálně ekonomického zajištění svých pracovníků inicioval statek nejrůznější kulturní akce, k nimž se v duchu doby řadily i každoroční oslavy Mezinárodního dne žen (MDŽ) a výroční dožínkové zábavy. Pro členy a jejich rodinné příslušníky byla zajišťována letní rekreace, tuzemské i zahraniční zájezdy a pro děti pobyty v letních táborech.

Zahájení ekonomických reforem a přechod na tržní hospodářství v roce 1990 znamenal pro Státní statek Ústí nad Labem i jeho hospodářství Petrovice začátek složitého procesu privatizace a transformace. V roce 1991 došlo k rozdělení Státního statku Ústí nad Labem na původní hospodářské jednotky, a na území obce opět vznikl Státní statek Petrovice. 1. ledna 1993 se statek přeměnil na 1. petrovickou akciovou společnost, do které přešel s privatizačním projektem veškerý movitý i nemovitý majetek včetně zaměstnanců a finančního zajištění. Mimo akciovou společnost byl vytvořen „zbytkový statek“, do kterého byly převedeny a následně z něj vydávány restituční nároky oprávněných osob. V lednu 2000 vznikla z 1. petrovické a. s. společnost BOGEN, na akciovou společnost byl v letech 2003–2004 vyhlášen konkurz a likvidace podniku byla ukončena v roce 2006.

Na místech některých bývalých zemědělských objektů vznikly zcela odlišné aktivity (prodejny, čerpací stanice, parkoviště, lékárna), v dezolátním stavu jsou bývalé mechanizační dílny, bez jakéhokoli využití zůstaly hospodářské budovy farmy Tisá, a tak z celého zemědělského oboru zůstaly aktivní pouze tři objekty. Farma 174, která byla nejprve pronajata zemědělskému družstvu vlastníků

Mechanizace na státním statku

Žně

z Hříškova, okr. Litoměřice, je v současné době evidována jako samostatný podnikatelský subjekt s pastevním odchovem jalovic společnosti ROJ MK s. r. o. Most, jejímž majitelem je pan Petrus. Farma „U Jirkalů“ si od současného vlastníka pronajala rodina Dostálových z Petrovic

a nadále zde provozuje chov dojníc a v částečném provozu je farma v Krásném Lese.

Před rokem 1990 pracovala v zemědělství převážná část obyvatel Petrovic, proto zánik tohoto odvětví hospodářství měl značný dopad na zaměstnanost v obci.

Před ukončením svých podnikatelských aktivit obhospodařovala 1. petrovická a. s. pozemky v celkové výměře 3,7 tis. hektarů, z toho orné půdy bylo 2 tis. hektarů. Výměra zahrnovala katastrální území Petrovic, Tisá, Sněžníku, Nakléřova, Krásného Lesa a Větrova.

Průmysl

V roce 1945 zůstaly v provozu tři továrny na výrobu knoflíků, které byly přiděleny národním správcům. Byly to „Rauchfuss“, „Wolf & Sohn“ a „Dittmayer“. V roce 1948 byly začleněny do velkého seskupení pod názvem KOH-I-NOOR s ředitelstvím v Děčíně. O rok později byla zavřena továrna na výrobu knoflíků pro uniformy „Rauchfuss“ a v roce 1951 byl uzavřen největší závod v obci „Dittmayer“, ve kterém se vyráběla zdrhovadla. Příčinou

jejich uzavření byl naprostý nedostatek pracovních sil. Zaměstnanci obou továren přešli do bývalé továrny „Wolf & Sohn“ s novým názvem KOH-I-NOOR a počet zaměstnanců se zde zvýšil na 110. Po reorganizaci v roce 1962 se zdejší samostatná továrna stává provozovnou mateřského podniku KOH-I-NOOR Tisá. Jako mnoho průmyslových podniků v České republice i zdejší závod

U pásové výroby

Zaměstnanci KOH-I-NOOR, 1952

Ženy v továrně KOH-I-NOOR

prošel v devadesátých letech minulého století privatizací, která nebyla úspěšná. V roce 1994 byla s konečnou platností továrna uzavřena a společnost pana Dedery ml., která v továrně sídlila, převedla své aktivity do obce Tisá.

Tak skončila slavná tradice průmyslové výroby v Petrovicích založená roku 1757!

Obchod, živnosti

V obci mělo dvě prodejny se smíšeným zbožím spotřební družstvo JEDNOTA. Byla to prodejna v č. p. 2 (bývalá lékárna na náměstí) a prodejna v dolních Petrovicích v č. p. 518. Smíšené zboží ze staré prodejny na náměstí se v červnu 1975 přestěhovalo do nové samoobsluhy vybudované v „akci Z“. Po roce 1990 přešly obě prodejny v rámci privatizace do soukromých rukou. Zatímco obchod paní Markové (č. p. 518) nadále nabízí petrovickým občanům své služby, horní samoobsluha změnila několikrát svého majitele. Nyní slouží jako kamenná tržnice vietnamským trhovcům.

Prodejna JEDNOTY, č. p. 2

Na místě zemědělské farmy 105 Státního statku Petrovice je vybudováno nákupní středisko s odstavným parkovištěm a tržnicí, která slouží vietnamským trhovcům.

V domě č. p. 69 byla prodejna „masna“. V rámci vypořádání restitučních nároků byla předána oprávněnému majiteli a následně odprodána občanům vietnamské

Samoobsluha vybudovaná v „akci Z“

národnosti. V současné době zde noví majitelé prodávají trhovecké zboží.

Skutečnost, že se Petrovice nacházejí na samé hranici s Německem, se po roce 1989 rovněž odrazila ve vzniku nových pohostinských zařízení. Vedle restaurace „Radnice“, která patří do majetku obce, jsou tu i další restaurace, které provozují soukromí majitelé. Na samých hranicích nabízí občerstvení pan Novák v restauraci „Motorest Novák“, o několik set metrů výše je restaurace „Retro“, jejímž provozovatelem je pan Jiří Tichý. Majitelkou restaurace „Letadlo“ je paní Zdenka Doležalová, vlastníkem restaurace „Club hotel“ je pan Miroslav Mareš a restaurace „U Jelena“ je majetkem paní Jiřiny Pinknerové. O něco výše je restaurace „Sv. Madona“ majitele pana Randy, dále restaurace „Camelie“ a z bývalé fary vybudoval pan Petr Vrána restauraci „Faraon“. Následuje restaurace „David“ a další v pořadí je „Penzion Orion“, který vlastní pan Michal Tlapák. Posledním pohostinským zařízením je „Staročeský hostinec“ provozovatele Jiřího Dundáčka.

Dalším živnostenským oborem, který po změně politických poměrů v republice zažívá v obci rozkvět, je kadeřnictví a holičství. Klientelu tvoří především němečtí občané. Do současnosti je v Petrovicích celkem sedm těchto provozoven. Dále jsou v obci dva kosmetické salony, ve kterých jsou poskytovány i služby manikúry a pedikúry, a jeden salon poskytující zdravotní masáže.

Na náměstí, vedle restaurace „Radnice“, si postavil v roce 1994 cukrárnu pan Stoupa, který v přízemí provozuje i malý obchůdek se smíšeným zbožím. Ve svém domě si paní Karin Brunnerová otevřela obchod s potřebami pro chovatele.

Po ukončení výkrmu brojlerů byla budova v dolní části obce patřící státnímu statku prodána a po rekonstrukci v ní byla v roce 2006 otevřena lékárna. V dolní části Petrovic byl postaven malý obchůdek s bylinnými čaji „Zelená lékárna“, ve kterém se nachází i směnárna.

Směnárenskou činnost provozuje v Petrovicích ještě dalších pět subjektů.

Po roce 1989 vyrostly na území obce tři benzinové čerpací stanice. Těsně u hraničního přechodu je benzinová čerpací stanice značky OMV, na místě přístřešků pro zemědělské stroje bývalého státního statku je čerpací benzinová stanice společnosti SHELL a společnost Klement vybudovala benzinovou stanici na svém pozemku.

Řemeslo kováře provozuje v obci několik let pan Bohuslav Mach a krejčovský salon otevřela paní Vladimíra Petersová.

V Petrovicích má svou pobočku společnost „Casino Arber“ Praha a po roce 1989 jsou na území obce provozovány i tři noční penziony. Daní, kterou platí příhraniční obec za změnu politického klimatu, jsou vietnamské tržnice na území obce.

Zdravotnictví

V současné době má v Petrovicích, v budově patřící obci, ordinaci praktický lékař pro dospělé. Dětský lékař ordinoval dvakrát týdně až do poloviny devadesátých let minulého století.

Vodovod

Veřejný vodovod před druhou světovou válkou v Petrovicích neexistoval. Lidé měli převážně studny nebo soukromé vodovody a teprve v letech 1968–1969 byl vybudován vodovod obecní. Původní prameniště se nachází u rybníka na rozcestí Petrovice – Krásný Les a voda byla vedena také z vrtu u rybníka Stříbrňák (Krásný Les). Pro posílení zdroje vody pro obec byl v srpnu roku 1987 dán do provozu vodovodní řad Rájec – Petrovice. Voda je z něho čerpána do nového vodojemu nad poštou.

Státní hranice

Po odchodu finanční stráže celní správy v roce 1948 zajišťovala ochranu státní hranice jednotka pohraniční stráže Ministerstva vnitra. Úřadovnu měla v budově bývalé celnice. V roce 1956 došlo na území Maďarska k povstání proti vládě, které bylo krvavě potlačeno. Reakcí ze strany československé politické reprezentace bylo vytvoření nepropustné státní hranice Československé republiky s Německem a Rakouskem. Po celé její délce, to znamená i podél hranice s Německou demokratickou republikou (NDR) vedoucí u Petrovic, byla vybudována tak zvaná „signální stěna“. K jejímu odstranění došlo v průběhu roku 1964, a to pouze na úseku hranice s NDR. Do dnešních dnů je ještě zřetelně vidět podél hranice pásno, po kterém byla signální stěna vedena.

Pásno, po kterém byla vedena signální stěna

Hraniční přechod

Petrovický hraniční přechod byl pro veškerý cestovní i obchodní styk uzavřen v roce 1948. Přesto o dvacet let později, 21. srpna 1968, se stal jedním z míst, kterými do tehdejší Československé republiky vstoupila „spojenecká a sprátelená“ vojska Sovětského svazu a Německé demokratické republiky. Jejich vstupem byla násilně ukončena snaha o vytvoření nového, demokratického státu a Petrovice se svou polohou na hranicích opět neblaze zapsaly do našich národních dějin.

Dne 13. května roku 1977, po dvaceti devíti letech, byl v Petrovicích opět otevřen hraniční přechod. První den bylo odbaveno 753 dopravních prostředků a 2 647 osob. Vzhledem k poloze obce (leží v údolí potoka) byl provoz zaměřen pouze na odbavování pěších, motocyklů, osobních aut a autobusové dopravy. Až do roku 1990 mohli hraničním přechodem Petrovice vstupovat do republiky nebo z republiky vystupovat pouze občané socialistického bloku – Polska, SSSR, Německé demokratické republiky, Maďarska, Bulharska a Rumunska.

Otevření hraničního přechodu, 1977

Tato praxe doznala změn až politickým zvratem v bývalém Československu po roce 1989, kdy byl hraniční přechod Petrovice otevřen pro cestující z celého světa. Původní celní prostor z roku 1977 byl postupem času přebudován. Byl zastřešen a pod střechou byly postaveny nové odbavovací buňky. Pro celní správu a cizineckou policii České republiky byla postavena nová administrativní budova a pro celní a pasovou agendu Spolkové republiky Německo byla rekonstruována původní budova české celní správy. Celní a pasové odbavování cestujících probíhalo na území Československé, později České republiky a bylo prováděno společně s německými orgány.

Se vstupem České republiky do Evropské unie se otevřel pro občany České republiky prostor pro volný pohyb zboží, služeb a osob. Vnější hranice Evropské unie se posunula až na východ Slovenska a celní kontroly na hra-

nicích, které se tímto aktem již nacházely uvnitř evropského prostoru, ztratily svůj hospodářský význam. Tímto dnem byla ukončena působnost Celní správy České republiky na všech hraničních přechodech a po dvaceti sedmi letech od znovu otevřeného hraničního přechodu v obci odešli z Petrovic všichni její příslušníci. Na hraničních zůstala dočasně pouze složka Policie České republiky – cizinecká policie, jejíž kompetence budou ukončeny rokem vstupu České republiky do tak zvaného schengenského prostoru.

Dne 1. května 2004 se uskutečnilo u olympijského oltáře na saské straně slavnostní setkání občanů obou států v rámci vstupu naší republiky do Evropské unie. Tento oltář – symbol olympijské myšlenky – se stal symbolem nového společného evropského prostoru.

Poslední celníci, zleva dole: Milan Krausz, Stanislav Hujka, Roman Škola, Karel Kulhan, Jan Vilímek, Luboš Černý, Marcel Hrabal, Marek Kořán; zleva nahore: Karel Malý, Martin Mikeš, Dan Varvažovský, Vít Průša, JUDr. Vladimír Hyška, Ing. Jana Jirásková, Martin Kolář, Jaroslav Soukup, Peter Holšan, Martin Kučera, Martin Pazdera

IV. ČÁST: PETROVICE ZNÁMÉ A NEZNÁMÉ Ukázka petrovické němčiny

Další historicky doložené názvy obce

Petri silva, latinsky. Tvary „Petrzwald“ a „Peter-swed“ se uvádějí na listinách z roku 1367. Forma **Pertoldiswald**, která je uvedena jen jednou, v roce 1405, je příkladem toho, jak svévolně si tehdy počínali písaři při psaní jmen. Roku 1536 se píše, že jakýsi Blumel „**czu Peterzswalde**“ je dlužen ústeckému občanu Nickelovi ... V dobové listině ze 17. června 1555 je uvedeno, že rychtář „**w Petrowic-zych**“ ... V jednom ústeckém dokumentu z roku 1555 je uveden první počestlý tvar **Petrovice**. V hovorové řeči se někdy uvádí tvar **Pätterschwalde** nebo **Pitaschwalde**.

A Eisscholl'ndalabnis

Wie ech noch a klena Junge woa, voa ziaka fuffzich Joan in Pitaschwalde, ho ich imma ganne und ofte im Freien gespielt. Dos woa monchmol schwea im Winta, wenn de Doche kuaz un de Nächte long woan. Mia woan noch zu kleen, um mit den Näch't'n was onschtdignes onzufang. Wenn im Frűjoa, zu Ostan rum, da Schnee schmolz un olles matschig woa, woa's besondas schwierich, gute Schpielmöchlicheitn zu findn. Denn da Mutta woa's goa nich recht, wemma noss gewoan sein. Weil ma uns vakieln kunntn. Besondas voam Eisschollenfoan auf'm Mieldeich hotse uns gewoant. Vielleicht hotse a Angst gehot, doß ma atrinkn, wemma ins Wossa folln. Da Deich geheate zua Miele, die mei Vota besessn hot. Dabei woa es goa kene Miele mea. Da Großvota hotte se zua Knopf-fabrik umgewondlt. Owa da Vota hot imma noch dos Wossa vom Mieldeich iewa's Wossarod foll'n loss'n un damit seine Maschinn ongetriem. Da Vota hot domols schun was von Enagieeinspan vstandn.

Imma wemma gesahn hon, wie andere sich auf'm Deich vagniechen, kunnte ma nich widastehn un hot sich dazugesellt. Schlittschuhfoan kunnt'n ma schun longe nich mear, denn dos Eis woa zu sea aufgetaut un schwoch gewoan. Owa wenn's in Scholln zabroch, simma gane drauf gesprungen un hon Schiffe gespielt. Weil ma och a bißl patriotisch woan, und weils Kriech woa, homma Kriegschiffe und Seeschlochten gespielt. Do woan ma dann de „Bismarck“ ora de „Graf Spee“ ora de „Scharnhorst“. Jeda wullte a deitsches Schiff sein, kenna wullte a englisches sein. Weil ma owa Feinde brauchtn, muß't'n de Kleenen de „Yorck“ un andere englische Schiffe spielen. Weil se sunst nich mitspieln durft'n. De Kanonn woan lange Stack'n, mit den ma dos Wossa aufpeitscht hon. Un de Wossaspritzta woan de Geschosse. Dabei muß't'n ma aufposs'n, doß ma nech allzusea

noss gewoan sein. Denn de Mutta sullte nech afoan, doß ma auf'm Deiche woan. Wie ich amol im Kompfeseifa dabei woa, a englisches Schiff zu vasenkn, ho ich so richtich ausgehullt, um an gross'n Spritzta zu moch'n. Dabei hot sich's linke Been vun da Scholle gehob'n. Un wie ich zurüclotsche, hot sich die Scholle fuatgeschom, un ich trate dane'm un folle kopfuba ins Wossa. Bis zum Holse woa ich noss, un kolt woas ouch.

Etze woa gura Rot deia. Was kunnte ma tun, de Mutta nich merk'n zu loss'n, doß ma auf'n Deiche woan un sogoa ins Wossa gefolln sein? Denn wie fost jedn Dog hot'se a heite frie gesot, doß ich nich auf'n Mieldeich geh'n sull. Vel Zeit zum nochdenken ho ich a nech gehot, denn es woa kolt in dan noss'n Klamott'n. So ho ich dann dan Schicksol ins Ache gesahn un bin ins Haus maschirt. Ene kleene Hoffnung blieb: Vielleicht esse nech daheme un ma konn's Unglick vatuschn. Owa wie ich ins Haus kom, woa de Mutta zum Empfang bereit. Wie ich se gesahn ho, ho ich de Hände in de Gapsen gesteckt un ongefong'n zu barmen. Mitleid kunnte ich damit owa nich darechn, denn se hot gleich zu Schimpf'n ongefong un mia zwoa Watschn vaposst. Dann hot se mia owa gehulf'n, de noss'n Klamotten vom Körper zu kriechn. Blos wie se mein'n nockten Hintan gesohn hot, kunnt'se nech widastehn un hot ma noch eene hinten drauf gan. Am schlimmst'n woa, doß se dann nech mea mit mir gered't hot. Bis zum Obndassn hot se nischt gesot. Owa zum Nochtmol hotse a Deibl gebrötn. Un ums Harzl vom Deibl, dos ich imma ganne gegessn ho, braucht ich goa nich erst zu fron; dos hot se ma gleich auf'n Tella geton. Do wusst' ich, doß olles wera gut woa.

a čaj. Ke Štědrému večeru neodlučně patřila i návštěva kostela s půlnoční mší.

Na Nový rok chodili po celé vesnici koledníci – chlapci i děvčata. Děti musely navštívit každou rodinu, zpívaly koledy a jako výslužku dostávaly peníze. Pro dům znamenalo štěstí, když jako první překročil práh chlapec.

Masopust – Karnewal (v petrovickém žargonu Fastnacht) – byl velmi oblíbenou zábavou, které se účastnily všechny místní organizace a spolky. Průvod masek procházel celou vesnicí a byl zakončen tradiční večerní zábavou.

Velikonoce – začínaly pro místní obyvatele na **Zelený čtvrtek** a byl to den zaměřený především na děti. Ty hledaly dárky, které jim na zahrádce zanechal velikonoční zajíček. Na Zelený čtvrtek pekly hospodyně tradiční

„vaječný koláč“, období naší velikonoční nádivky. Do mléka se nakrájely housky, přidala vajíčka a sůl a peklo se v pekáčcích. Koláč se podával k obědu s hlávkovým salátem. Stejně jako v českém prostředí i tady chodili po vesnici hoši s řehlačkami a nahrazovali tak zvony, které podle pověsti uletěly do Říma. Na **Bílou sobotu** byla v kostele večerní bohoslužba, věřící oslavovali Kristovo vzkříšení a po bohoslužbě všichni z kostela odcházeli s rozžatými svíčkami. Podle starého zvyku chodily o velikonoční neděli místní dívky pro vodu. Ve té si omyly obličeje, aby byly krásné a zůstaly zdravé. Při tomto velikonočním nošení vody nesměly promluvit ani se zasmát, protože každý zvuk mohl být osudný. Promluvit směly,

dář uvnitř svého domu umístit zelenou břízku.

Maiandacht – bylo období od 1. května do 31. května. Po celý měsíc se konaly v kostele od 18. hodiny večerní bohoslužby.

Kirchweit – pout' se v Petrovicích slavila 19. července, týden před slavnější Annenskou poutí v Tisé (26. července), na kterou obyvatelé z dolní části obce chodili pěšky přes Nové Dvory a Rájec.

Erntedankfest – dožínky – byly oslavou ukončení žní. Sedláci ozdobili své povozy a koně, a jako kolona alegorických vozů projížděli celou vesnicí. Večer se všichni sešli na taneční zábavě.

Pomníky, kapličky, kříže, sochy

V roce 1757 nechal postavit výrobce přezek Christian Hieke polní kapličku, která byla zasvěcena Nejsvětější Trojici. Během napoleonských válek byla zničena a na jejím místě byl za finanční pomoci Bernharda Hieke postaven v roce 1839 kříž s obrazem Nejsvětější Trojice, ke kterému se každoročně konalo procesí. Po roce 1945 byla kaplička zcela zdevastována, a kde stávala, není známo.

Na hřbitově, na místě zbořeného starého kostela, byl v roce 1796 postaven kamenný kříž, který věnoval petrovický občan Josef Peilbauer z č. p. 192. Tento kříž stojí do dnešních dnů.

Město Bylův, tradicí, že v tomto období musel každý hospo-

Boží muka

Kříž na památku urovnání sporu o pozemek

Morový kříž – na upomínku epidemie horečnatého onemocnění, na které zemřelo po skončení války s Napoleonem spolu se zajatci asi 200 obyvatel Petrovic, nechala obec o několik let později zhotovit kamenný kříž, který označuje místo posledního odpočinku obětí. Na něm měly být původně umístěny cedule zobrazující, jak byli mrtví vytahováni provazy z domů a na saních odváženi k hrobu. I když je poškozen, stojí do dnešních dnů.

Na místním hřbitově stál dlouhý čas velký pomník z roku 1805, který zde nechal postavit c. k. celní úředník Inguart na památku své matky Theresie Ingauart, rozené Schwarz, která se narodila 2. března 1777. Byla na něm zobrazena matka s dítětem a velká a malá rakev.

V roce 1913 byl na náměstí odhalen pomník obětem bitvy u Chlumce z roku 1813, který byl později přestavěn na **památník** 98 petrovických občanů padlých v 1. světové válce. Pomník byl z náměstí odstraněn v roce 1960, rozbit a deska se jmény padlých je neznámo kde.

Památník padlým za 1. světové války

Socha Madony s dítětem – než se ustálily hranice mezi Českým královstvím a sousedním Saskem, byly příčinou neustálých sporů a drobných válek. Podle výsledků sporu se hranice často posouvaly, mnohdy na úkor poraženého.

V roce 1788 tak zůstala „sporná louka“ patřící usedlosti č. p. 22 a kus pozemku patřící k usedlosti č. p. 15 ve sporném území. Jak kronika uvádí, oba postižení majitelé vynaložili prý k jejich záchraně hodně peněz, ale hlavní zásluhu na konečném úspěchu přičítali oba „pomoci Boží“. Jako projev díky nechal majitel sporného pozemku Joseph Bail (16. června 1836) na zahrádce před domem č. p. 15 postavit sochu Matky Boží s dítětkem na ruce.

Plastika stojící Madony umístěná na soklu s bohatě profilovanými římsami, volutami i ornamentálními prvky a s korunkou na hlavě drží v obou rukou dítě – narozeného Ježíška. Spodní roucho ženy je červené a svrchní je modré. Nahé sedící Jezulátko má na hlavě korunu. Obě koruny byly osazeny kovovými křížky. Socha byla nově polychromována v roce 1845 a barevně upravena v roce 1925, kdy došlo i k povrchovým přepisům písma. Objekt restauroval v roce 1998 akademický sochař Michael Bílek z Petrovic a socha je státem chráněnou kulturní památkou.

Socha sv. Jana Nepomuckého – na podestě u kostela je umístěna na vysokém hranolovém soklu a pochází

Madona s dítětem

z roku 1709. Kolem roku 1950 sem byla přemístěna z blízké zahrady. Figura v ornátu s biretem na hlavě drží v levé ruce palmovou ratolest, symbol mučedníků. V pravé ruce přidržuje krucifix, ke kterému sklání hlavu s pětihvězdnou svatozáří. Nad překladovou římsou soklu je kartuše zdobená rostlinnými motivy. Festony na bocích mají vinnou révu, ovoce, květiny. Objekt v roce 1998 restauroval akademický sochař Michael Bílek z Petrovic. Socha je státem chráněnou kulturní památkou.

Sloup Ecce homo – stojí při bočním kostelním vstupu. Na čtvercovém soklu je vztyčena šroubovice, na jejímž vrcholu je plastika Ecce homo z roku 1874. Sloup přes odpor radních a na vlastní náklady instaloval Anton Bauer z Teplic v roce 1875. Sokl s profilovanou patkou a římsou má v čelní straně v lici mramorovou desku s textem a jménem sochaře. Tordovaný sloup je zakončen hlavicí sevřenou nárožními volutami. Postava zmučeného Krista je vzpřímená, má vpředu zkrřížené svázané ruce a přes záda přehozený plášť svázaný na prsou. Hlavu s trnovou korunou odklání světec vpravo k nástupnímu schodišti. Objekt restauroval akademický sochař Michael Bílek

Sv. Jan Nepomucký

Kříž na místě starého kostela (na hřbitově)

z Petrovic roku 1998. Sloup je státem chráněnou kulturní památkou.

Výklenková kaple z 19. století – v dolní části obce u točny autobusu stojí u domu, jehož majitel je pan Tamchyna. Bohužel, vietnamští trhovci, kterým pan Tamchyna svůj dům pronajímá, celou kapli obložili dřevem, na kterém vystavují své zboží. Vlastní výklenek jim pak slouží jako odpadkový koš!

Náhrodek pana faráře Skliby se nachází na místním hřbitově.

Dne 1. července 2006 byl na místním hřbitově postaven kamenný kříž věnovaný všem obětem válek. Kříž byl financován odsunutými německými obyvateli Petrovic.

Dva zapomenuté pomníky stojící kousek za hranicemi s Německem

Většina občanů, kteří jedou do sousedního Saska přes hraniční přechod Petrovice, si ani nevšimne, že necelých padesát metrů za hranicemi jsou dva pomníky.

Na levé straně stojí poštovní sloup, který označoval zastávku poštovního dostavníku. Kromě pošty vozil i cestující. Sloup, který značil cestu z Drážďan do Teplic, je dost omšelý, ačkoliv na jiných místech (Pirna) jsou sloupky zachovalé. Většina jich pochází ze začátku 19. století a jsou na nich vypsány jednotlivé stanice. Přecházeli-li trasa přes hranice, bývá sloup označen Gr. (Grenze – hranice), ale obvyklejší značení je vodorovná čára. Tak se v Pirně dozvíte, že cestou do Berlína byste hranice překročili třikrát, neboť v té době bylo Německo rozděleno do mnoha samostatných států. Doba trvání cesty je uvedena v hodinách. Zajímavé je, že se hodiny často uvádějí i v osminách či šestnáctinách. Cesta z Pirny do Petrovic tak trvala pět hodin, do Teplic přes deset a 3/8 hodiny. K trase z Drážďan do Teplic později přibyla nová trasa z Petrovic přes Tisou, Libouchec a Jílové do Děčína. Poštovní sloup v Jílovém stával na levé straně silnice poblíž mostu. Cestující z Drážďan do Děčína byli nuceni přestupovat v Petrovicích a petrovický poštovník musel pro provoz této linky držet až devatenáct párů koní, libouchecký čtrnáct a jílovský až deset párů koní k přepřahání a připřahání. To bylo důležité hlavně za špatného počasí, v zimě a při náledí.

Na pravé straně je pomník druhý. V roce 1936 tudy vedl štafetový běh s olympijským ohněm do Berlína. Byl postaven na paměť předání olympijského ohně. Dne 30. července po deváté hodině štafeta vyběhla z Teplic směrem na Přestanov, Chlumeck, dále do Telnice, Nakléřova a Petrovic. Největší zájem měli občané o předání olympijského ohně v Petrovicích. Transparenty, např. „Zdravíme sportovce celého světa“, visely přes celou silnici, přímo u hranic s nápisem „Za vítězství olympijské myšlenky“. Na německé straně byly umístěny transparenty s hákovými kříži a olympijský oheň očekávaly nastoupené oddíly SA v uniformách a helmách. Poslední úsek štafety na českém území nesl člen Sokola a na hranicích byl oheň zapálen na olympijském oltáři, který stál uprostřed silnice.

Štafeta s olympijským ohněm

U památníku

Památné a staré stromy

Modřín (*Larix europaea*) – v roce 1947 odhadnutá výška 16 m, zjištěné stáří 180 let. Stával na dvoře selské usedlosti č. p. 96, jejímž majitelem byla rodina Wolfů, která v Petrovicích žila 220 let. Modřín stojí do dnešních dnů

(2007) a je vyobrazen v publikaci, která byla vydána na základě úspěšného televizního dokumentu o památných stromech.

Dub zimní (trnák) – údaje z roku 1947. Obvod kmene ve výšce 1,30 m je 151 cm, odhadnutá výška 11 m. Zasazen byl v září roku 1779 na památku návštěvy císaře Josefa II. v Petrovicích. Obvod je chráněn čtyřmi kameny spojenými železnými tyčemi. V dalším kameni je osazena bronzová plaketa s nápisem „Hier weilte Kaiser Josef II. – 1779“ („Zde stanul císař Josef II.“). Stojí na horním okraji svahového lesíka nad domem č. p. 12, držitel Kopecký, rolník, Petrovice 12, číslo parcely 1516/1. V současné době (2007) jsou ochranné kameny s železnými spojkami poznamenány povětrnostními vlivy, deska s nápisem chybí. Větvoví je poškozeno větrem, částečně uschlé.

Lípa velkolistá (*Tilia platyphylloides*) – stávala na státní silnici před celním úřadem, náležela ale k domu č. p. 455. V roce 1946 obvod kmene ve výšce 1,30 m měřil 3,40 m, odhadnutá výška 17 m. Odhadnuté stáří 150 let. V roce 1939 seřezány hlavní kmeny kvůli těsně přilehlému vrchnímu vedení dálkové telefonní sítě do Drážďan. V roce 1946 byl kmen ošetřen a otvory zaplombovány. Lípa zanikla.

Modřín v roce 1947 a v roce 2007

Lípa malolistá (*Tilia ulmifolia*) – v roce 1947 obvod kmene ve výšce 1,30 m měřil 5,65 m. Odhadnutá výška 22 m, stáří zjištěno odhadem na 400 let. Stojí na veřejném prostranství před č. p. 1 (Radnice). U kořene má obvod 6,65 m. Hlavní kmen uvnitř silně vykotlaný, dnes z větší části zaplombovaný. Dvě hlavní větve vzájemně spojeny dvěma železnými pásy. Oprava provedena na podzim roku 1946, kdy se třetí (a další menší) hlavní větev ulomila. Dominantou náměstí zůstává i v roce 2007.

Kaštan koňský – jírovec (*Aesculus hippocastanum*) – ve tvarové úpravě – údaje z roku 1946. Obvod ve výšce 1,30 m u tvaru 98, 92 a 135 cm, netvarované 193 cm. Jednalo se o řadu kaštanů s kmeny rozvedenými po zdi jednopatrové budovy u silnice. Památkový úřad v Praze ochranu nad těmito kaštany nepřevzal z důvodu, že

Lípa velkolistá před celním úřadem

by nemohl zaručit každoroční odborné ošetření této zvláštnosti. Dům zůstal po odsunutém rolníkovi prázdný a tato dendrologická zvláštnost je bez ošetření určena k zániku.

Líska turecká (*Corylus colurna*) – údaje z roku 1947 – u náhonu nad č. p. 146 a 147 (C. Kühnel) stojí krásný strom – líska turecká. Je to nápadný a zajímavý strom s rozsochatými větvemi. Strom je ojediněle k nalezení ve střední Evropě. I v roce 2007 je na uvedeném pozemku k vidění.

Lípy tři králů – stávaly nalevo v zatáčce bývalé celní silnice směrem ke státní hranici. Vztahuje se k nim pověst o schůzce tří králů během napoleonských válek. Při výstavbě nového hraničního přechodu v roce 1974 byly tyto lípy pokáceny.

Kaštan jírovec

Seznam rostlin na loukách a bažinách v Petrovicích z hlediska botanické zvláštnosti pro tento kraj – z pozorování v letech 1946–1948

Většina rostlin uvedených v seznamu patří mezi vzácné druhy.

Upolín evropský (*Trollius europaeus*) – roste na loukách k Binnhofu, u Hladova a podél potoka v údolí od Nových Dvorů do Tisé. Kvete v květnu až červnu.

Kuklík potoční (*Geum rivale*) – roste na loukách k Binnhofu a v údolí k Tisé, a to pouze jednotlivé rostliny ve vlhké louce. Kvete v červnu až červenci.

Všivec bahenní (*Pedicularis palustris*) – roste na první louce při hranicích od silnice k Binnhofu. Kvete koncem května a v červnu. Ve značnějším množství byl nalezen v údolí k Tisé na nejnižší louce hořejší části „bažin“ za můstkem.

Kozlík lékařský (*Valeriana officinalis*) – v bažinách k Tisé, jednotlivé rostliny u potoka. Kvete od června.

Vítod pospolitý (*Polygala vulgaris*) – roste všude na loukách kolem Petrovic. Kvete v květnu až červnu.

Suchopýr úzkolistý (*Eriophorum angustifolium*) – hromadně na některých vlhkých loukách (Binnhofské bažiny). Kvete od konce června a v červenci.

Vstavač obecný (*Orchis morio*) – roste na všech loukách u Petrovic, nejvíce v bažinách. Kvete v květnu až červnu.

Vachta trojlístá (*Menyanthes trifoliata*) – roste v bažinách u rybníčka nedaleko bříz. Roste skupinově.

Žluťucha orlíčkolistá (*Thalictrum aquilegifolium*) – roste jednotlivě podél potoka od Nových Dvorů k Tisé. Kvete v květnu až červnu.

Ostřice trstnatá (*Carex caespitosa*) – v bažinách v místě pod břízami.

Snědek okoličnatý (*Ornithogalum umbellatum*) – jednotlivě v trávníku nad modřínem „Hájek“, kvete v první

polovině června.

Ladoňka dvoulistá (*Scilla bifolia*) – roste zřídka na louce na „bažinách“, kvete v květnu.

Prha chlumní (*Arnica montana*) – na „bažinách“ pod břízami, rozhozena na louce. Kvete v červnu.

Vrbina obecná (*Lysimachia vulgaris*) – na příkopech, bažiny. Kvete v červnu až červenci. Podél lučního potoka roste vrbina úzkolistá.

Bertrám (*Achillea ptarmica*) – u vody s okřehkem, začátek květu koncem června.

Kozinec sladkolistý (*Astragalus glycyphyllos* L.) – dle knihy M. Kůzla. Kvete od července. V bažinách přímo pod břízou. Listy a květy podobné akátu.

Čistec bahenní (*Stachys palustris*) – roste po celých loukách v bažinách a jinde. Kvete koncem července.

Zlatobýl-celík (*Solidago virga aurea*) – roste po celých loukách, v bažinách a jinde. Kvete koncem července.

Sítina rozkladitá (*Juncus effusus*) – roste v centru bažin.

Rozrazil potoční (*Veronica beccabunga*) – v Binnhofu a v příkopě před domem uhlíře Hořejšího.

Konopice žlutá (*Galeopsis versicolor*) – v bažinách ve svahu pod břízou. Kvete koncem července.

Přírodní pohromy

Když přeskočíme válečná střetnutí a půtky, které se odehrávaly na území Petrovic a které na dlouhou dobu ovlivnily život zdejších obyvatel, jsou nemenším zlem přírodní katastrofy.

Roky **1814** a **1815** byly příznačné katastrofálním suchem. Krásnolesenská farní kniha uvádí, že: „bída, která nastala po ukončení války (napoleonské), byla ještě prohloubena dvěma roky neúrody, kdy byl strych zrní placen nějakých čtyřicet zlatých v bankocetlích, kterážto bankocetle finančním patentem z 1811 velice poklesla v hodnotě“.

Následky povodně v roce 1957

V roce **1897** postihla vesnici silná bouře s průtrží mračen, která rozvodnila vesnický potok a zaplavila velkou část obytných budov.

U zemské hranice se slévají dva potoky, které na sas-

Povodeň v roce 2002

ké území vstupují jako jeden tok. Je to Petrovický potok a potok Olšový z osady Rájec. Průtrží mračen v roce **1927** se tyto potoky rozbouřily tak, že silná přílivová vlna vyplavila hřbitov až na německé straně v městě Gottleuba.

Na území Petrovic byly vyplaveny domy a poničena silnice.

V důsledku přívalových dešťů v roce **1957** došlo k záplavě, která postihla celou délku obce. Byly zničeny všechny mostky přes potok a v některých částech obce rozlité voda z potoka podemlela silnici.

V noci ze 3. na 4. ledna **1976** se přehnala přes republiku ničivá vichřice dosahující rychlosti 180 km/hod, která zasáhla i Petrovice. Velké škody zanechala na elektrickém a telefonním vedení a v lesních porostech vznikly polomy.

V roce **1982** postihlo obec velké sucho, které způsobilo, že ve vodovodním řádu byl nedostatek vody. Aby dopady sucha na místní obyvatele byly co nejmenší, dovážela se voda z Tisé cisternami a přečerpávala se do vodojemu.

V červenci roku **1987** silná bouře rozvodnila potok především v horních Petrovicích, větší škody byly napáchány v obcích Tísá a Libouchec.

Poslední povodňová katastrofa postihla obec 12. srpna **2002**, kdy byly poničeny nebo zcela zničeny mosty a mostky přes potok. Byly zaplaveny sklepy domů nejen v domech u potoka, ale i ve vyšších polohách, a všude museli zasahovat hasiči. Nepřetržitě čerpali vodu ze zaplavených sklepů a odstraňovali z potoka naplaveniny. Povodní byl poškozen i hraniční přechod, který byl dva dny zcela uzavřen.

Co ještě o minulých a současných Petrovicích?

Varhany

Šestirejstříkové varhany, zhotovené nejspíše roku 1687, postavil patrně drážďanský mistr Gräbner, jenž předchozího roku dodal nástroj do sousedního Krásného Lesa. V roce 1786 byly varhany označeny jako velmi staré a nepotřebné. Byly opravovány v letech 1793–1800 a spo-

lu s ostatními hudebními nástroji na kůru byly poničeny za napolenských válek natolik, že již nebyly způsobilé k užívání. V roce 1818 nechala obec postavit varhany od mistra Kellera. Jednalo se o první dílo nově vzniklé varhanářské dílny v Libouchci. Varhany měly údajně „slabý základ“ – patrně jen jeden osmistopý hlas. Autor je také roku 1840 za 66 zlatých v konvertibilní měně opravil, v letech 1852 a 1855 spravoval měchy truhlář Augustin Kühnel. V roce 1861 bylo rozhodnuto o rozšíření varhan při zachování původního počtu hlasů. Návrh novoborského Franze Millera za 250 zl. vídeňské měny předpokládal rozšíření pedálu o šestnáctistopý subbas o dvaceti píšťálách na vlastní vzdušnici, snížení principálu a kvintadeny do osmistopé polohy dostavbou čtyřiadvaceti dřevěných píšťal pro posílení základního tónu, k tomu potřebné zvětšení skříňně o osm coulů a zhotovení samostatného hracího stolu. Návrh schválil krajský stavební inženýr a následujícího roku žádal mistr Miller, jenž obdržel potřebné dřevo a 160 zlatých, o doplatek. Kvůli zvýšenému ladění varhan bylo nutno současně opravit dechové nástroje. V roce 1877 pracoval na opravě varhan nejmenovaný truhlář, brzy poté je nástroj označen jako starý a špatný. Musel tak v roce 1895 ustoupit modernějšímu dílu pražského varhanáře Schiffnera. Varhany zanikly při zřícení střechy kostela.

Tělocvična, č. p. 339

Stávala na místě dřívější zvonice, za domem č. p. 7.

Četnická stanice

Po zrušení roboty v letech 1848/49 byla zřízena nová instituce četníků. V Petrovicích vznikla četnická služebna se dvěma četníky již v roce 1850 v domě č. p. 195 (bývalý SVAZARM).

Trhy

Zřejmě v roce 1850 obdržela obec povolení pořádat ročně dva trhy. První byl vždy v pondělí před svátkem sv. Jana

z Nepomuku a druhý čtrnáct dní před **Kirchweit** (pout' připadala na 19. červenec). Tržnice se nacházela v místech, kde dnes stojí domy č. p. 553–555.

Chudobinec

Pro chudé a staré občany postavila obec tzv. **Armenhaus**. Nacházel se v horní části obce směrem na Krásný Les. Původní chudobinec v domě č. p. 316 v roce 1915 nebo 1916 shořel a nově postavený dostal č. p. 461. Každá rodina, která byla nucena v chudobinci žít, měla k dispozici pouze jeden pokoj.

Z návštěvy básníka

Dne 11. prosince roku 1801 se zastavil v Petrovicích na svých cestách básník Johann Gottfried Seume. Ve své sbírce „Procházka po Syrakusách“ napsal o svých zážitcích z Petrovic: „... když jsem procházel laskavou výšinou, pod níž tekla potok, tak jsem zažil i sněžení. To zesílilo zejména v horních Petrovicích. Hostinec, který jsem ve vsi navštívil, byl velmi dobrý a útulný. Celníci, kteří pátrají po pašovaném zboží, byli přátelští. Německo-český dialekt, kterým se hovoří v Petrovicích, je poměrně líbivý a zurčí ve slovech a není poloviční a těžký a hrubý jak v hornatém Sasku. Cesta z Petrovic do Ústí je nerovná, ale krásná.“ Dále popisuje, jak cenově výhodné je zde jídlo oproti Praze, jaké bylo zařízení hostinského pokoje a hodnotí oblečení a chování děvčete z hostince.

Pašeráctví

V Petrovicích, kde měla svůj úřad odpradávná finanční stráž, snažili se její příslušníci v první řadě zamezit tehdy rozšířenému pašování. V roce 1770 přenechala obec za 62 rýnských guldenů c. k. úřadům dům na bydlení pro celníky. Vlastní celní úřad s kanceláří pro jednoho saského královského celního úředníka a oddělením pro finanční stráž se nacházel v nejspodnější části obce. O pašeráctví psal i spisovatel Anton Tscherny ve své knize o Schwadenu:

„Když putovalo zboží z Pirny a Königsteinu do Litoměřic a Prahy, prošlo často přes Schwaden, protože zde byli pašeráci po dosažení pravého břehu Labe kryti. Pašerácké stezky vedly od hranic u Petrovic přes horní Libouchec nebo přes Knínice k Labi. Již v 17. století se pašovala ze Saska sůl, později přišel do ‚módy‘ tabák, samozřejmě i cigarety, cukr, alkohol, šafrán, mýdlo, vlna a jiné zboží. Toto zboží bylo dopravováno saskými velkoobchodníky až na hranice k Hellendorfu u Petrovic nebo Rosenthalu u Tisé. Pašeráci se s těmito obchodníky vždy dohodli, protože to bylo výhodné pro obě strany. V přenášení zboží často pomáhal tzv. ‚zlatý osel‘ – hlupák, který nevzbuzoval u celníků podezření. Do pašování byla zapojena skoro polovina Petrovických a někdy dokonce zboží přenášely děti. Zboží přenášené z Hellendorfu ukrývali ve svých domech a stodolách, kde přecházelo na další transport do vnitrozemí. Občas obdržel celní komisař trochu toho pašovaného zboží, a po takovém úplatku celníci dlouho ‚nic neviděli‘.“

Od výstavby mezinárodní železnice v letech 1847 až 1850/51 se s pašováním téměř přestalo, i když nevymizelo úplně, a v letech první republiky se pašeráci zaměřili na jiné druhy v té době nedostatkového zboží.

V Petrovicích se pašování věnovali nejen dospělí, ale do této činnosti se zapojovala i místní omladina. Pašeráci se shromažďovali na německé straně v hospodě ve vesnici Biennhof, odkud na českou stranu přecházeli přes Mordgrund. Ze vzpomínek starousedlíků víme, že na pana Franze Friesche, který si pašeráctvím vylepšoval své živobytí, měl políчено člen finanční stráže pan Dráha. Aby zachránil kontraband, přeskočil pan Friesche hřbitovní zeď a mezi hroby čekal, až „financ“ odejde. Svůj zážitek nám sdělila i paní Procházková, která jako mladé děvče pašovala sůl a rovněž se setkala s finanční stráží. Protože se jednalo o mladou pohlednou dívku, neměla problém i s kontrabandem projít.

Napoleonův rondel

Na silnici mezi Petrovicemi a Hellendorfem je místo, které bylo nazýváno „Napoleonovým rondelem“ a které bylo součástí petrovického území. Při neustálých sporech o hranice bohužel Petrovičtí o toto území přišli. Vypráví se, že tehdejší oboustranná komise zasedala v Hellendorfu u bohaté tabule, na které byla hojnost jídla a pití a mimo to i mísa zlatých dukátů k podpoře požadavku Sasíků o tento pozemek. Později na tomto místě postavili Němci budovu německého celního úřadu.

Tajná chodba

Tajná chodba

Z místního kostela vede údajně tajná úniková chodba. Vstup do ní je prý pod oltářem a chodba vede až do údolí Mordgrundu. Je možné, že tu byl kdysi vybudován úkryt, který sloužil petrovickým obyvatelům k ochraně jejich životů a majetků před ničivými nájezdy ve válečných vřavách. Kostel, boží svatostánek, byl vždy vnímán jako azylové místo. V jeho prostorách vkládal ohrožený člověk svůj život do božích rukou a věřil, že bude ochráněn.

Proč se Hladov jmenoval Hladov?

Odpradávná našimi zeměmi procházely důležité obchodní cesty, na nichž se pohybovaly karavany kupců z různých končin tehdy známého světa. Jedna z takovýchto původních cest vedla ze sousedního Německa do Českého království a pokračovala z hraničního přechodu směrem na Antonínov a Tisou. Protože vedla hlubokým lesem, byla doslova rájem lapků a zlodějů. Přepadené pocestné a kupce lapkové zavírali do věže, kde byli drženi tak dlouho, dokud nezemřeli hladem. Místo, kde tato věž stávala a kde později vznikla osada, dostalo příznačné jméno – Hladov.

Kdo nás navštívil?

Miluška Voborníková a Petr Spálený s kapelou, herečka Jana Šulcová, malíř a karikaturista Neprakta, sportovní komentátor Bakalář a televizní hlasatelka Jana Fořtová (6. února 1988), Anuška a Pepa Melenovi (16. prosince 1990), populární astrofyzik Dr. Jiří Grygar a pracovník Vatikánské observatoře páter Pavel Gábor SI.

„Pamětní kniha“ MNV

Dne 20. října 1957 byla založena akce vítání občánků. První slavnostní zápis do knihy u příležitosti vítání pěti nově narozených dětí byl proveden pod záštitou celého místního národního výboru, výboru žen a zástupců pionýrské organizace. V roce 1958 bylo následující básničkou přivítáno sedm dětí:

**Císaři, králové padají do prachu!
Žij, dítě růžové, bez modly, bez strachu.
Před nikým neklekej, zdvihni svou hlavičku,
prací svou dobývej cestičku k sluníčku!**

Další pamětní list je založen až po osmi letech, a to 27. března 1966 a od tohoto data až do roku 1993 při vítání nových občánek „skládali“ rodiče tento slib: „slibuji na svou čest a svědomí, že vynaložím všechny své síly a péči k tomu, aby z mého dítěte vyrostl řádný a pracovitý občan naší vlasti“.

Vítání občánek v roce 1966

V „Pamětní knize“ MNV jsou obsaženy i další události slavnostního rázu, které se týkaly občanů Petrovic i obce Petrovice. Jednalo se o slavnostní předávání občanských průkazů, kdy prvních třináct bylo předáno „u příležitosti 15. výročí osvobození naší vlasti“. Slavnostní předávání občanských průkazů skončilo v roce 1985. Další pamětní listy jsou věnovány důležitým životním událostem, jako

jsou stříbrné a zlaté svatby. Raritou je zápis, kdy Rada MNV Petrovice udělila dne 12. května 1968 paní Anně Šujanové „Čestný odznak mateřství III. stupně“. U příležitosti 75. narozenin prezidenta Ludvíka Svobody v roce 1970 mu místní výbor Českého svazu žen zaslal blahopřejný telegram, za který prezident osobně poděkoval slovy: „Děkuji srdečně za Vaše blahopřání k narozeninám – generál Svoboda“ a který je v „Pamětní knize“ uložen. Další záznamy nám říkají, že dne 25. října 1961 navštívila obec Petrovice delegace z města Karl-Marx-Stadt (dnešní Chemnitz) a 26. října 1971 turisté ze sovětské Gruzie.

Slavnostní předávání občanských průkazů v roce 1975

Činnost sociálně kulturní komise (výboru) navázala v roce 1998 na činnost sboru pro občanské záležitosti při MNV Petrovice, především se zasadila o obnovení slavnostního vítání novorozeneckých dětí. K významným jubileím jsou občanům předávány vedle věcných darů i pamětní listy, které jsou originálními díly akademické malířky a petrovické občanky Aleny Bílkové.

Setkání s důchodci na sále restaurace Radnice

Pokládání věnců

Pokládání věnců

Čím žila vesnice?

Společné prvomájové oslavy, pokládání věnců u hrobu rudoarmějce na hřbitově, lampiónové průvody, celooobecní směny na úklid veřejných prostranství a výsadbu zeleně, zájezdy za čistým ovzduším na houby, zájezdy za kulturními památkami, společné oslavy Mezinárodního dne žen,

Prvomájový průvod v Libouchci

dožínkové veselice, setkání důchodců s doprovodným programem, taneční zábavy v průběhu celého roku a plesy organizované všemi společenskými organizacemi v obci. Z celého společenského života zůstalo do současné doby pouze pořádání hasičských bálů a občas „Poslední leč“ na sále restaurace Radnice.

Dětský den na hřišti

Akce svazarmovců

Humanitární pomoc

V roce 1997 postihly Moravu ničivé povodně, které vyvolaly v celé republice vlnu solidarity. Obecní úřad Petrovice zaslal na konto Okresního úřadu Šumperk finanční hotovost v částce deset tisíc Kč. Na humanitární pomoci se podílela téměř každá rodina v obci formou materiální sbírky. Do sbírky věnovali hygienické potřeby, úklidové prostředky, hygienicky balené pití, potraviny v konzervách, trvanlivé mléko, dětské pleny, toaletní papíry a podobně. Hodnota pomoci představovala částku 30 tis. Kč.

V. ČÁST: PRAMENY, POUŽITÁ LITERATURA, PODĚKOVÁNÍ

Prameny a použitá literatura

- Dr. Phil. Rudolf Püschel, Peterswalder Heimattreffen, Rudolf Püschel, Hainstadt-Main 1959
- Vladimír Provazník, Ústí, město nad Labem, Severočeské nakladatelství, Ústí nad Labem 1983
- Mgr. Hana Slavičková, Malšovice a okolí, Obecní úřad Malšovice, 2006
- Sedláček, Hrady, zámky a tvrze – Severní Čechy Nakladatelství Svoboda, Praha 1984
- Kronika obce Petrovice, 1974–2007
- Záznamy inspektora II. třídy finanční stráže a správce Celního úřadu v Petrovicích Bedřicha Dušánka z let 1945–1949
- Kronika Sboru dobrovolných hasičů, 1971–2007
- Kronika Socialistického svazu mládeže, 1980–1989
- Kronika školy v Petrovicích a třídní knihy petrovické školy, 1945–2007
- Kronika mateřské školky v Petrovicích, 1964–2007
- Pamětní kniha MNV Petrovice, 1957–2007
- Pavel Koukal, Ing. Anna Voslářová, Evropan Tyrš, Sokolská župa Severočeská-Novákova, Děčín 2004
- Sbírky listinných dokumentů z archivu Ústí nad Labem
- Noviny a časopisy z Archivu města Ústí nad Labem a Okresního soudu v Ústí nad Labem (politické přestupky): Aussiger Tagblatt, Die Nordwestböhmsche Rote Fahne, Internationale

Poděkování za poskytnuté informace, písemné materiály a další pomoc při tvorbě této publikace

- paní Ingeborg Kutinové za zapůjčení knihy „Peterswalder Heimattreffen“ vydané 21. června 1959 a dalších informací o životě petrovických obyvatel před 2. světovou válkou
- panu Richardu Püschelovi za darování knihy o Petrovicích
- slečně Lucii Glodové za překladatelskou činnost
- panu Walteru Wolfovi st. za vzpomínky na dětství, dále za informace o organizaci dobrovolných hasičů v Petrovicích, informace o státním statku Petrovice a státním statku Ústí nad Labem, za jména předsedů KSČ v obci a na státním statku
- panu Petru Doležalovi za získávání materiálů ze státního archivu Ústí nad Labem a Muzea města Ústí nad Labem a za informace o založení a činnosti organizace SSM
- paní Daně Wolfové za informace o Československém červeném kříži a Československém svazu žen
- paní Zdeňce Doležalové a panu Petru Koppovi za informace o založení organizace JUVENA
- panu Vítězslavu Pelikánovi za informace o vzniku TJ Hranicář
- slečně Radce Wofové za získání materiálů z Archivu města Ústí nad Labem
- kronikářce paní Františce Gertnerové za trpělivost
- slečně Andree Svobodové za překlad článku o místní poště
- paní Aleně Kutinové za přečtení rukopisu, opravu chyb a nepřesností a pomoc s výběrem fotografického materiálu

Za zapůjčení pohlednic starých Petrovic a fotografií z rodinných alb děkujeme:

- panu Petru Langrovi z Ústí nad Labem
- paní Ingeborg Kutinové z Petrovic
- panu Walteru Wolfovi st. z Petrovic
- paní Kristině Müller ze Spolkové republiky Německo
- paní Renate von Babka, rozené Beil ze Spolkové republiky Německo
- panu Petru Doležalovi z Petrovic
- panu Vítězslavu Pelikánovi z Petrovic
- paní Jiřině Truksové z Petrovic
- panu Petru Zavadilovi z Petrovic
- Archivu města Ústí nad Labem

Dále byly použity fotografie pořízené vedoucím celního úřadu Petrovice panem Bedřichem Dušánkem.

Sponzoři

Zdeněk Stoupa
Naděžda Mátlová – Kadeřnictví
Josef a Marta Bendovi
Alena a Zdeněk Kutinovi

Petr Novák – Motorest Novák
tel.: +420 475 226 115

Jiří Dundáček – Staročeský hostinec
tel.: +420 475 226 230

Walter Wolf – WWBus
Mezinárodní a tuzemská autobusová doprava
email: wwbus@seznam.cz
tel.: +420 602 655 471, +420 475 226 248

SVEP, a. s.

OBSAH

Slovo starosty	5	Obsazení Sudet a odsun Němců z pohledu petrovického starousedlíka	64
Úvod	7	Konec války a odsun Němců z pohledu petrovického rodáka Alfreda Bohmanna – psáno v roce 1959	65
I. část: Petrovice v období od roku 1352 do roku 1945	8	Činnost Místního národního výboru v letech 1945–1950	66
Název a poloha obce	8	Společenský život, zájmová činnost, služby a politická situace	67
Historie obce	8		
Rozvoj obce, obyvatelstvo	13		
Správa obce a následná politická a soudní příslušnost	15		
Škola a vzdělání	17	III. část: Petrovice – současnost	69
Petrovický kostel a náboženský život obce	22	Řízení obce	69
Cesty a silnice	27	Škola a vzdělání	72
Pošta	30	Knihovna	82
Čas zmaru a umírání	31	Pošta	82
Průmysl, řemesla, živnosti a obchod	38	Doprava, spoje	82
Zdravotnictví	47	Politické, společenské a zájmové organizace	82
Elektrifikace	48	Zemědělství – vývoj od roku 1945 do současnosti	92
Z kulturního, sportovního a společenského života obce	48	Průmysl	96
Petrovice v letech 1914–1945	50	Obchod, živnosti	97
Připojení Sudet k Velkoněmecké říši ze vzpomínek petrovické rodačky paní Marie Püschel	52	Zdravotnictví	98
Z dobového předválečného tisku o událostech v Petrovicích a přilehlých obcích	55	Vodovod	98
		Státní hranice	98
		Hraniční přechod	98
II. část: Petrovice v období od roku 1945 do roku 1950	58	IV. část: Petrovice známé a neznámé	101
Vznik a činnost prvního prozatímního místního národního výboru	58	Další, historicky doložené názvy obce	101
Odsun Němců, činnost oddělení finanční stráže celního úřadu Petrovice	59	Ukázka petrovické němčiny	101
Z osobních záznamů celního inspektora Dušánka	62	Tradice petrovických německých obyvatel	101
		Pomníky, kapličky, kříže, sochy	102
		Dva zapomenuté pomníky stojící kousek za hranicemi s Německem	105
		Památné a staré stromy	106

Seznam rostlin na loukách a bažinách v Petrovicích z hlediska botanické zvláštnosti pro tento kraj – z pozorování v letech 1946–1948	108
Přírodní pohromy	108
Co ještě o minulých a současných Petrovicích?	110
• Varhany	110
• Tělocvična	110
• Četnická stanice	110
• Trhy	110
• Chudobinec	111
• Z návštěvy básníka	111
• Pašeráctví	111
• Napoleonův rondel	112
• Tajná chodba	112
• Proč se Hladov jmenuje Hladov?	112
• Kdo nás navštívil?	112
• Pamětní kniha MNV	112
• Čím žila vesnice?	114
• Humanitární pomoc	115
V. část: Prameny, literatura, poděkování	116
Přehled pramenů a literatury	116
Poděkování za poskytnuté informace, písemné materiály a další pomoc při tvorbě této publikace	116
Sponzoři	117
Slovo autorky závěrem	120

Slovo autorky závěrem

Petrovice mají bohatou a pohnutou historii, o které většina jejich obyvatel téměř nic neví. Jsem přesvědčena o tom, že znalost historie místa, kde jsme se narodili a kde žijeme, může náš život velmi obohatit. Proto jsme se rozhodli vydat u příležitosti významného výročí 655 let od první zmínky o Petrovicích tuto knížku a širokou veřejnost s dějinami obce seznámit. Je to od roku 1352 vůbec poprvé, kdy jsou dějiny obce napsány v českém jazyce.

Na závěr bych chtěla říci, že historie Petrovic je tak pozoruhodná, že žít tu, by měla být pro nás čest! Přeji všem petrovickým obyvatelům, aby žili v klidu a míru, a obci přeji, aby jen a jen vzkvétala!

Ing. Jana Jirásková

ISBN 978-80-254-0371-6